

II

(Acte fără caracter legislativ)

DECIZII

DECIZIA (UE) 2021/2034 A COMISIEI

din 10 iunie 2021

privind ajutorul de stat SA.28599 (C 23/2010) (ex NN 36/2010, ex CP 163/2009) pus în aplicare de Spania pentru instalarea televiziunii digitale terestre în zonele îndepărtate și mai puțin urbanizate (cu excepția comunității autonome Castilla-La Mancha)

[notificată cu numărul C(2021) 4048]

(Numai textul în limba spaniolă este autentic)

(Text cu relevanță pentru SEE)

COMISIA EUROPEANĂ,

având în vedere Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, în special articolul 108 alineatul (2) primul paragraf,

având în vedere Acordul privind Spațiul Economic European, în special articolul 62 alineatul (1) litera (a),

după ce părțile interesate au fost invitate să își prezinte observațiile în conformitate cu dispozițiile menționate anterior ⁽¹⁾ și având în vedere observațiile acestora,

întrucât:

1. PROCEDURA

- (1) La 18 mai 2009, Comisia a primit o plângere din partea întreprinderii SES Astra S.A. („Astra”). Obiectul plângerii a fost o presupusă schemă de ajutoare de stat pe care autoritățile spaniole au adoptat-o în legătură cu trecerea de la televiziunea analogică la televiziunea digitală în regiunile îndepărtate și mai puțin urbanizate din Spania. Astra a susținut că schema constituia ajutor de stat care nu a fost notificat fiind, prin urmare, ilegal și care a avut drept rezultat denaturarea concurenței între platformele de radiodifuziune terestre și cele de radiodifuziune prin satelit.
- (2) Schema contestată își are originea în Legea 10/2005 din 14 iunie 2005 privind măsuri urgente pentru promovarea televiziunii digitale terestre, liberalizarea regimurilor de televiziune prin cablu și sprijinirea pluralismului ⁽²⁾. În legătură cu procesul de tranziție către televiziunea digitală terestră au fost adoptate, printre altele, următoarele acte legislative: Decretul regal 944/2005 din 29 iulie 2005 de aprobare a Planului tehnic național pentru televiziunea digitală terestră ⁽³⁾ („PTN”); Decretul regal 945/2005 din 29 iulie 2005 de aprobare a Regulamentului general de furnizare a serviciului de televiziune digitală terestră ⁽⁴⁾; Ordinul ITC 2476/2005 din 29 iulie 2005 de aprobare a Regulamentului general și de furnizare a serviciului de televiziune digitală terestră ⁽⁵⁾ și Decretul regal 920/2006 din 28 iulie 2006 de aprobare a Regulamentului general de furnizare a serviciilor de radiodifuziune și de televiziune prin cablu ⁽⁶⁾.

⁽¹⁾ JO C 337, 14.12.2010, p. 17.

⁽²⁾ Ley 10/2005, de 14 de junio, de Medidas Urgentes para el Impulso de la Televisión Digital Terrestre, de Liberalización de la Televisión por Cable y de Fomento del Pluralismo. BOE número 142, 15.6.2005; <http://www.boe.es/boe/dias/2005/06/15/pdfs/A20562-20567.pdf>

⁽³⁾ Real Decreto 944/2005, de 29 de julio, por el que se aprueba el Plan técnico nacional de la televisión digital terrestre. BOE número 181, 30.7.2005; <http://www.boe.es/boe/dias/2005/07/30/pdfs/A27006-27014.pdf>

⁽⁴⁾ Real Decreto 945/2005, de 29 de julio, por el que se aprueba el Reglamento general de prestación del servicio de televisión digital terrestre, https://www.boe.es/diario_boe/txt.php?id=BOE-A-2005-13114

⁽⁵⁾ Orden ITC/2476/2005, de 29 de julio, por la que se aprueba el Reglamento técnico y de prestación del servicio de televisión digital terrestre, https://www.boe.es/diario_boe/txt.php?id=BOE-A-2005-13117

⁽⁶⁾ Real Decreto 920/2006, de 28 de julio, por el que se aprueba el Reglamento general de prestación del servicio de difusión de radio y televisión por cable, <https://www.boe.es/buscar/doc.php?id=BOE-A-2006-15301>

- (3) Prin scrisoarea din 29 septembrie 2010, Comisia a informat Regatul Spaniei cu privire la decizia sa de a iniția procedura oficială de investigare prevăzută la articolul 108 alineatul (2) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE) în ceea ce privește ajutorul în cauză pentru întregul teritoriu al Spaniei cu excepția comunității autonome Castilla-La Mancha, pentru care a fost deschisă o investigație separată ⁽⁷⁾. Decizia Comisiei de a iniția procedura („decizia de inițiere a procedurii”) a fost publicată la 14 decembrie 2010 în *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene* ⁽⁸⁾. Comisia a invitat părțile interesate să își prezinte observațiile privind măsura în cauză.
- (4) Ca urmare a prelungirii termenului, Spania a răspuns prin scrisoarea din 30 noiembrie 2011 la invitația de a prezenta observații, formulată în decizia de inițiere a procedurii. În afară de guvernul central, au prezentat observații și/sau răspunsuri la întrebările adresate în decizia de inițiere a procedurii autoritățile din Asturias, Aragon, Țara Bascilor, Castilla y León, Castilla-La Mancha ⁽⁹⁾, Extremadura, Galicia, la Rioja, Madrid și Murcia.
- (5) De asemenea, Comisia a primit observații din partea Radiodifusión Digital SL (Radiodifusión) prin scrisoarea din 11 ianuarie 2011, din partea Grupo Antena 3 și UTECA (Union de Televisiones Comerciales Asociadas) prin scrisorile din 28 ianuarie 2011, din partea Gestora La Sexta prin scrisoarea din 31 ianuarie 2011, din partea Abertis Telecom SA (de la 1 aprilie 2015 numită Cellnex Telecom SA, denumită în continuare: „Abertis” sau „Cellnex”) prin scrisoarea din 2 februarie 2011 și din partea Astra și Telecinco prin scrisorile din 4 februarie 2011. Prin scrisorile din 19 ianuarie 2011 și 9 februarie 2011, Comisia a transmis observațiile respective Spaniei, care a avut posibilitatea de a reacționa la acestea. Spania a prezentat observații prin scrisorile din 22 februarie 2011 și 14 martie 2011.
- (6) În cursul investigației au avut loc mai multe reuniuni: între Comisie și Spania în zilele de 11 și 12 aprilie 2011, între Comisie și Astra la 14 aprilie 2011, între Comisie și Abertis la 5 mai 2011 și între Comisie și UTECA la 5 iulie 2011. După mai multe comunicări transmise de Spania, din proprie inițiativă, inclusiv observațiile din partea Țării Bascilor din 24 februarie 2011, o cerere oficială de informații a fost adresată Spaniei prin scrisoarea din 14 februarie 2012. Ca urmare a prelungirii termenului, Spania a prezentat un răspuns prin scrisoarea din 16 aprilie, care a fost urmată de scrisorile din 15, 19 și 25 iunie 2012. Deoarece o parte din informații încă lipseau, la 9 august 2012, Comisia a adresat o cerere de informații suplimentare. După prelungirea termenului, Spania a prezentat răspunsuri într-o scrisoare din 10 octombrie 2012, urmată de o scrisoare din 30 octombrie 2012.
- (7) În plus, Abertis a transmis din proprie inițiativă comunicări suplimentare la 22 iunie 2011 și 25 iulie 2012. Astra a furnizat informații suplimentare în scrisorile din 21 iulie 2011, 16 mai 2011, 8 septembrie 2011 și 11 noiembrie 2011, toate fiind transmise Spaniei pentru comentarii.
- (8) La 19 iunie 2013, Comisia a adoptat Decizia 2014/489/UE ⁽¹⁰⁾ (denumită în continuare „decizia din 2013”), în temeiul articolului 7 din Regulamentul (CE) nr. 659/1999 al Consiliului ⁽¹¹⁾ (denumit în continuare „Regulamentul de procedură din 1999”). Articolul 1 din decizia din 2013 declară că ajutorul de stat acordat operatorilor platformei de televiziune terestră pentru instalarea, întreținerea și exploatarea rețelei de televiziune digitală terestră („TDT”) în zona II a fost pus în aplicare cu încălcarea prevederilor articolului 108 alineatul (3) din TFUE și că este incompatibil cu piața internă, cu excepția celui care a fost acordat în conformitate cu criteriul neutralității tehnologice. Articolul 3 din decizia din 2013 a dispus recuperarea respectivului ajutor incompatibil de la operatorii de TDT, indiferent de modul cum au obținut ajutorul, direct sau indirect.

⁽⁷⁾ Decizia 2010/C 335/08 a Comisiei din 29 septembrie 2010 (JO C 335, 11.12.2010, p. 8).

⁽⁸⁾ Decizia 2010/C 337/07 a Comisiei din 29 septembrie 2010 (JO C 337, 14.12.2010, p. 17).

⁽⁹⁾ Pe lângă observațiile prezentate în cazul de față, Castilla-La Mancha și-a prezentat ulterior observațiile cu privire la cazul C 24/10.

⁽¹⁰⁾ Decizia 2014/489/UE a Comisiei din 19 iunie 2013 privind ajutorul de stat SA.28599 [C 23/10 (ex NN 36/10, ex CP 163/09)] pus în aplicare de Regatul Spaniei pentru utilizarea televiziunii digitale terestre în regiunile îndepărtate și mai puțin urbanizate (cu excepția comunității autonome Castilla-La Mancha) (JO L 217, 23.7.2014, p. 52).

⁽¹¹⁾ Regulamentul (CE) nr. 659/1999 al Consiliului din 22 martie 1999 de stabilire a normelor de aplicare a articolului 93 din Tratatul CE (JO L 83, 27.3.1999, p. 1).

- (9) Ca urmare a adoptării deciziei din 2013, serviciile Comisiei au oferit asistență Spaniei pentru elaborarea unui model de licitație neutră din punct de vedere tehnologic. Modelul a fost finalizat la 14 octombrie 2014. Serviciile Comisiei au acordat Spaniei o perioadă, până la 31 octombrie 2014, în care toate regiunile și orașele autonome spaniole în cauză să lanseze licitații noi, neutre din punct de vedere tehnologic, pe baza modelului respectiv. Această condiție nu a fost îndeplinită, după cum se arată în secțiunea 2.3.
- (10) Spania și unii dintre beneficiari au introdus acțiuni în anulare în fața Tribunalului împotriva deciziei din 2013. La 26 noiembrie 2015, Tribunalul a respins toate aceste acțiuni, menținând decizia din 2013 ⁽¹²⁾. Ulterior, hotărârile Tribunalului au fost atacate la Curtea de Justiție. Recursurile introduse de Spania, Țara Bascilor și Itelazpi, Catalonia și CTTI, Navarra de Servicios y Tecnologías, precum și de Cellnex Telecom și Retevisión au fost respinse de Curtea de Justiție ⁽¹³⁾. Cu toate acestea, la 20 decembrie 2017, ca urmare a recursului introdus de Comunitatea Autonomă Galicia și Retegal, Curtea de Justiție a anulat hotărârea respectivă ⁽¹⁴⁾ a Tribunalului și a anulat decizia din 2013 ⁽¹⁵⁾, din cauza faptului că selectivitatea măsurii în cauză nu a fost motivată de către Comisie.
- (11) Ca urmare a anulării deciziei din 2013, Astra a transmis din proprie inițiativă diverse comunicări (la 22 și 30 ianuarie 2018, la 29 mai 2018, la 15 iunie 2018 și la 11 ianuarie 2019), exprimându-și punctul de vedere cu privire la consecințele anulării. În cursul investigației au avut loc mai multe reuniuni, la inițiativa părților: la 28 iunie 2018 între Comisie și Cellnex, la 19 septembrie 2018 între Comisie și Astra, la 16 octombrie 2018 între Comisie și Spania. La 31 octombrie 2018, Spania a transmis o prezentare generală a procedurilor de licitație și a altor măsuri puse în aplicare de comunitățile autonome ca urmare a deciziei din 2013. Prin scrisoarea sa din 14 decembrie 2018, Comisia a solicitat Spaniei informații suplimentare. Spania a transmis informații suplimentare la 19 februarie 2019. La 19 martie 2019, Spania a transmis Comisiei o comunicare din partea Țării Bascilor din data de 4 februarie 2019. La 4 aprilie 2019, Comisia a transmis Spaniei o solicitare de informații, la care Spania a răspuns la 10 mai 2019. La 26 aprilie 2019, Comisia a transmis noi solicitări de informații, invitând Spania, Itelazpi, Cellnex, Retevisión, CTTI, Navarra de Servicios y Tecnologías SA, Retegal și Astra să își exprime punctul de vedere cu privire la selectivitatea măsurilor, având în vedere Hotărârea Curții de Justiție în cauza C-70/16 P. Astra a transmis răspunsul la solicitarea de informații la 27 mai 2019, iar Cellnex și Itelazpi au transmis răspunsurile la 13 iunie 2019. Spania a răspuns solicitării de informații la 14 iunie 2019. La 1 octombrie 2020, Comisia a transmis o solicitare de informații autorităților spaniole, prin care cerea informații actualizate cu privire la măsurile puse în aplicare ca urmare a deciziei din 2013. Spania a răspuns acestei ultime solicitări de informații la 19 octombrie 2020 și la 5 februarie 2021.

2. DESCRIEREA DETALIATĂ A AJUTORULUI

2.1. Context

2.1.1. Plângerea

- (12) Reclamantul este un operator de platformă de satelit. Înființată în 1985 sub denumirea de Société Européenne des Satellites (SES), SES ASTRA („Astra”) a fost primul operator privat de satelit din Europa. Astra operează sistemul de satelit ASTRA, care oferă o gamă largă de soluții de radiodifuziune și de comunicații în bandă largă pentru clienți din Europa și din afara acesteia. Astra difuzează programe de radio și televiziune direct către milioane de locuințe și oferă acces la internet și servicii de rețea pentru autorități publice, corporații mari, IMM-uri și gospodării individuale.

⁽¹²⁾ Hotărârile în cauzele T-465/13, Comunidad Autónoma de Cataluña și CTTI/Comisia, ECLI:EU:T:2015:900; T-462/13, Comunidad Autónoma del País Vasco și Itelazpi/Comisia, ECLI:EU:T:2015:902; T-461/13, Spania/Comisia, ECLI:EU:T:2015:891; T-463/13 și T-464/13, Comunidad Autónoma de Galicia și Retegal/Comisia, ECLI:EU:T:2015:901; T-487/13, Navarra de Servicios y Tecnologías/Comisia, ECLI:EU:T:2015:899; T-541/13, Abertis Telecom și Retevisión I/Comisia, ECLI:EU:T:2015:898.

⁽¹³⁾ A se vedea hotărârile în cauzele C-81/16 P, Spania/Comisia, ECLI:EU:C:2017:1003; cauzele conexe C-66/16 P până la C-69/16 P, Comunidad Autónoma del País Vasco și alții/Comisia; EU:C:2017:999.

⁽¹⁴⁾ T-463/13 și T-464/13, Comunidad Autónoma de Galicia și Retegal/Comisia, ECLI:EU:T:2015:901.

⁽¹⁵⁾ Hotărârea Curții din 20 decembrie 2017, Comunidad Autónoma de Galicia și Retegal/Comisia, C-70/16 P, EU:C:2017:1002. A se vedea, în special, punctele 57-63.

- (13) În plângerea sa, Astra afirmă că măsurile puse în aplicare de guvern și de comunitățile autonome în regiunile îndepărtate și mai puțin urbanizate din Spania încalcă principiul neutralității tehnologice deoarece acestea consideră transmisia terestră ca fiind singura cale către digitizare. Astra face referire în mod special la cazul Cantabriei. Pe baza unei licitații pentru extinderea acoperirii televiziunii digitale la întregul teritoriu al Cantabriei, lansată în ianuarie 2008, guvernul regional din Cantabria selectase Astra pentru a furniza canale cu acces liber prin intermediul platformei sale. În noiembrie 2008, guvernul regional a reziliat însă acest contract. Potrivit Astra, autoritățile au reziliat contractul doar pentru că au fost informate că guvernul central urma să finanțeze modernizarea rețelei analogice terestre. Într-adevăr, autoritățile din Cantabria au explicat, într-o scrisoare din 7 noiembrie 2008, că motivul rezilierii contractului era faptul că, între timp, guvernul central a adoptat decizii privind extinderea acoperirii cu servicii de televiziune digitală la întregul teritoriu al Spaniei ⁽¹⁶⁾. În consecință, potrivit reclamantului, cazul Cantabriei demonstrează, în primul rând, că Astra putea concura pe această piață și, în al doilea rând, că deciziile guvernului central au împiedicat exercitarea acestei concurențe.

2.1.2. Sectorul

- (14) Cazul se referă la sectorul radiodifuziunii, caracterizat prin prezența a numeroși participanți activi la diferitele niveluri ale lanțului de produse care au legătură cu serviciile de radiodifuziune.
- (15) „Organismele de radiodifuziune” sunt editorii de canale de televiziune care achiziționează sau produc conținut TV intern, pe care îl grupează în canale. Canalele sunt apoi furnizate publicului prin diferite platforme (de exemplu, de satelit, TDT, cablu, IPTV). În Spania, legiuitorul a considerat că serviciile de radiodifuziune sunt servicii publice, motiv pentru care acestea sunt furnizate atât de către organismele de radiodifuziune de stat (Radiotelevisión Española, RTVE), cât și de către organismele de radiodifuziune private care dețin o concesiune acordată de stat ⁽¹⁷⁾. Așa-numitele canale „cu acces liber” (*free-to-air*, FTA) sunt oferite telespectatorilor în mod gratuit. Pentru ca populația să poată beneficia efectiv de acest serviciu public, legea prevede obligații de acoperire minimă, atât pentru transmisia încredințată organismului public de radiodifuziune, cât și pentru cea a operatorilor privați deținători de concesiuni. Prin urmare, organismele de radiodifuziune publice au obligația de a acoperi cel puțin 98 % din populația Spaniei, iar operatorii privați trebuie să acopere cel puțin 96 % din populație. În Spania, organismele naționale de radiodifuziune nu dețin o rețea națională de radiodifuziune. Prin urmare, acestea încheie acorduri cu operatorii de platforme pentru transmiterea conținutului și pentru îndeplinirea obligațiilor lor de acoperire.
- (16) „Operatorii de platforme” (sau operatorii de rețea) ⁽¹⁸⁾ sunt entități private sau publice care operează infrastructurile necesare (de exemplu, transportă și transmit semnalul) pentru a furniza publicului canalele produse de organismele de radiodifuziune. Operatorii de platforme pot, de asemenea, să instaleze infrastructurile necesare și să furnizeze echipamente de telecomunicații (hardware). La începuturile industriei televiziunii, singura platformă disponibilă era platforma analogică terestră. Pe măsură ce tehnologia a avansat, au apărut pe piață mai multe platforme, și anume: platforma de satelit, platforma prin cablu și, mai recent, IPTV ⁽¹⁹⁾, care utilizează conexiunea în bandă largă pentru transmiterea semnalului de televiziune.
- (17) „Furnizorii de echipamente de telecomunicații” sunt întreprinderi care produc sau instalează infrastructurile și dispozitivele necesare pentru construirea diferitelor platforme.
- (18) În radiodifuziunea terestră, semnalul de televiziune este transmis de la un studio de televiziune către un centru de emisie (cap de rețea) deținut de obicei de un operator de rețea care îi asigură funcționarea. Ulterior, semnalul este transportat și distribuit de la centrul de transmisie (capul de rețea) către centrele de radiodifuziune administrate de un operator de rețea (de exemplu, un turn); uneori, semnalul este transportat prin satelit. În final, semnalul este

⁽¹⁶⁾ Astra a contestat rezilierea contractului în fața unui tribunal de primă instanță din Santander (procedura nr. 1728/2009), care la 23 decembrie 2011 a hotărât ca autoritățile din Cantabria să despăgubească Astra pentru rezilierea nejustificată a contractului. Instanța nu a constatat nicio încălcare a contractului din partea Astra care să justifice rezilierea contractului. Potrivit instanței, decizia guvernului central spaniol de a dezvolta strategia națională pentru TDT a fost unul dintre motivele care au stat la baza rezilierii contractului. A se vedea Hotărârea 000313/2011 pronunțată de Tribunalul de Primă Instanță din Santander.

⁽¹⁷⁾ Concesiunea include asignarea unei frecvențe pentru radiodifuziunea terestră.

⁽¹⁸⁾ Termenii „operatori de platformă” și „operatori de rețea” sunt utilizați alternativ în textul deciziei.

⁽¹⁹⁾ „Televiziune prin protocol de internet” este un termen utilizat pentru a face referire la sistemele de distribuție de semnal de televiziune și video prin intermediul unei rețele de comunicații electronice, utilizând protocolul de internet.

transmis de la centrele de radiodifuziune către locuințe. Pentru digitalizarea rețelei analogice terestre este necesar să se înlocuiască echipamentele de radioemisie de pe teren. Având în vedere însă că semnalul digital are o rază de acoperire inferioară celui analogic și, prin urmare, noua tehnologie necesită o rețea cu un grad mai ridicat de capilaritate, în unele cazuri extinderea acoperirii presupune, de asemenea, construirea de noi centre de transmisie.

- (19) În radiodifuziunea prin satelit, semnalul este transmis către un centru de transmisie (*head-end*), iar ulterior acesta este transportat către satelit, care îl transmite către locuințe. Ca alternativă, semnalul ar putea fi transmis direct dintr-un studio de televiziune către satelit, dacă studioul de televiziune deține dispozitivele adecvate. Telespectatorul trebuie să dețină o antenă parabolică și un decodor. Pentru a mări gradul de acoperire prin satelit într-o regiune, echipamentul de la sol trebuie să fie instalat la domiciliul clientului.
- (20) În ceea ce privește acoperirea geografică, platforma de satelit ar putea să acopere aproape 100 % din teritoriul Spaniei, iar platforma terestră atinge aproximativ 98 %.

2.1.3. Context

- (21) Măsura investigată trebuie analizată în contextul procesului de digitalizare a radiodifuziunii pe care l-au parcurs sau îl parcurg platformele terestre, de satelit sau prin cablu. În comparație cu radiodifuziunea analogică, radiodifuziunea digitalizată are avantajul unei capacități mai mari de transmisie ca urmare a utilizării mai eficiente a spectrului de radiofrecvențe. Trecerea la tehnologia digitală este semnificativă în special pentru radiodifuziunea terestră, pentru care este disponibil un spectru de frecvențe limitat. Transmisia prin satelit, pe de altă parte, are avantajul operării într-o bandă de frecvență complet diferită, în care nu există un deficit de frecvențe.
- (22) Trecerea de la televiziunea analogică la cea digitală eliberează o mare porțiune de spectru radio de înaltă calitate în ceea ce se numește „dividendul digital”, care va fi disponibil pentru furnizarea de servicii de comunicații electronice. Acest dividend digital, în special frecvența de 790-862 MHz („banda de 800 MHz”), poate stimula industria comunicațiilor electronice, poate avea un impact major asupra competitivității și creșterii și poate oferi o gamă largă de beneficii sociale și culturale ⁽²⁰⁾.
- (23) „Dividendul digital” ar putea fi obținut fie prin trecerea de la o platformă terestră la alt tip de platformă, fie prin trecerea de la radiodifuziunea analogică terestră la cea digitală terestră. Poate fi avută în vedere, de asemenea, o soluție mixtă care să combine diferite platforme ⁽²¹⁾.
- (24) Cu toate acestea, în cazul radiodifuziunii terestre, deficitul de frecvențe rămâne o problemă, chiar și după digitalizare. Acest lucru este ilustrat de faptul că, imediat după finalizarea trecerii de la televiziunea analogică la cea digitală în aprilie 2010, guvernul spaniol a fost nevoit să transfere unele organisme de radiodifuziune de pe banda de 800 MHz către o altă bandă de frecvențe. Relocarea multiplexurilor TDT asignate organismelor de radiodifuziune a condus la costuri adiționale și la acordarea unui ajutor de stat suplimentar, pe care Comisia l-a declarat ajutor incompatibil ⁽²²⁾. În plus, Spania sprijină eliberarea benzii de 700 MHz de către serviciile de televiziune terestră prin oferirea de compensații gospodăriilor și furnizorilor de servicii de televiziune. Pe de o parte, măsura oferă

⁽²⁰⁾ Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliul, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor privind transformarea dividendului digital în sursă de beneficii sociale și creștere economică [COM(2009) 586] a recomandat statelor membre să nu mai folosească banda de 800 MHz pentru serviciile de radiodifuziune de mare putere și să implementeze în totalitate decizia de armonizare tehnică a UE până cel târziu la o dată convenită la nivelul UE.

⁽²¹⁾ A se vedea, de exemplu, pentru Franța ajutorul de stat N666/09 – Modificarea schemei de ajutor către TNT N 111/2006; pentru Slovacia, ajutorul de stat N671/2009 – Trecerea la transmisia TV digitală în Slovacia. În Spania: ajutorul de stat SA.28685 (2011/NN) – Recepția televiziunii digitale în Cantabria. Trebuie menționat, de asemenea, că în zonele îndepărtate și mai puțin urbanizate din Spania care fac obiectul investigației („zona II”) semnalul de televiziune nu a putut fi întotdeauna furnizat prin intermediul platformelor TDT; din acest motiv, în unele cazuri s-a optat pentru transmisia prin satelit.

⁽²²⁾ A se vedea Decizia (UE) 2016/2395 a Comisiei din 5 august 2016 privind ajutorul de stat SA.32619 [2012/C (ex 2011/N)] notificat de Regatul Spaniei pentru compensarea anumitor costuri necesare pentru eliberarea benzii de frecvențe a dividendului digital (JO L 361, 31.12.2016, p. 1).

compensații proprietarilor de clădiri multifamiliale pentru costurile generate de adaptarea dispozitivelor de recepție. Bugetul total se ridică la 150 de milioane EUR. Pe de altă parte, măsura oferă compensații furnizorilor privați de servicii de televiziune pentru costurile generate de adaptarea sistemelor de transmisie de radiodifuziune. Bugetul total se ridică la 10 milioane EUR ⁽²³⁾.

- (25) În ceea ce privește transmisia TV, transmisia digitală terestră ar putea fi înlocuită în viitor de tehnologie în bandă largă, deoarece este posibil ca rețelele de acces de nouă generație (NGA) să devină principala tehnologie de transmisie. Deocamdată, însă, rețelele NGA nu acoperă întregul teritoriu al Spaniei.
- (26) În Spania există în prezent patru platforme de radiodifuziune: TDT – tehnologie digitală terestră (DBV-T), satelit (DBV-S), cablu (DVB-C) și IPTV. TDT este platforma principală pentru canalele spaniole publice și private cu acces liber ⁽²⁴⁾. Principalul operator al rețelei terestre este Abertis, care controlează, de asemenea, operatorul de satelit Hispasat. Există și o serie de operatori locali de telecomunicații care transportă semnalele TDT și care sunt, de regulă, conectați la rețeaua națională a Cellnex. În ceea ce privește canalele de televiziune cu plată, acestea sunt difuzate în general prin satelit, cablu și IPTV. Astra și Hispasat sunt principalii operatori de satelit.
- (27) Pentru a aborda procesul de digitalizare, în vederea trecerii de la televiziunea analogică la cea digitală, în perioada 2005-2009, Spania a adoptat o serie de măsuri de reglementare cu privire la rețeaua terestră, descrise în secțiunea 2.2. Autoritățile centrale spaniole au împărțit teritoriul Spaniei în trei zone distincte:
- Zona I – care cuprinde marea majoritate a populației spaniole și în care costurile de tranziție sunt suportate de organismele de radiodifuziune, respectiv 96 % din populație pentru organismele de radiodifuziune private și 98 % din populație pentru organismele de radiodifuziune publice. Deoarece organismele de radiodifuziune au suportat costurile, nu a fost necesar ajutor de stat. Trecerea de la televiziunea analogică terestră la cea digitală terestră presupune costuri pentru consumatori, deoarece aceștia trebuie să achiziționeze fie servicii de televiziune digitală integrate, fie o unitate de conversie a semnalului TDT ⁽²⁵⁾.
 - Zona II – zonele mai puțin urbanizate și îndepărtate, care cuprind 2,5 % din populația care a beneficiat în trecut de canale publice și private prin intermediul televiziunii analogice terestre. Cu toate acestea, deoarece trecerea la tehnologia digitală necesită modernizarea centrelor de transmisie existente și construirea de centre noi, au fost necesare investiții semnificative în rețeaua terestră. Organismele de radiodifuziune nu erau suficient de interesate din punct de vedere comercial pentru a presta serviciul în zona II și, prin urmare, au refuzat să suporte costurile digitalizării. Prin urmare, autoritățile spaniole au instituit schema de ajutoare de stat care face obiectul investigației, pentru modernizarea centrelor de transmisie existente și construirea de centre noi în vederea asigurării faptului că locuitorii, care până atunci au beneficiat de canale private și publice prin intermediul televiziunii analogice terestre, vor continua să beneficieze de canalele respective prin intermediul TDT. Acest proces a fost cunoscut sub denumirea de „extinderea acoperirii cu servicii TDT” (adică o extindere a acoperirii care depășește acoperirea obligatorie pentru organismele de radiodifuziune comerciale). În mod similar zonei I, trecerea la televiziunea digitală terestră în zona II presupune costuri pentru consumatori, deoarece aceștia trebuie să achiziționeze fie servicii de televiziune digitală integrate, fie o unitate de conversie a semnalului TDT.
 - Zona III – în care, din cauza condițiilor topografice, nu este posibilă furnizarea de servicii de televiziune prin intermediul platformei terestre și, în consecință, acestea sunt furnizate prin satelit. Transmiterea de semnal de televiziune cu acces liber în zona III este asigurată de Hispasat. Faptul că serviciul de televiziune este furnizat prin satelit implică anumite costuri pentru consumatori, care trebuie să achiziționeze antene parabolice și unități de conversie a semnalului.

⁽²³⁾ Comisia a evaluat aceste măsuri și a adoptat o decizie de a nu formula obiecțiuni în temeiul articolului 107 alineatul (3) litera (c) din TFUE, la 12 aprilie 2019 în cazul SA.51079 (2018/N) – Spania, Ajutor pentru recepționarea radiodifuziunii audiovizuale pentru clădirile multifamiliale (JO C 194, 7.6.2019, p. 1); iar la 2 august 2019 în cazul SA.51080 – Spania, Ajutor pentru transmisia radiodifuziunii audiovizuale pentru prestatorii de servicii din sectorul audiovizual (JO C 303, 6.9.2019, p. 1).

⁽²⁴⁾ Aproximativ 26 de canale naționale și aproximativ 30 de canale regionale cu acces liber.

⁽²⁵⁾ Existența acestor costuri este recunoscută de Studiul Itelazpi 2015 și de Studiul Itelazpi 2019, prezentate de Itelazpi la 13 iunie 2019.

2.2. Descrierea ajutorului

- (28) Schema care face obiectul investigației se bazează pe un sistem complex de dispoziții juridice instituite de autoritățile centrale ale Spaniei începând cu anul 2005. Pe baza acestor dispoziții, ajutorul de stat pentru instalarea televiziunii digitale terestre în zona II a fost acordat în anii 2008-2009 de către comunitățile autonome și consiliile municipale, care au direcționat către beneficiari fondurile de la bugetul central și, respectiv, din bugetele lor. De asemenea, după 2009, comunitățile autonome au continuat să acorde ajutoare pentru întreținerea și exploatarea rețelilor din zona II.
- (29) Reglementarea tranziției către tehnologia digitală terestră a început odată cu adoptarea Legii 10/2005 din 14 iunie 2005 ⁽²⁶⁾. Aceasta prevede necesitatea de a stimula trecerea de la tehnologia analogică terestră la cea digitală terestră, precum și obligația guvernului de a lua măsurile necesare în acest sens.
- (30) Ca urmare a acestui mandat, prin Decretul regal 944/2005, Consiliul de Miniștri a aprobat Planul tehnic național, care a stabilit data de 3 aprilie 2010 ca termen pentru renunțarea la tehnologia analogică în Spania.
- (31) Planul tehnic național a stabilit pentru organismele de radiodifuziune private obligația de a include până la data respectivă 96 % ⁽²⁷⁾ din populație în zonele lor de acoperire, iar pentru organismele de radiodifuziune publice, obligația de a include 98 % din populație în zonelor lor de acoperire.
- (32) În zona I, organismele de radiodifuziune erau obligate să acopere cu servicii de televiziune digitală terestră aceste procente din populație și să suporte costurile digitalizării. Prin urmare, nu era necesar un ajutor de stat.
- (33) În ceea ce privește zonele II și III, cea de a douăsprezecea dispoziție adițională din Planul tehnic național prevedea deja posibilitatea ca autoritățile locale și cele regionale să extindă acoperirea de la 96 % la 100 % din populație. Planul tehnic național se referă în această privință explicit la televiziunea digitală terestră (TDT) și stabilește șase condiții în care autoritățile locale pot efectua extinderea acoperirii. Condiția (e) impune ca instalarea locală să fie în conformitate cu Planul tehnic național pentru televiziunea digitală terestră.
- (34) Ulterior, la 7 septembrie 2007, Consiliul de Miniștri a aprobat Planul național pentru tranziția către televiziunea digitală terestră („planul de tranziție”) ⁽²⁸⁾, care pune în aplicare planul tehnic național. Planul de tranziție a împărțit teritoriul Spaniei în nouăzeci de proiecte tehnice de tranziție ⁽²⁹⁾ și a stabilit un termen pentru renunțarea la radiodifuziunea analogică pentru fiecare dintre aceste proiecte.
- (35) La 29 februarie 2008, Ministerul Industriei, Turismului și Comerțului („MITyC”) a adoptat o decizie vizând îmbunătățirea infrastructurilor de telecomunicații și stabilirea criteriilor și a modului de distribuire a finanțării destinate acțiunilor care au ca scop dezvoltarea societății informaționale în cadrul planului Avanza pentru anul 2008 ⁽³⁰⁾. Bugetul aprobat prin această decizie s-a ridicat la 558 de milioane EUR și a fost alocat parțial pentru dezvoltarea de servicii în bandă largă și parțial pentru digitalizarea televiziunii în zonele îndepărtate și mai puțin urbanizate din Spania care nu se încadrau în obligațiile legale ale organismelor de radiodifuziune comerciale ⁽³¹⁾. Procesul de digitalizare din zona respectivă a fost cunoscut sub denumirea de „extinderea acoperirii”. Ulterior, acesta a fost pus în aplicare printr-o serie de acte adiționale la acordurile-cadru existente din 2006 ⁽³²⁾ semnate de MITyC și comunitățile autonome în perioada iulie-noiembrie 2008 („actele adiționale la acordurile-cadru din 2006”), publicate în Monitorul Oficial al Spaniei separat pentru fiecare comunitate autonomă. Actele adiționale la

⁽²⁶⁾ A se vedea supra, nota de subsol 3.

⁽²⁷⁾ Decretul regal 944/2005 stabilea pentru organismele de radiodifuziune private obligația de a acoperi 95 % din populație. Această obligație de acoperire a fost majorată la 96 % în 2010 prin Decretul regal 365/2010.

⁽²⁸⁾ <http://www.televisiondigital.es/Documents/PlanNacionalTransicionTDT.pdf>

⁽²⁹⁾ Ulterior clasificate în fazele I, II și III.

⁽³⁰⁾ Resolución de 29 de febrero de 2008, de la Secretaría de Estado de Telecomunicaciones y para la Sociedad de la Información, por la que se publica el acuerdo de Consejo de Ministros, por el que se formalizan los criterios de distribución, y la distribución resultante para el año 2008, del crédito para la financiación de las actuaciones encaminadas al desarrollo de la Sociedad de la Información en el marco del Plan Avanza, acordados por la Conferencia Sectorial de Telecomunicaciones y Sociedad de la Información. BOE número 57, 6.3.2008; <http://www.boe.es/boe/dias/2008/03/06/pdfs/A13832-13834.pdf>

⁽³¹⁾ Responsabilitatea adoptării deciziei privind distribuirea fondurilor pentru dezvoltarea benzii largi și digitalizarea televiziunii în zona II a revenit autorităților regionale.

⁽³²⁾ Acordurile-cadru au fost semnate între MITyC și comunitățile autonome în 2006 în cadrul planului Avanza.

acordurile-cadru din 2006 urmează același model pentru toate comunitățile autonome, cu câteva mici diferențe. Actele adiționale la acordurile-cadru din 2006 fac referire la planul Avanza, la planul de tranziție și la Decretul regal 944/2005 privind Planul tehnic național pentru televiziunea digitală terestră. În majoritatea cazurilor, formularea acordurilor indică tehnologia digitală terestră ca fiind singura tehnologie care urmează să fie finanțată. Pe baza acordurilor, MITyC a transferat fonduri către toate comunitățile autonome, care s-au angajat să acopere restul costurilor operațiunii din bugetele lor. În aceste acte adiționale a fost inclusă, de asemenea, obligația autorităților locale de a respecta prevederile celei de-a douăsprezecea dispoziții adiționale din Planul tehnic național.

- (36) În paralel, la 17 octombrie 2008, Consiliul de Miniștri a aprobat alocarea unei sume suplimentare de 8,72 milioane EUR pentru a extinde și completa acoperirea TDT în cadrul proiectelor de tranziție care urmau să fie finalizate în cursul primului semestru al anului 2009, în faza I a planului de tranziție. Finanțarea a fost acordată ca urmare a semnării de noi acorduri-cadru între MITyC și comunitățile autonome în decembrie 2008 („acordurile-cadru din 2008”). Aceste acorduri se referă la finanțarea menționată mai sus în valoare de 8,72 milioane EUR și au fost intitulate „Acord-cadru de colaborare între Ministerul Industriei, Turismului și Comerțului și comunitatea autonomă [...] pentru elaborarea Planului național pentru realizarea tranziției către TDT”. Ele stabilesc o listă de activități care vor fi finanțate de către autoritățile centrale și de cele regionale pentru a atinge o acoperire cu servicii de televiziune digitală egală cu acoperirea analogică existentă. Activitățile respective sunt legate de instalarea televiziunii digitale terestre.
- (37) La 23 februarie 2009 a fost adoptat Decretul regal 1/2009 privind unele măsuri urgente în domeniul telecomunicațiilor ⁽³³⁾. Decretul regal 1/2009 confirmă că extinderea acoperirii în zona II a fost prevăzută a fi realizată exclusiv prin intermediul tehnologiei digitale terestre; articolul 2 din acest decret regal adaugă o nouă dispoziție la Legea 10/2005, prin care se prevede că: “Accesul la aceste canale difuzate prin sisteme de transmisie prin satelit este limitat la cetățenii care locuiesc în zone în care, după trecerea la televiziunea digitală terestră, nu va mai exista acoperire cu servicii de televiziune digitală terestră la nivelul statului.” De asemenea, preambulul decretului respectiv menționează că extinderea acoperirii în zona II, finanțată de autorități, se realizează exclusiv prin intermediul tehnologiei digitale terestre. Cu alte cuvinte, în decretul regal se prezumă că în zonele I și II se utilizează doar tehnologia terestră ⁽³⁴⁾.
- (38) La 29 mai 2009, Consiliul de Miniștri a aprobat criteriile pentru distribuirea sumei de 52 de milioane EUR pentru finanțarea acțiunilor de tranziție către TDT, vizând finanțarea extinderii acoperirii proiectelor incluse în fazele II și III din planul de tranziție ⁽³⁵⁾. În aprobarea dată de Consiliul de Miniștri se stabilea o legătură directă cu Planul de tranziție, întrucât se preciza că „pentru a atinge obiectivul prevăzut în Planul național pentru tranziția la TDT, și anume o acoperire cu servicii TDT similară cu acoperirea televiziunii terestre actuale în sistem analogic, este necesar sprijinul financiar al autorităților publice” și că „punerea în aplicare a acestei cooperări va fi formalizată în cadrul stabilit de Planul național pentru tranziția către TDT”.

⁽³³⁾ Real Decreto-ley 1/2009, de 23 de febrero, de medidas urgentes en materia de telecomunicaciones. BOE número 47, 24.2.2009; <https://www.boe.es/eli/es/rdl/2009/02/23/1>

⁽³⁴⁾ Preambulul Decretului regal 1/2009 prevede următoarele: “De este modo, mediante sistemas de satélites, se realiza la extensión complementaria de la cobertura poblacional de los canales de Televisión Digital Terrestre de ámbito estatal, respecto de las zonas en las que residen ciudadanos que no vayan a tener cobertura de dichos canales de televisión una vez cumplidos los compromisos de alcanzar el 96% de la población por los operadores privados del servicio de Televisión Digital Terrestre de ámbito estatal y del 98% de la población por la Corporación de Radio y Televisión Española, así como realizadas las extensiones de cobertura, por las Administraciones Públicas, más allá de dichos porcentajes de población. Esta obligación de extensión complementaria de cobertura a través de sistemas por satélite, que se estima que alcanzará en el entorno del 1,5% de la población que se ubica en zonas dispersas y aisladas del territorio y cuya cobertura mediante emisores terrestres de televisión supone un coste desproporcionado”.

⁽³⁵⁾ Resolución de 24 de junio de 2009, de la Secretaría de Estado de Telecomunicaciones y para la Sociedad de la Información, por la que se publica el Acuerdo de Consejo de Ministros de 29 de mayo de 2009, por el que se formalizan los criterios de distribución y la distribución resultante, para el año 2009, del crédito para la financiación de las actuaciones encaminadas a la transición a la televisión digital terrestre y actuaciones en el marco del Plan AVANZA, aprobados por la Conferencia Sectorial de Telecomunicaciones y Sociedad de la Información. BOE número 159, 2.7.2009; <http://www.boe.es/boe/dias/2009/07/02/pdfs/BOE-A-2009-10972.pdf>

- (39) În sfârșit, în perioada octombrie-decembrie 2009, actele adiționale la acordurile-cadru din 2008 (menționate la considerentul 36) au fost publicate în Monitorul Oficial al Spaniei, inclusiv finanțarea acordată pentru extinderea acoperirii din fazele II și III din planul de tranziție. Aceste acte adiționale definesc „măsurile de extindere a acoperirii” referindu-se explicit numai la tehnologia terestră (fără a exclude însă, în mod formal, alte tehnologii) ⁽³⁶⁾.
- (40) După publicarea acordurilor-cadru din 2008 și a actelor adiționale sus-menționate ⁽³⁷⁾, guvernele comunităților autonome au început punerea în aplicare a extinderii. Acestea fie au organizat ele însele licitații publice, fie au încredințat sarcina extinderii și/sau organizarea licitației unei întreprinderi publice. Subvențiile au fost parțial convenite cu MITyC fiind, prin urmare, finanțate de la bugetul central (a se vedea considerentele 35-38 de mai sus) și parțial finanțate chiar de către comunitățile autonome. În unele cazuri, comunitățile autonome au mandatat consiliilor municipale sarcina să realizeze extinderea.
- (41) Licitările pentru extinderea acoperirii însemnau că întreprinderii câștigătoare îi era încredințată misiunea de a furniza (deseori și de a construi) o rețea TDT operativă. Printre sarcinile care trebuiau efectuate se numărau proiectarea și ingineria rețelei, transportul semnalului, instalarea rețelei și furnizarea echipamentelor necesare. Licitările pentru extinderea acoperirii – pe lângă contractul pentru furnizarea unei rețele TDT operative – includeau, de obicei, furnizarea echipamentelor necesare (și, în anumite cazuri, furnizarea de echipamente fără niciun cost pentru operatorul de rețea). În plus, licitațiile pentru extinderea acoperirii includeau adesea contracte auxiliare pentru digitalizarea centrelor de transmisie sau construirea de noi centre de transmisie (cum ar fi, de exemplu, lucrări de adaptare a locuințelor, alimentarea cu energie, „întreținere strictă”, contracte de leasing, studii privind siguranța și sănătatea.) Celelalte tipuri de licitații au fost licitații pentru furnizarea de echipamente de telecomunicații, organizate în cazul rețelelor deja existente. Câștigătorul licitației trebuia să modernizeze rețeaua existentă cu echipamentul necesar, adică să furnizeze, să instaleze și să activeze echipamentul.
- (42) În majoritatea licitațiilor, autoritățile organizatoare fac referire în mod explicit, prin definirea obiectului licitației ⁽³⁸⁾, și în mod implicit, în descrierea specificațiilor tehnice sau a echipamentelor care urmează să fie finanțate ⁽³⁹⁾, la tehnologia terestră și la TDT. În puținele cazuri în care tehnologia prin satelit este menționată în mod expres, referirile sunt la antene parabolice pentru recepția semnalului prin satelit de pe turnurile terestre ⁽⁴⁰⁾ sau la echipamente de acces la televiziunea digitală în zona III ⁽⁴¹⁾. Foarte puține licitații ar putea fi considerate neutre din punct de vedere tehnologic. Aceste licitații neutre din punct de vedere tehnologic au fost formulate într-un mod care, în ciuda planurilor guvernului spaniol de a utiliza TDT exclusiv pentru extinderea acoperirii, nu excludea alte tehnologii decât TDT ⁽⁴²⁾. În loc să publice invitații la licitație, unele dintre autorități au ales un mod diferit de a extinde acoperirea TDT. De exemplu, Țara Bascilor a acordat în mod direct sprijin financiar operatorului de rețea regional Itelazpi. În Navarra s-a optat, de asemenea, pentru o soluție similară.

⁽³⁶⁾ A se vedea, de exemplu, actul adițional pentru Andaluzia: Resolución de 5 de octubre de 2009, de la Secretaría de Estado de Telecomunicaciones y para la Sociedad de la Información, por la que se publica la Adenda al Convenio marco de colaboración entre el Ministerio de Industria, Turismo y Comercio y la Comunidad Autónoma de Andalucía, para el desarrollo del Plan Nacional de Transición a la TDT. BOE número 260, 28.10.2009; <http://www.boe.es/boe/dias/2009/10/28/pdfs/BOE-A-2009-17108.pdf>

⁽³⁷⁾ În total, autoritățile au încheiat peste 600 de acorduri – acorduri-cadru, acte adiționale etc. – cu privire la extinderea acoperirii.

⁽³⁸⁾ De exemplu, Extremadura, Asturias, Canare, Catalonia, Madrid.

⁽³⁹⁾ De exemplu, Aragon.

⁽⁴⁰⁾ Ca în Aragon sau Asturias.

⁽⁴¹⁾ Extremadura.

⁽⁴²⁾ Din cele 516 licitații organizate de toate regiunile, cu excepția comunității autonome Castilla-La Mancha, Comisia a analizat un eșantion de 82 de licitații. Eșantionul cuprinde toate comunitățile autonome ale Spaniei, exceptând Mellila (pentru această regiune, autoritățile spaniole nu au organizat licitații, susținând că nu există documente relevante). Din cele 82 de licitații, doar 4 au fost considerate de către Comisie neutre din punct de vedere tehnologic: 3 licitații din Castilla y León și o licitație din Cantabria (referință: Gobierno de Cantabria/Dirección General de transportes y comunicaciones, Contratación de Contrato menor de „Infraestructura de Telecomunicación Multiservicio (ITM) en Herrerías”, expediente H12453C60581).

- (43) În total, în anii 2008-2009, aproape 163 de milioane EUR de la bugetul central [în parte, credite preferențiale acordate de MITyC comunităților autonome ⁽⁴³⁾ și 60 de milioane EUR de la bugetele celor 16 comunități autonome investigate (toate, cu excepția comunității autonome Castilla-La Mancha) au fost investite în extinderea în zona II. În plus, consiliile municipale au finanțat extinderea cu fonduri proprii de aproximativ 3,5 milioane EUR.
- (44) Ca o a doua etapă după extinderea TDT în zona II, începând cu anul 2009, unele comunități autonome au organizat licitații suplimentare sau au încheiat contracte relevante fără licitație pentru exploatarea și întreținerea echipamentelor digitalizate și instalate în perioada de extindere. Spre deosebire de ajutorul pentru tranziție, aceste ultime măsuri constituie ajutor curent. Deoarece acestea vizează exploatarea și întreținerea rețelei terestre instalate în zona II, nici contractele respective nu sunt neutre din punct de vedere tehnologic. Quantumul total al fondurilor acordate prin intermediul licitațiilor pentru exploatare și întreținere (ajutor curent) în perioada 2009-2011 a fost de cel puțin 32,7 milioane EUR.

2.3. Evoluții ulterioare anului 2013

- (45) Ca urmare a adoptării deciziei din 2013, unele comunități autonome au introdus anumite schimbări în ceea ce privește măsurile referitoare la exploatarea și întreținerea *infrastructurii*. Și anume (considerentele 46-60):
- (46) În Andaluzia, autoritatea contractantă a publicat, la 12 noiembrie 2014, o invitație de participare la licitație pentru servicii de telecomunicații care să permită recepționarea canalelor naționale de televiziune digitală cu acces liber în anumite zone geografice ale comunității autonome Andaluzia. Licitarea a fost atribuită la 11 aprilie 2017 către U.T.E Andalucía Televisión Digital (Retevisión și Axióon Infraestructuras de Telecomunicaciones S.A.). Contractul a fost semnat la 9 iunie 2017.
- (47) În Aragon, invitația de participare la licitație pentru furnizarea de servicii de televiziune digitală în zonele îndepărtate și mai puțin urbanizate a fost publicată la 25 noiembrie 2016. Licitarea a fost atribuită la 19 mai 2017 către Retevisión, iar contractul a fost semnat la 26 iunie 2017.
- (48) În Insulele Baleare a fost lansată o licitație la 14 iulie 2014. Contractul a fost atribuit către Tradia Telecom S.A. la 5 noiembrie 2014.
- (49) În Insulele Canare, invitația de participare la licitație pentru servicii de transmisie de radiodifuziune pentru canalele naționale și regionale de televiziune digitală în zonele îndepărtate și mai puțin urbanizate ale comunității autonome Insulele Canare (dialog competitiv) a fost publicată la 28 ianuarie 2015. Potrivit informațiilor furnizate de autoritățile spaniole la 5 februarie 2021, contractul a fost semnat în ianuarie 2020, iar serviciul este operațional din data de 3 iulie 2020.
- (50) În Cantabria, invitația de participare la licitație pentru servicii de transmisie de radiodifuziune pentru canalele de televiziune digitală în zonele îndepărtate și mai puțin populate ale comunității autonome Cantabria a fost publicată la 13 mai 2015. Licitarea a fost atribuită la 2 decembrie 2015 către Retevisión, iar contractul a fost semnat la 14 martie 2016.
- (51) În Extremadura, invitația de participare la licitație pentru servicii de telecomunicații în vederea difuzării și a recepționării canalelor de televiziune digitală în anumite zone ale comunității autonome Extremadura a fost publicată la 3 aprilie 2015. Licitarea a fost atribuită către Retevisión la 30 decembrie 2015, iar contractul a fost semnat la 15 martie 2016.
- (52) În Navarra, o invitație de participare la licitație pentru extinderea televiziunii digitale în zone îndepărtate și mai puțin urbanizate a fost publicată la 11 noiembrie 2014. La 28 mai 2019, autoritățile din Navarra au decis să nu atribuie contractul și au abandonat procedura.
- (53) În La Rioja, procedura de dialog competitiv a fost publicată la 13 noiembrie 2014. Potrivit informațiilor furnizate de autoritățile spaniole la 5 februarie 2021, procedura este în desfășurare.

⁽⁴³⁾ Cu excepția comunității autonome Castilla-La Mancha.

- (54) Comunitatea autonomă Asturias a lansat o licitație pentru colocalizarea echipamentelor ⁽⁴⁴⁾ la 28 decembrie 2018. Licitatia a fost atribuită către Retevisión la 10 ianuarie 2019. O licitație pentru un contract de servicii de întreținere a fost lansată la 19 decembrie 2018. În plus, o licitație pentru servicii de transmisie de radiodifuziune în Asturias cu echipamentele deținute de Asturias a fost lansată la 10 decembrie 2018. Potrivit informațiilor furnizate de autoritățile spaniole la 16 ianuarie 2019, ultimele două proceduri de licitație menționate sunt încă în desfășurare.
- (55) În ceea ce privește Galicia, autoritățile spaniole au informat Comisia că Galicia nu dorește să finanțeze exploatarea și întreținerea de către operatori din zona II și, prin urmare, nu va organiza nicio nouă licitație neutră din punct de vedere tehnologic. Exploatarea și întreținerea pentru operatorii din zona II a rețelei de radiodifuziune nu ar fi responsabilitatea comunității autonome, ci mai degrabă ar reveni consiliilor municipale.
- (56) Autoritățile spaniole au informat Comisia că Madridul a lansat o procedură de licitație pentru întreținerea echipamentelor aferente televiziunii digitale. Licitatia a fost atribuită către Retevisión la 8 iulie 2019, iar contractul a fost semnat la 7 august 2019. În legătură cu Melilla și Murcia, autoritățile spaniole au informat Comisia că nu va avea loc nicio procedură de licitație și că consiliile municipale vor fi responsabile de întreținere.
- (57) Conform informațiilor primite din partea Spaniei, Țara Bascilor nu a desfășurat nicio procedură de licitație după decizia din 2013 și nici nu intenționează să facă acest lucru. În schimb, Țara Bascilor a făcut o declarație de serviciu de interes economic general (SIEG). Acordul privind serviciul de extindere a acoperirii canalelor de televiziune în comunitatea autonomă a Țării Bascilor a fost aprobat de Consiliul de guvernare la 2 decembrie 2014.
- (58) În ceea ce privește Ceuta, autoritățile spaniole au informat Comisia că nu va avea loc nicio procedură de licitație și au susținut că orice plată pentru întreținere va intra sub incidența normelor *de minimis*.
- (59) În comunitatea Valencia, în ianuarie 2017 a fost organizată o licitație pentru întreținerea echipamentelor. Licitatia a fost atribuită către Retevisión în decembrie 2017, iar contractul a fost semnat la 18 mai 2018. Contractul este limitat la întreținerea echipamentelor și nu include furnizarea de servicii de întreținere preventivă și corectivă.
- (60) În Catalonia, o invitație de participare la licitație a fost publicată în *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene* la 3 august 2018 ⁽⁴⁵⁾ pentru transmisia și distribuția semnalelor audiovizuale astfel încât să fie acoperită populația Cataloniei din zona II. În 2019 a fost încheiat un contract cu o durată de un an, cu posibilitate de prelungire pentru încă un an.
- (61) Pe baza celor de mai sus, în unele comunități autonome, măsurile inițiale referitoare la ajutorul de exploatare și întreținere au fost întrerupte de la data încetării contractelor inițiale ca urmare a intrării în vigoare a contractelor privind noile măsuri modificate sau a introducerii unui nou temei juridic pentru ajutorul curent de exploatare și întreținere (care, conform punctului de vedere al Spaniei, intră sub incidența SIEG sau *de minimis*).
- (62) Evaluarea juridică a noilor măsuri modificate nu face obiectul prezentei decizii. Prezenta decizie nu aduce atingere în niciun fel evaluării măsurilor modificate conform normelor privind ajutoarele de stat.

2.4. Motivele inițierii procedurii

- (63) În decizia de inițiere a procedurii, Comisia a observat, în primul rând, că măsura descrisă părea să îndeplinească toate criteriile prevăzute la articolul 107 alineatul (1) din TFUE și, prin urmare, ar putea fi considerată ajutor de stat.

⁽⁴⁴⁾ Punerea la dispoziție a spațiului fizic și a facilităților tehnice necesare pentru a găzdui în condiții rezonabile și a conecta echipamentele relevante ale unui beneficiar.

⁽⁴⁵⁾ <https://ted.europa.eu/TED/notice/udl?uri=TED:NOTICE:340064-2018:HTML:RO:HTML&tabId=1&tabLang=es>

- (64) Deoarece există diferite niveluri pe piața de radiodifuziune, în decizia de inițiere a procedurii au fost identificate trei categorii de beneficiari ai ajutorului de stat: (i) operatorii de rețea; (ii) furnizorii de echipamente de telecomunicații care participă la licitațiile pentru furnizarea echipamentelor necesare pentru extindere; și (iii) organismele de radiodifuziune pentru canale de televiziune.
- (65) Comisia a ajuns la concluzia preliminară că, prin finanțarea costurilor asociate extinderii platformei TDT, schema ar fi putut crea o denaturare potențială sau reală a concurenței între furnizorii de echipamente de telecomunicații activi în diferite tehnologii și între operatorii platformei terestre și cei ai platformei de satelit. În special, conform punctului de vedere preliminar al Comisiei (considerentele 66-68):
- (66) Denaturarea concurenței ar putea apărea între diferite platforme (cea terestră și cea de satelit), deoarece măsura contestată vizează digitalizarea și instalarea *ex novo* a centrelor de emisie terestre, fără a lua în considerare tehnologia prin satelit.
- (67) Măsura contestată ar putea, de asemenea, să denatureze concurența dintre organismele de radiodifuziune. În trecut, platforma terestră găzduia în mod tradițional organisme de radiodifuziune FTA și organisme de radiodifuziune prin platforma de satelit, în principal televiziune cu plată sau canale cu plată. Cu toate acestea, la momentul deciziei de inițiere a procedurii, organismele de radiodifuziune FTA lansau inițiative de televiziune cu plată pe platforma terestră, iar organismele de radiodifuziune prin satelit urmăreau accesul la canalele FTA pentru a-și completa oferta și pentru a concura mai activ cu organismele de radiodifuziune FTA.
- (68) În ceea ce privește furnizorii de echipamente de telecomunicații, măsura contestată părea să implice un avantaj competitiv (sub forma unei cereri sporite) în beneficiul furnizorilor de echipamente.
- (69) Comisia, în evaluarea sa preliminară, a considerat că măsura constituie ajutor de stat în sensul articolului 107 alineatul (1) din TFUE și nu a găsit niciun motiv pentru care aceasta ar fi putut fi compatibilă cu piața internă, deoarece nu părea a fi aplicabilă nicio derogare.
- (70) Pentru detalii factuale suplimentare, prezenta decizie face referire la decizia de inițiere a procedurii.

3. OBSERVAȚIILE PĂRȚILOR INTERESATE

3.1. Observațiile prezentate de Astra

3.1.1. Observații generale

- (71) Astra își reiterează poziția anterioară potrivit căreia măsurile care au condus la trecerea la televiziunea digitală terestră au constituit un plan coordonat conceput la nivelul administrației centrale și pus în aplicare de autoritățile regionale. Cu toate acestea, chiar presupunând faptul că ajutorul de stat pentru extinderea acoperirii ar fi fost conceput, organizat și pus în aplicare la nivel regional, Astra consideră că măsurile ar constitui un ajutor ilegal și incompatibil.
- (72) Cu privire la licitația din Cantabria, Astra insistă asupra faptului că, spre deosebire de ceea ce susțin autoritățile spaniole, autoritățile din Cantabria erau cele care aveau obligația de a primi autorizațiile din partea organismelor de radiodifuziune pentru a pune la dispoziție canalele acestora pe platforma de satelit. În plus, chiar dacă scrisorile au fost trimise de către organismele de radiodifuziune în martie 2008, autoritățile din Cantabria au recomandat altor comunități autonome alternativa prin satelit, pe care acestea au ales-o în iulie 2008. Dacă, așa cum susține Spania, motivul rezilierii contractului cu Astra ar fi fost reticența organismelor de radiodifuziune de a utiliza platforma de satelit, autoritățile din Cantabria nu ar fi recomandat soluția prin satelit altor comunități autonome.

3.1.2. Existența unui ajutor de stat

- (73) Cu privire la avantajul primit de operatorii de rețea, în special de Abertis, Astra notează că furnizorului de echipamente de telecomunicații Abertis i s-au atribuit aproximativ 45 % dintre licitațiile pentru digitalizarea siturilor terestre localizate în zonele de extindere a acoperirii. Întrucât Abertis este un operator de platformă, digitalizarea rețelei favorizează oferta sa comercială către organismele de radiodifuziune, întrucât rețeaua TDT va ajunge acum la aproape 100 % din populație fără niciun cost suplimentar, comparativ cu 96-98 %, cât ar fi însemnat digitalizarea terestră în absența măsurii contestate. De asemenea, Abertis ar beneficia de faptul că Astra, în calitate de principal operator de platformă concurent alternativ, ar fi împiedicat să obțină o poziție pe piața spaniolă prin intrarea în zona II.

- (74) În plus, potrivit Astra, Abertis a primit și alte avantaje ca urmare a măsurilor. În primul rând, un număr semnificativ de situri terestre ale Abertis au beneficiat de fondurile furnizate de autoritățile spaniole în cadrul domeniului de aplicare al măsurilor investigate, iar acestea sunt într-adevăr exploatare de Abertis. Acesta este, în special, cazul siturilor localizate în zona în care RTVE (organism public de radiodifuziune) este obligat să furnizeze semnal, dar unde nu există o astfel de obligație din partea organismelor private de radiodifuziune (aproximativ 2,5 % din populație). În al doilea rând, Astra susține că Abertis a beneficiat în mod indirect de ajutor de stat pe piețele adiacente cum ar fi piața transporturilor. În plus, reclamantul observă că măsura investigată conduce la denaturarea concurenței în zona III ⁽⁴⁶⁾.
- (75) Astra consideră că platforma de satelit și cea terestră fac parte din aceeași piață. Diferența între canalele de televiziune cu plată și cele cu acces liber nu ar fi relevantă în ceea ce privește concurența între platforme. În prezent, platforma terestră și cea de satelit concurează în ceea ce privește transmisia de posturi de televiziune cu plată, întrucât există deja cel puțin două canale cu plată care pot fi recepționate prin intermediul platformei TDT și unul dintre acestea este disponibil doar în sistemul TDT. În plus, potrivit Astra, toate organismele de radiodifuziune autorizate în prezent au solicitat deja o licență din partea guvernului pentru a-și difuza conținutul în sistem cu plată.
- (76) În comunicarea sa din 27 mai 2019, Astra și-a exprimat opinia că măsurile în cauză sunt selective și nu promovează dezvoltarea activităților de radiodifuziune în ansamblu, ci mai degrabă discriminează în favoarea operatorilor de rețele terestre. Astra explică faptul că, în scopul asigurării extinderii acoperirii în zonele îndepărtate și rurale, ar trebui să se considere că operatorii de rețea care utilizează alte tehnologii – inclusiv Astra – se află într-o situație comparabilă cu cea a operatorilor care utilizează tehnologia terestră. În special, Astra subliniază că procedurile de licitație pentru extinderea acoperirii în unele cazuri (de exemplu, Cantabria, Navarra) au fost organizate cu respectarea neutralității tehnologice, iar platformele de satelit au concurat cu operatorii terestri și au câștigat licitația. În alte state membre (de exemplu Franța, Portugalia și Regatul Unit), platformele alternative concurează cu platforma terestră. În plus, serviciile unui operator de satelit, Hispasat, sunt utilizate exclusiv în zona III din Spania. Astra afirmă că satelitul nu prezintă un dezavantaj concurențial din punctul de vedere al costurilor în raport cu tehnologia terestră. În viziunea Astra, toate aceste elemente arată că operatorii terestri și operatorii care folosesc tehnologii diferite se află într-o situație comparabilă, în contextul obiectivelor urmărite de măsurile în cauză.
- (77) Astra consideră că măsurile investigate nu au fost proporționale. Aceasta indică faptul că trecerea la TDT a necesitat adaptări semnificative în clădirile de apartamente și investiții în lucrări de cablare. În plus, în sprijinul argumentului său potrivit căruia extinderea acoperirii prin satelit nu ar fi fost mai costisitoare decât prin intermediul platformei terestre, Astra a făcut referire la studiul său intern privind costurile, elaborat în noiembrie 2008 și prezentat împreună cu plângerea. Studiul a comparat costurile extinderii acoperirii folosind ambele tehnologii – terestră și prin satelit. Ipotezele studiului diferă de cele formulate de Spania și Abertis în mai multe privințe, printre altele cu privire la costurile antenelor parabolice și la necesitatea de a achiziționa unități externe de conversie a semnalului pentru recepția semnalului TV digital terestru. Rezultatele studiului au condus la concluzia că extinderea acoperirii prin satelit nu este în mod necesar mai costisitoare decât folosind tehnologia terestră. Astra a prezentat, de asemenea, documente suplimentare menite să arate că costurile de instalare și exploatare ale celor două tehnologii nu diferă în mod semnificativ.
- (78) Astra susține, de asemenea, că garantarea accesului condiționat la transmisiile prin satelit nu reprezintă un obstacol pentru difuzarea canalelor cu acces liber. Sistemele de acces condiționat sunt prezente peste tot în lume și nu sunt dificil de utilizat ⁽⁴⁷⁾. În plus, soluția propusă în Cantabria pentru accesul condiționat a fost acceptată de autoritățile regionale, care puteau decide ce utilizatori urmau să fie activați pentru a beneficia de serviciu. Prin urmare, limitarea terestră a serviciului a fost controlată de guvernul din Cantabria. Nu a fost necesară o adaptare specifică în acest sens.

⁽⁴⁶⁾ Potrivit Astra, datorită fondurilor furnizate de autorități în cadrul măsurilor pentru zona II, Hispasat, un furnizor de servicii prin satelit codeținut de Abertis și care deservea zona III, poate pune la dispoziția organismelor de radiodifuziune capacitatea sa de satelit fără costuri suplimentare. În sfârșit, ca rezultat al măsurii, Astra susține că Abertis a obținut utilizarea exclusivă a obligației de difuzare în zona III.

⁽⁴⁷⁾ Se susține că platformele de satelit au un număr foarte mare de utilizatori cu acces condiționat în întreaga lume și că gradul de complexitate al accesului condiționat nu a fost un obstacol pentru introducerea acestuia.

- (79) Cu privire la caracterul adecvat al măsurii, Astra susține că, datorită economiilor de scară, cu cât este mai mare acoperirea geografică, cu atât devine mai atractivă din punct de vedere economic tehnologia prin satelit. Prin divizarea măsurii în zona II în peste 600 de licitații locale și regionale, tehnologia prin satelit fusese deja plasată într-o poziție dezavantajată semnificativ din punct de vedere concurențial. Cu toate acestea, chiar dacă guvernul spaniol nu a fost în măsură să impună sau să sugereze necesitatea de a lua în considerare sinergiile transregionale ca o condiție pentru acordarea fondurilor, regiunile ar fi putut să țină cont de această posibilitate pentru a garanta alegerea soluției celei mai eficiente din punctul de vedere al costurilor pentru contribuabilii lor. De fapt, Astra susține că acestea au încercat să procedeze astfel înainte de intervenția guvernului central spaniol în favoarea tehnologiei terestre. Într-adevăr, după selectarea întreprinderii Astra în urma procedurii de licitație publică, autoritățile din Cantabria au încercat inițial să convingă și alte regiuni să selecteze, de asemenea, platforma prin satelit, deoarece astfel și-ar fi redus și mai mult costurile proprii.

3.1.3. *Ajutorul de stat pentru exploatare și întreținere*

- (80) Astra reiterează faptul că o parte dintre măsurile contestate constituie ajutor de stat curent deoarece administrațiile comunităților autonome vor finanța costurile de exploatare și de întreținere a rețelelor locale în zona II în mod permanent. În ceea ce privește costurile anuale de exploatare și de întreținere ale soluției prin satelit, Astra estimează că acestea s-ar ridica la 100 000 EUR pe canal pe an, deși s-ar fi putut realiza reduceri dacă această soluție ar fi fost aleasă de mai multe regiuni.

3.2. **Observațiile prezentate de Abertis/Cellnex**

- (81) Abertis este operator de infrastructură de telecomunicații și furnizor de echipamente de rețea. Acesta deține, printre alte întreprinderi, Retevisión S.A. și Tradia S.A., care administrează și exploatează rețele și infrastructuri de telecomunicații.

3.2.1. *Existența unui ajutor de stat*

- (82) În primul rând, Abertis observă că măsurile investigate nu constituie ajutor de stat în sensul articolului 107 alineatul (1) din TFUE. Autoritățile regionale nu au făcut altceva decât să achiziționeze bunuri și servicii în condiții de piață prin intermediul unor licitații deschise, rămânând proprietarii echipamentelor instalate în centrele de transmisie din zona II. Din acest motiv, nu au fost transferate vreodată unui destinatar extern nici fonduri, nici echipamente digitale achiziționate cu fondurile respective.
- (83) În plus, Abertis consideră că măsurile contestate nu au conferit un avantaj economic semnificativ operatorilor de rețea. Abertis susține că nu exploatează niciuna dintre rețelele locale din zona II (inclusiv în cazul în care deține centrele de transmisie respective) și că, prin urmare, nu poate obține niciun avantaj direct. În al doilea rând, în zona II, Abertis a activat doar ca furnizor de echipamente de telecomunicații. În al treilea rând, chiar în situația în care echipamentul digital utilizat pentru modernizarea unui centru de transmisie a fost vândut de Abertis, fiind instalat ulterior într-un centru de transmisie care îi aparține, nu a existat niciun beneficiu. Acest lucru se datorează faptului că Abertis doar închiriază centrele de transmisie respective operatorilor de rețea locali în condiții de piață, iar cuantumul chiriei plătite către Abertis nu a fost afectat de procesul de digitalizare. În al patrulea rând, Abertis insistă asupra faptului că o creștere graduală de 1-2 % a gradului de acoperire al unei rețele TDT nu se materializează în niciun beneficiu economic pentru Abertis ca operator de platformă în zona I. În sfârșit, digitalizarea zonei II nu afectează prețul pe care Abertis îl poate percepe organismelor de radiodifuziune pentru serviciile sale de transmisie, mai ales având în vedere faptul că tarifele angro ale Abertis sunt reglementate de Comisión del Mercado de Telecomunicaciones, autoritatea de reglementare spaniolă („CMT”) ⁽⁴⁸⁾.
- (84) Cu privire la operatorii de rețea locali din zona II (și anume consiliile municipale), Abertis consideră că în acest caz nu poate exista niciun avantaj economic deoarece aceștia nu se califică drept întreprinderi în sensul articolului 107 alineatul (1) din TFUE și, în orice caz, aceștia furnizează un serviciu public.

⁽⁴⁸⁾ Începând din octombrie 2013, funcțiile CMT au fost atribuite către Comisión Nacional de los Mercados y la Competencia (CNMC).

- (85) De asemenea, Abertis și-a exprimat opinia potrivit căreia măsura investigată nu a generat niciun avantaj economic pentru organismele de radiodifuziune. Trecerea la tehnologia digitală în zona II nu a condus la creșterea numărului de telespectatori comparativ cu numărul de telespectatori care aveau acces la televiziunea analogică înainte de începerea procesului de tranziție către radiodifuziunea digitală în 2005.
- (86) În plus, Abertis consideră că măsurile contestate nu au avut un efect semnificativ asupra concurenței dintre operatorii de rețea. Faptul că nici Astra, nici vreun alt operator privat nu a prezentat vreun interes pentru furnizarea de servicii de transmisie în zona II în ultimii 20 de ani confirmă faptul că nu exista o piață și că intervenția statului era necesară pentru a facilita furnizarea de servicii. În special, nu există o denaturare a concurenței între tehnologia prin satelit și TDT, întrucât este vorba despre două piețe separate. În plus, digitalizarea rețelelor terestre în zona II nu a modificat în niciun fel structura concurențială a piețelor relevante, ci a reprezentat, pur și simplu, o modernizare tehnică necesară a platformei analogice existente.
- (87) Abertis susține că serviciile de radiodifuziune furnizate prin rețelele din zona II sunt limitate la zonele izolate locale, prin urmare, acestea nu au un efect asupra comerțului între statele membre.
- (88) În cazul în care Comisia consideră că autoritățile publice competente sau entitățile afiliate ale acestora sunt întreprinderi în sensul articolului 107 alineatul (1) din TFUE, Abertis consideră că fondurile pentru acoperirea trecerii la tehnologia digitală în zona II au constituit compensații pentru furnizarea unui serviciu public. În acest sens, Abertis consideră că măsurile contestate respectă condițiile stabilite în jurisprudența Altmark ⁽⁴⁹⁾ și că nu este implicat niciun ajutor de stat.
- (89) În comunicarea sa din 13 iunie 2019, Cellnex explică faptul că măsurile în cauză nu sunt selective și, prin urmare, nu constituie ajutor de stat. În opinia sa, TDT și tehnologia prin satelit nu se află într-o situație de fapt și de drept comparabilă în raport cu obiectivul urmărit de regimul juridic în cauză. În special, TDT și tehnologia prin satelit fac obiectul unor legislații diferite și, spre deosebire de satelit, TDT are caracter de serviciu public. Tehnologia terestră are o infrastructură preexistentă, iar TDT a beneficiat de sinergiile create de digitalizarea zonei I. În plus, Cellnex subliniază că, adesea, organismele de radiodifuziune nu au dreptul de a difuza prin satelit și ar trebui să renegocieze drepturile privind conținutul necesare pentru programele lor. Acest lucru ar crește costul conținutului, iar autorii conținutului ar putea să nu fie dispuși să vândă drepturile. În plus, costurile legate de satelit ar fi semnificativ mai mari decât costurile legate de TDT, astfel cum reiese din diverse studii din dosar. Cellnex explică faptul că studiul efectuat de Astra prezintă mai multe deficiențe și, prin urmare, Comisia nu se poate baza pe acest studiu.
- (90) Cellnex susține că anularea deciziei din 2013 determină anularea deciziei de inițiere a procedurii. În opinia Cellnex, Comisia ar fi trebuit să adopte o nouă decizie de inițiere a procedurii în urma anulării deciziei din 2013, precizând motivele pentru care măsurile investigate sunt selective. Cellnex susține că, în lipsa unei astfel de decizii, nu își poate exercita dreptul la apărare.

3.2.2. Ajutorul existent

- (91) Potrivit Abertis, instalarea rețelelor de radiodifuziune în zona II a început într-un sector neliberalizat al serviciilor de radiodifuziune, în 1982. La momentul respectiv, Spania deținea în mod legal monopolul asupra pieței de radiodifuziune terestră. Se utilizează fonduri publice pentru instalarea, întreținerea și exploatarea rețelelor locale din zona II care au fost instalate înainte de liberalizarea sectorului. Prin urmare, măsura investigată constituie ajutor existent curent.

3.2.3. Compatibilitatea

- (92) Abertis susține că orice posibil ajutor de stat ar fi compatibil în temeiul dispozițiilor articolului 106 din TFUE, deoarece acesta îndeplinește toate condițiile prevăzute în Decizia 2005/842/CE a Comisiei ⁽⁵⁰⁾ [Decizia privind articolul 86 alineatul (2)].

⁽⁴⁹⁾ Cauza C-280/00, Altmark Trans GmbH și Regierungspräsidium Magdeburg (ECLI:EU:C:2003:415).

⁽⁵⁰⁾ Decizia 2005/842/CE a Comisiei din 28 noiembrie 2005 privind aplicarea articolului 86 alineatul (2) din Tratatul CE la ajutorul de stat, sub forma compensației pentru obligația de serviciu public, acordat anumitor întreprinderi cărora le-a fost încredințată prestarea unui serviciu de interes economic general (JO L 312, 29.11.2005, p. 67).

- (93) În caz contrar, orice ajutor potențial ar fi, în orice caz, compatibil cu articolul 107 alineatul (3) litera (c) din TFUE. În primul rând, scopul măsurilor adoptate de autoritățile spaniole este de a accelera procesul de trecere la tehnologia digitală în Spania, care a fost recunoscut în practica decizională a Comisiei în materie de ajutoare de stat ca un obiectiv de interes comun. În al doilea rând, ajutorul a fost un instrument adecvat, deoarece TDT este o tehnologie mai potrivită pentru extinderea acoperirii ⁽⁵¹⁾. În afară de motivele economice, Abertis remarcă, de asemenea, că organismele de radiodifuziune sunt reticente în ceea ce privește utilizarea platformelor de satelit din cauza constrângerilor cu care se confruntă acestea în momentul achiziționării drepturilor pentru conținutul programelor lor cu acces liber. În majoritatea cazurilor, acestea achiziționează numai dreptul de a difuza conținuturi pe o platformă specifică, și anume TDT, deoarece această tehnologie permite o transmisie ținută și limitări geografice. În plus, măsurile sunt proporționale, deoarece acoperă numai costurile strict necesare pentru trecerea de la serviciile de televiziune analogică la cele de televiziune digitală în zona II. Singurele costuri suportate prin măsurile atacate sunt cele legate de digitalizarea centrelor de transmisie din zona II, care se realizează prin achiziționarea și instalarea de echipamente digitale.
- (94) În ceea ce privește neutralitatea tehnologică a măsurii, Abertis observă că tehnologia terestră nu a fost singura soluție luată în considerare de către guvernul spaniol. În plus, în zona III, platforma de satelit a fost considerată în cele din urmă soluția cea mai adecvată din punct de vedere tehnologic pentru a furniza serviciile de televiziune digitală. Un aspect mai important susținut de Abertis este acela că TDT este considerată a fi platforma cea mai adecvată și cea mai puțin costisitoare pentru a furniza servicii de televiziune digitală în zona II pentru a atinge același grad de acoperire care a existat anterior renunțării la tehnologia analogică, astfel cum o dovedesc studiile prezentate privind costurile ⁽⁵²⁾.

3.3. Observațiile prezentate de Itelazpi

- (95) Itelazpi S.A („Itelazpi”) este o întreprindere publică a guvernului basc care furnizează servicii de transport și de difuzare a programelor de radio și televiziune. În comunicarea sa din 13 iunie 2019, Itelazpi explică faptul că măsurile în cauză nu sunt selective și, prin urmare, nu se califică drept ajutor de stat. Itelazpi explică faptul că TDT și tehnologia prin satelit nu se află într-o situație de fapt și de drept comparabilă în raport cu obiectivul urmărit de regulul juridic în cauză. În mod special, TDT și tehnologia prin satelit fac obiectul unor norme diferite (inclusiv normele privind obligațiile de acoperire teritorială, drepturile de autor). Spre deosebire de tehnologia prin satelit, TDT are caracter de serviciu public. TDT are o infrastructură preexistentă care reprezintă o sursă de sinergii și justifică opțiunea în favoarea tehnologiei TDT. În plus, deseori organismele de radiodifuziune nu au dreptul de a difuza prin satelit și, în cazul în care ar fi obligate să utilizeze platforma de satelit, ar trebui să renegocieze drepturile privind conținutul necesare pentru programele lor. Acest lucru ar crește costul conținutului, iar autorii conținutului ar putea să nu fie dispuși să vândă drepturile. În plus, costurile legate de satelit ar fi semnificativ mai mari decât costurile legate de TDT, astfel cum reiese din diverse studii din dosar. Itelazpi prezintă alte două studii privind costurile, elaborate de FTI Consulting în 2015 și 2019 ⁽⁵³⁾ („Studiul Itelazpi 2015” și „Studiul Itelazpi 2019”).
- (96) În plus, în opinia Itelazpi, decizia de inițiere a procedurii nu oferă o explicație a cadrului de analiză legat de criteriul selectivității. Itelazpi susține că, în urma anulării deciziei din 2013, Comisia ar fi trebuit să adopte o nouă decizie de inițiere a procedurii, care ar trebui să indice motivele pentru care măsurile în cauză sunt selective.

⁽⁵¹⁾ Abertis face referire la studiul său privind costurile, efectuat în ianuarie 2010, pentru a compara costurile de prestare a serviciilor de televiziune digitală în zona II prin tehnologia TDT și, respectiv, prin satelit. Conform acestui studiu, costul total al utilizării tehnologiei TDT ar reprezenta aproximativ 286 de milioane EUR pe o perioadă de 10 ani, în timp ce costul total al utilizării tehnologiei prin satelit în aceeași perioadă s-ar ridica la aproximativ 532 de milioane EUR. Abertis a prezentat acest studiu intern unei firme externe de contabilitate, al cărei raport a confirmat rezultatele acestuia, subliniind în același timp că estimările de cost pentru tehnologia prin satelit și TDT erau prudențiale. În orice caz, ambele studii au confirmat caracterul adecvat al comparațiilor de costuri și concluzia că utilizarea tehnologiei prin satelit pentru furnizarea de servicii de televiziune digitală în zona II ar fi fost semnificativ mai costisitoare decât utilizarea tehnologiei TDT, în special din cauza costurilor economice și sociale mai mari care urmau să fie suportate de consumatori în cazul tehnologiei prin satelit.

⁽⁵²⁾ Conform acestor studii, tehnologia prin satelit ar genera costuri mai mari pentru furnizarea serviciilor în cauză. Costurile respective ar urma să fie suportate de organismele de radiodifuziune, de operatorii de rețea locali, precum și de către telespectatori. Studiul privind costurile realizat de Abertis a concluzionat, de asemenea, că utilizarea tehnologiei prin satelit ar necesita o perioadă suplimentară de aproximativ șase luni până la realizarea transferului către tehnologia digitală, deoarece consumatorii din zona II ar avea nevoie de timp pentru a achiziționa și instala decodoare de satelit și antene parabolice etc. Aceasta ar genera, la rândul său, alte costuri suplimentare legate de radiodifuziunea simultană (platforma analogică și cea digitală difuzând în mod simultan) pe perioada de timp respectivă.

⁽⁵³⁾ Atunci când explică diferențele dintre tehnologia TDT și tehnologia prin satelit, studiul susține că utilizarea tehnologiei prin satelit a fost limitată la zona III prin politica guvernamentală și, dacă guvernul basc ar fi dorit să o utilizeze în zona II, ar fi trebuit să convină asupra eliminării acestei restricții. Acest lucru ar fi reprezentat o povară suplimentară pentru Țara Bascilor. (A se vedea secțiunea 2.9 de la pagina 12 a Studiului Itelazpi 2019).

3.4. Observații prezentate de Radiodifusión

- (97) Radiodifusión este un furnizor de pe piața serviciilor de transmisie de semnal audiovizual, înregistrat în Registrul Operatorilor al CMT în noiembrie 2005.
- (98) Acesta este de acord, în general, cu decizia de inițiere a procedurii și susține punctele de vedere ale Comisiei, furnizând o serie de observații suplimentare. Radiodifusión este de acord cu faptul că ajutorul de stat nu îndeplinește cerințele Altmark și implică un transfer substanțial de resurse de stat.
- (99) Schema de ajutoare de stat investigată a fost în beneficiul operatorilor de rețea care operau deja în zonele rurale. De fapt, pe piața în cauză, care este caracterizată de bariere considerabile la intrare în beneficiul unui operator deja dominant, măsura a condus la reproducerea acelorași modele istorice de monopol. În special, Abertis a fost în măsură să își consolideze poziția de monopol și să folosească efectiv fondurile publice pentru a dezvolta o rețea nouă și mai densă care să îi permită să concureze pe noi piețe.
- (100) Radiodifusión susține că ajutorul de stat investigat nu este proporțional. Pentru a îndeplini cerința de proporționalitate, ajutorul ar trebui să se limiteze la ceea ce este necesar, și anume, acesta ar trebui să se aplice numai în cazul zonelor rurale îndepărtate și să fie în beneficiul tuturor operatorilor în mod egal, impunând obligații referitoare la accesul efectiv.

3.5. Observațiile prezentate de organisme de radiodifuziune

- (101) Organismele de radiodifuziune susțin că măsura nu poate fi considerată ajutor de stat deoarece nu a conferit un avantaj financiar niciunei întreprinderi, în special organismelor de radiodifuziune. Măsurile nu au condus la creșterea audienței organismelor de radiodifuziune în comparație cu perioada când acestea transmiteau în sistem analogic. În plus, locuitorii din zonele de acoperire extinse, care sunt zone rurale, îndepărtate și slab populate, nu au niciun impact asupra pieței de publicitate și nu fac parte din publicul-țintă al organismelor de radiodifuziune. În aceste circumstanțe, operatorii privați nu au majorat taxele de publicitate ca urmare a extinderii.
- (102) De asemenea, organismele de radiodifuziune au menționat că nu erau interesate de migrarea către o platformă de satelit, în care programele lor ar concura cu sute de alte canale. Platforma terestră are avantajul unei capacități limitate, ceea ce pentru organismele de radiodifuziune comerciale cu acces liber implică mai puțină concurență. În plus, acestea au subliniat că, de regulă, ele achiziționează conținut numai pentru platforma terestră, deoarece radiodifuziunea terestră garantează delimitarea geografică a transmisiilor, ceea ce nu se întâmplă în cazul transmisiilor prin satelit.
- (103) Organismele de radiodifuziune au insistat, de asemenea, asupra faptului că, după atribuirea licitației din Cantabria întreprinderii Astra, acestea au informat autoritățile din Cantabria că se vor opune radiodifuzării prin satelit deoarece achiziționaseră drepturi de difuzare de conținut numai prin intermediul platformei terestre.

4. OBSERVAȚIILE PREZENTATE DE SPANIA

4.1. Observații generale

- (104) În observațiile lor privind decizia de inițiere a procedurii, Spania și comunitățile autonome au prezentat numeroase argumente ⁽⁵⁴⁾. În general, acestea se încadrează în două categorii. În primul rând, autoritățile spaniole susțin că nu este implicat niciun ajutor de stat, întrucât, dat fiind faptul că serviciul în cauză este un serviciu de interes economic general, măsura nu constituie ajutor deoarece intră în sfera misiunii de serviciu public de radiodifuziune publică. În plus, aceasta nu generează niciun avantaj. În al doilea rând, chiar dacă ar exista un ajutor de stat, acesta ar fi compatibil în temeiul articolului 106 alineatul (2) sau al articolului 107 alineatul (3) litera (c) din TFUE, având în vedere că: (a) rețeaua analogică exista deja și, din perspectiva eficienței, o simplă modernizare a infrastructurii existente ar fi mai puțin costisitoare decât trecerea la o nouă platformă; (b) numai tehnologia TDT ar îndeplini criteriile de calitate necesare; și (c) licitațiile au fost neutre din punct de vedere tehnologic, prin urmare la procesul de licitație ar fi putut participa și alți operatori de platforme. Aceste argumente sunt prezentate pe scurt mai jos.

⁽⁵⁴⁾ Argumentele autorităților centrale și regionale sunt prezentate împreună ca reprezentând poziția Spaniei (sau a autorităților spaniole), exceptând Țara Bascilor, care a transmis o comunicare foarte detaliată referitoare la aplicarea normelor privind compensația pentru obligația de serviciu public. Și alte comunități autonome (de exemplu, Aragon, Castilla y Leon și Navarra) fac referire la aplicabilitatea normelor privind SIEG.

- (105) În comunicarea sa din 14 iunie 2019, Spania susține că sprijinul financiar acordat pentru extinderea acoperirii televiziunii digitale în zonele îndepărtate și mai puțin urbanizate nu este selectiv și, prin urmare, nu poate fi calificat drept ajutor de stat (a se vedea secțiunea 4.2.3 de mai jos). În plus, Spania afirmă că anularea deciziei din 2013 a condus la anularea deciziei de inițiere a procedurii ⁽⁵⁵⁾ și, prin urmare, Comisia ar trebui să adopte o nouă decizie de inițiere a procedurii. În opinia Spaniei, această nouă decizie ar trebui să prezinte punctul de vedere al Comisiei cu privire la selectivitatea măsurilor în cauză.

4.2. Absența ajutorului

4.2.1. Serviciu de interes economic general (SIEG)

- (106) În ceea ce privește operatorii de rețea, potrivit autorităților spaniole, aceștia furnizează un serviciu de interes economic general în sensul hotărârii *Altmark* ⁽⁵⁶⁾. Cu toate acestea, deoarece comunitățile autonome sunt responsabile pentru acțiunile de extindere a acoperirii, aplicabilitatea hotărârii *Altmark* trebuie examinată de la caz la caz și revine comunităților autonome sarcina de a dovedi că toate condițiile *Altmark* au fost îndeplinite. Cea mai detaliată argumentație a fost cea prezentată de Țara Bascilor, care a derulat procesul de digitalizare prin intermediul unei întreprinderi publice, Itelazpi S.A. („Itelazpi”).

4.2.2. Absența avantajului

- (107) În ceea ce privește furnizorii de echipamente de telecomunicații, Spania și-a exprimat opinia potrivit căreia faptul că aceștia au câștigat licitații pentru furnizarea de echipamente exclude existența unui avantaj selectiv.
- (108) În ceea ce privește operatorii de rețea, deși Abertis este operatorul principal în zona I și deține 29 % din siturile din zona II care au fost modernizate, acesta nu exploatează rețeaua din zona II. Din acest motiv, Abertis nu ar beneficia de pe urma măsurii în calitate de operator de rețea.
- (109) Exploatarea rețelei este realizată, în schimb, de o serie de operatori regionali, de comunitățile autonome sau de consiliile locale, care închiriază spațiile și instalațiile deținute de Abertis. Comunitățile autonome și consiliile locale nu concurează cu alți operatori de rețea, prin urmare nu obțin un avantaj competitiv. În plus, acestea nu obțin niciun venit, deoarece organismele de radiodifuziune nu plătesc pentru furnizarea de servicii de transmisie în zona II.
- (110) În ceea ce privește organismele de radiodifuziune TDT, Spania susține că impactul măsurilor investigate asupra organismelor de radiodifuziune este aproape inexistent. Măsurile nu au dus la creșterea cifrelor de audiență ale organismelor de radiodifuziune comparativ cu perioada când programele erau transmise în sistem analogic, întrucât 2,5 % din populația vizată de acoperirea extinsă beneficia deja de televiziune analogică terestră. Prin urmare, măsurile nu au niciun impact asupra finanțelor întreprinderilor respective.

4.2.3. Absența selectivității

- (111) În comunicarea lor din 14 iunie 2019, autoritățile spaniole susțin că măsurile în cauză nu sunt selective. Acestea explică faptul că normele aplicabile televiziunii terestre și televiziunii prin satelit sunt foarte diferite. La momentul adoptării măsurilor, aceste tehnologii diferite erau reglementate de legi diferite ⁽⁵⁷⁾. Spania explică faptul că, deși în prezent toate serviciile audiovizuale sunt reglementate de Legea generală 7/2010 din 31 martie 2010 privind comunicațiile audiovizuale, cadrul juridic pentru tehnologia TDT este foarte diferit de cel al altor tehnologii. În mod special, cerințele pentru obținerea unei licențe pentru furnizarea unui serviciu TDT sunt mai stricte, mai cuprinzătoare și mai detaliate în comparație cu alte tehnologii. În plus, tehnologia TDT, spre deosebire de alte tehnologii, se califică drept serviciu de interes economic general și are obligații stricte privind acoperirea.

⁽⁵⁵⁾ În acest sens, Spania face trimitere la considerentul 41 din decizia din 2013: „Pentru mai multe detalii factuale, a se vedea decizia de inițiere a procedurii, care ar trebui considerată parte integrantă a prezentei decizii.”

⁽⁵⁶⁾ Hotărârea Curții din 24 iulie 2003, *Altmark*.

⁽⁵⁷⁾ În special, Spania explică faptul că TDT a fost reglementată prin Legea 10/2005 din 14 iunie 2006 privind măsuri urgente pentru promovarea televiziunii digitale terestre; televiziunea prin satelit – prin Legea 37/1995 din 12 decembrie 1995 privind comunicațiile prin satelit; iar serviciile prin cablu – prin Legea 42/1995 din 22 decembrie 1995 privind comunicațiile prin cablu.

- (112) Spania susține că situația de fapt a tehnologiei terestre este foarte diferită de cea a altor tehnologii. Tehnologia terestră și celelalte tehnologii nu sunt comparabile din punct de vedere tehnic, comercial sau economic. Atunci când a realizat trecerea la tehnologia digitală, Spania s-a bazat pe infrastructura existentă a rețelei terestre. Migrația la tehnologia digitală prin intermediul tehnologiei prin satelit ar fi necesitat instalarea integrală a unor infrastructuri noi de emisie și de recepție. Acest lucru ar fi făcut tranziția mai dificilă și mai costisitoare. Spania subliniază că studiile privind costurile prezentate anterior demonstrează că TDT a fost soluția cea mai eficientă din punctul de vedere al costurilor. În plus, în peste 30 de ani, tehnologia prin satelit nu a fost oferită niciodată de niciun operator sau utilizată în Spania pentru difuzarea televiziunii cu acces liber, care este difuzată exclusiv prin TDT. În opinia Spaniei, acest lucru indică, de asemenea, faptul că TDT se află într-o situație de fapt diferită de cea a altor tehnologii.
- (113) În comunicarea sa din 4 februarie 2019, Țara Bascilor a susținut că tehnologia prin satelit și tehnologia TDT nu se află într-o situație de fapt și de drept comparabilă și, prin urmare, măsura nu este selectivă. Țara Bascilor a subliniat că există o serie de studii prezentate de Spania și de Abertis care arată diferențe semnificative de drept și de fapt între tehnologia prin satelit și tehnologia TDT. Aceste rapoarte indică faptul că utilizarea altor tehnologii decât TDT pentru digitalizare ar fi implicat costuri semnificativ mai mari și ar fi cauzat întârzieri grave în ceea ce privește digitalizarea zonei II.
- (114) În scrisoarea sa din 14 ianuarie 2019, transmisă Comisiei de către autoritățile spaniole la 19 februarie 2019, guvernul Cataloniei a prezentat un studiu din septembrie 2017. Studiul a fost comandat de Centre de Telecomunicacions i Tecnologies de la Informació („CTTI”) și a fost elaborat de Federació Catalana de Empreses Integradas e integradoras de Telecomunicaciones (FEDECOMINTE), de Asociația Catalană a Inginerilor (Telco.cat) și de Asociația de Inginerie Tehnică de Telecomunicații din Catalonia (Graus TIC) („studiu privind Catalonia”). Studiul a evaluat diferențele tehnologiei avute în vedere pentru furnizarea de televiziune digitală în zona II și a concluzionat că cele mai viabile tehnologii sunt cea terestră și cea prin satelit și că, între aceste două tehnologii, tehnologia TDT era cea mai puțin costisitoare pentru cetățeni. Pe baza studiului, guvernul din Catalonia susține că alegerea tehnologiei TDT pentru furnizarea de televiziune digitală în zona II este justificată în mod obiectiv și că măsura nu poate fi considerată discriminatorie și selectivă din perspectiva ajutorului de stat.

4.3. Compatibilitatea în temeiul articolului 106 alineatul (2) și a articolului 107 alineatul (3) litera (c) din TFUE

- (115) Autoritățile din Țara Bascilor au afirmat că ajutorul de stat acordat întreprinderii Itelazpi este compatibil cu piața internă în baza dispozițiilor articolului 106 din TFUE. În acest sens, ele consideră că măsurile îndeplinesc toate condițiile prevăzute în Decizia din 28 noiembrie 2005 privind aplicarea articolului 86 alineatul (2) din Tratatul CE la ajutorul de stat, sub forma compensației pentru obligația de serviciu public, acordat anumitor întreprinderi cărora le-a fost încredințată prestarea unui serviciu de interes economic general [„Decizia privind articolul 86 alineatul (2)”] ⁽⁵⁸⁾.
- (116) În cazul în care Comisia decide că măsurile luate de autoritățile spaniole cu privire la instalarea televiziunii digitale terestre în zona II constituie ajutor de stat și că nu sunt compatibile cu piața internă în temeiul articolului 106 din TFUE, Spania susține că acestea ar fi, cu siguranță, compatibile cu piața internă în măsura în care scopul lor este de a asigura îndeplinirea unui obiectiv de interes comunitar (conversia la radiodifuziunea digitală), prin urmare, ar beneficia de derogarea prevăzută la articolul 107 alineatul (3) litera (c) din TFUE.

⁽⁵⁸⁾ Decizia 2005/842/CE și Cadrul comunitar pentru ajutoarele de stat sub forma compensațiilor pentru obligația de serviciu public, 2005/C 297/04 (JO C 297, 29.11.2005, p. 4) (denumit în continuare „cadrul”). Decizia menționată a fost înlocuită începând din 31 ianuarie 2012 de Decizia 2012/21/UE a Comisiei din 20 decembrie 2011 privind aplicarea articolului 106 alineatul (2) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene în cazul ajutoarelor de stat sub formă de compensații pentru obligația de serviciu public acordate anumitor întreprinderi cărora le-a fost încredințată prestarea unui serviciu de interes economic general, (JO L 7, 11.1.2012, p. 3). Cadrul menționat a fost înlocuit de Comunicarea Comisiei – Cadrul Uniunii Europene pentru ajutoarele de stat sub forma compensațiilor pentru obligația de serviciu public (JO C 8, 11.1.2012, p. 15).

4.3.1. Argumente legate de eficiență

- (117) Potrivit Spaniei, la nivel național, planul tehnic național și planul de tranziție nu sunt planuri de extindere a acoperirii, deoarece se referă doar la tranziția efectuată în zona I. Ca atare, planurile nu restricționează opțiunile tehnologice disponibile pentru extinderea acoperirii. În ceea ce privește acordurile-cadru, acestea nu au același statut de reglementare precum cele două planuri și se bazează pe acorduri între autoritățile centrale și regionale. În plus, potrivit Spaniei, acestea nu ar exclude utilizarea tehnologiei prin satelit sau a altor tehnologii. În orice caz, extinderea acoperirii și opțiunea în materie de tehnologie au fost efectuate de comunitățile autonome, de regulă prin intermediul procedurii de licitație. Spania susține că o astfel de licitație – organizată în Castilla y Leon – a fost neutră din punct de vedere tehnologic, iar simplul fapt că a avut loc o astfel de licitație dovedește că autoritățile centrale nu au impus tehnologia terestră în comunitățile autonome.
- (118) Chiar dacă unele licitații care au avut loc în alte părți se referă la anumite elemente tehnice specifice tehnologiei terestre, acest lucru este justificat de faptul că radiodifuziunea terestră presupune anumite elemente în raport cu radiodifuziunea prin satelit, iar inserarea acestora era necesară pentru a nu exclude soluțiile terestre din procedurile de licitație.
- (119) Autoritățile spaniole se referă, de asemenea, la un studiu privind fezabilitatea furnizării unui serviciu universal de televiziune digitală prin intermediul unor tehnologii diferite (TDT și satelit), realizat de MITyC în iulie 2007, adică înainte de a propune finanțarea pentru extinderea acoperirii TDT (denumit în continuare „Studiul Spania 2007”). Deși autoritățile recunosc că studiul a fost doar un document intern care nu a fost adoptat ulterior, ele subliniază, totuși, că studiul a ținut seama de costurile realiste ale transmisiei prin semnal TDT sau satelit. Concluziile studiului au arătat că nu este posibil să se stabilească în avans care tehnologie este mai eficientă și mai ieftină pentru extinderea acoperirii semnalului de televiziune. În schimb, alegerea ar trebui să se facă diferențiat, pe regiuni, de preferință prin intermediul unor studii realizate de comunitățile autonome în cauză, care să analizeze factori precum topografia, distribuția terestră a populației și starea infrastructurii existente.

4.3.2. Cerințe privind calitatea

- (120) Au fost prezentate două argumente privind calitatea. În primul rând, până în prezent, nu au fost disponibile canalele TDT cu acces liber prin radiodifuziunea prin satelit în această zonă. Prin urmare, trecerea la platforma de satelit ar însemna că clienții ar trebui să plătească pentru serviciu.
- (121) În al doilea rând, pe lângă canalele naționale, trebuie transmise și canalele regionale. Tehnologia TDT permite fiecărei zone geografice să recepționeze canalele aferente zonei respective. Pe baza canalelor regionale și locale, un număr total de 1 380 de frecvențe sunt alocate televiziunii terestre pe întreg teritoriul Spaniei, fără a fi necesară vreo restricție tehnică și fără a extinde difuzarea în afara zonei-țintă a fiecărui canal. Potrivit Spaniei, acest lucru ar fi imposibil pentru rețelele de satelit, întrucât acestea nu oferă posibilitatea delimitării geografice, prin urmare, ar trebui să se recurgă la un sistem complex de acces condiționat. Acest lucru ar crește și mai mult costurile radiodifuziunii prin satelit, iar organismele de radiodifuziune nu ar fi dispuse să ofere acces la canalele lor fără a avea siguranța că delimitarea este posibilă.

4.3.3. Neutralitatea tehnologică

- (122) Potrivit Spaniei, acordurile bilaterale dintre autoritățile centrale și cele regionale nu au impus o anumită tehnologie de digitalizare. Acestea au stabilit doar transferurile către comunitățile autonome în acord cu costurile digitalizării, calculate pe baza a ceea ce s-a considerat a fi o tehnologie de referință eficientă, și anume TDT. În acest sens, ar trebui să se țină seama, potrivit Spaniei, de faptul că, la momentul extinderii, televiziunea analogică terestră acoperea 98,5 % dintre locuințele spaniole.
- (123) Cu privire la licitația din Cantabria la care se face referire în decizia de inițiere a procedurii, autoritățile spaniole subliniază faptul că licitația câștigată de Astra a vizat atât zona II, cât și zona III, adică a avut ca scop furnizarea universală de televiziune digitală în Cantabria. Acest lucru ar avea un dublu impact asupra evaluării cazului de față.

- (124) În primul rând, proiectul din Cantabria a eșuat atunci când, după atribuirea contractului întreprinderii Astra, câteva dintre principalele organisme de radiodifuziune au informat Astra și guvernul din Cantabria că nu vor permite difuzarea conținuturilor lor prin satelit. Prin urmare, obiectivul planului nu mai era ușor de realizat. În al doilea rând, motivul principal pentru rezilierea contractului a fost decizia guvernului central de a oferi acoperire prin satelit în toată zona III din Spania, și nu decizia de a oferi finanțare din partea guvernului central pentru extinderea acoperirii în zona II. În plus, contractul a fost reziliat în noiembrie 2008 pentru că în momentul acela a devenit evident că Astra nu va putea să își respecte obligațiile. În special, Astra nu a realizat la timp lucrările necesare și nu a primit autorizații din partea organismelor de radiodifuziune cu acces liber pentru a difuza canalele lor.
- (125) În contextul prezentei decizii, proiectul din Cantabria este relevant doar în măsura în care platforma de satelit poate fi considerată o alternativă viabilă la platforma terestră. În acest sens, argumentele de mai sus nu sunt relevante. Atunci când au optat pentru platforma de satelit în zona III, autoritățile spaniole au adoptat un plan național și au introdus o reglementare specială prin care se solicita organismelor de radiodifuziune să se coordoneze și să selecteze un singur furnizor de platformă de satelit comun. Spania observă că, în conformitate cu decizia de inițiere a procedurii, un mecanism similar ar fi putut fi aplicat și pentru zona II. Cu toate acestea, potrivit Spaniei, impunerea unei astfel de obligații organismelor de radiodifuziune din zona II ar fi fost contrară principiului intervenției minime. În plus, în Spania, organismele de radiodifuziune nu sunt dispuse să utilizeze platforma de satelit. Spre deosebire de alte state membre, în Spania nu există nicio platformă de satelit cu acces liber. Potrivit Spaniei, motivele invocate pentru rezilierea contractului nu pun la îndoială faptul că tehnologia prin satelit ar fi o platformă viabilă pentru transmisia semnalului de televiziune în zona II.

4.3.4. Absența denaturării concurenței și a comerțului

- (126) În ceea ce privește concurența dintre operatorii de rețea, Spania și-a exprimat opinia potrivit căreia televiziunea terestră și cea prin satelit reprezintă două piețe complet diferite, prin urmare, măsurile investigate nu au denaturat concurența pe piețele afectate. Spania susține că măsurile investigate nu au niciun efect asupra pieței intracomunitare, deoarece măsurile sunt destinate locuitorilor unui spațiu geografic restrâns delimitat. Întrucât acestea sunt servicii locale, este puțin probabil ca măsura să afecteze comerțul dintre statele membre.

4.4. Aplicabilitatea regulii *de minimis*

- (127) De asemenea, autoritățile spaniole și-au exprimat opinia potrivit căreia regula *de minimis* introdusă prin Regulamentul (CE) nr. 1998/2006 privind ajutoarele *de minimis* ⁽⁵⁹⁾ se aplică, cu siguranță, pentru un procent semnificativ al finanțării. Echipamentele de telecomunicații au fost achiziționate în mod independent de fiecare comunitate autonomă sau consiliu local, prin urmare, dispozițiile *de minimis* ar trebui analizate la nivelul acestora. Deoarece, în aceste cazuri, se cunoaște suma care a fost plătită, precum și bunurile și serviciile care au fost achiziționate, ajutorul a fost suficient de transparent pentru ca pragurile *de minimis* să se aplice.

4.5. Ajutorul de stat pentru exploatare și întreținere

- (128) În ceea ce privește exploatarea și întreținerea centrelor de transmisie, autoritățile centrale spaniole consideră că acestea nu se încadrează în lucrările de extindere a acoperirii finanțate parțial de MITyC. Ministerul nu are competența de a solicita consiliilor sau comunităților autonome să continue exploatarea sau întreținerea ulterioară perioadei prevăzute în licitațiile pentru extinderea acoperirii. Prin urmare, nu poate fi complet exclus ca exploatarea și întreținerea anumitor centre să fi fost întrerupte ca urmare a unor reduceri bugetare ale consiliilor locale. Costurile anuale de exploatare și de întreținere au fost evaluate provizoriu de către autoritățile centrale ca ridicându-se la 10 % din investiția inițială. Pe durata investigației, mai multe comunități autonome au furnizat mai multe date detaliate privind fondurile cheltuite pentru exploatarea și întreținerea rețelei TDT în zona II.

⁽⁵⁹⁾ Regulamentul (CE) nr. 1998/2006 al Comisiei din 15 decembrie 2006 privind aplicarea articolelor 87 și 88 din tratat ajutoarelor *de minimis* (JO L 379, 28.12.2006, p. 5). Regulamentul menționat a fost înlocuit de la 1 ianuarie 2014 de Regulamentul (UE) nr. 1407/2013 al Comisiei din 18 decembrie 2013 privind aplicarea articolelor 107 și 108 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene ajutoarelor *de minimis* (JO L 352, 24.12.2013, p. 1).

5. EVALUAREA ARGUMENTELOR PROCEDURALE INVOCATE DE PĂRȚI

- (129) În observațiile lor din 13 și 14 iunie 2019, Itelazpi, Cellnex și Spania au susținut că Comisia ar fi trebuit să adopte o nouă decizie de inițiere a procedurii în urma anulării deciziei din 2013, care ar fi trebuit să exprime punctul de vedere al Comisiei cu privire la selectivitatea măsurilor în cauză. În opinia Spaniei și a părților interesate, lipsa unei noi decizii de inițiere a procedurii nu a permis părților să își exercite dreptul la apărare.
- (130) Spania și Cellnex au susținut, de asemenea, că decizia de inițiere a procedurii în acest caz a fost anulată atunci când Curtea a anulat decizia din 2013. Considerentul 41 din Decizia din 2013 prevedea următoarele: „[p]entru mai multe detalii factuale, a se vedea decizia de inițiere a procedurii, care ar trebui considerată parte integrantă a prezentei decizii”. În opinia Spaniei, aceasta înseamnă că anularea deciziei din 2013 atrage după sine anularea deciziei de inițiere a procedurii. Acest punct de vedere este eronat din motivele următoare.
- (131) În primul rând, decizia de inițiere a procedurii și decizia finală sunt acte juridice separate, cu efecte juridice separate. Decizia de inițiere a procedurii a fost adoptată în temeiul articolului 4 alineatul (4) din Regulamentul de procedură din 1999. Decizia de inițiere a procedurii expune îndoielile Comisiei cu privire la compatibilitatea măsurilor investigate cu piața internă. Decizia finală (adică decizia din 2013) a fost adoptată în temeiul articolului 7 alineatul (5) din Regulamentul de procedură din 1999. În decizia din 2013, Comisia a constatat că ajutorul nu era compatibil cu piața internă și a dispus recuperarea acestuia. Întrucât decizia de inițiere a procedurii și decizia finală sunt două acte juridice diferite, interpretarea corectă a considerentului 41 din decizia din 2013 este că detaliile factuale prezentate în decizia de inițiere a procedurii fac parte din decizia din 2013. În plus, anularea deciziei finale nu are legătură cu aceste detalii factuale.
- (132) În al doilea rând, niciuna dintre diferitele acțiuni în justiție introduse de Spania și de părțile interesate în urma adoptării deciziei din 2013 nu a solicitat anularea deciziei de inițiere a procedurii, ci s-a solicitat anularea deciziei finale. În conformitate cu jurisprudența constantă, domeniul de aplicare al anulării pronunțate de Curte nu poate depăși ceea ce a solicitat reclamantul ⁽⁶⁰⁾. Întrucât niciuna dintre acțiuni nu a solicitat anularea deciziei de inițiere a procedurii, Curtea nu ar fi putut anula decizia de inițiere a procedurii în hotărârea Retegal ⁽⁶¹⁾.
- (133) În al treilea rând, în conformitate cu jurisprudența constantă, anularea unei măsuri a Uniunii nu afectează în mod necesar actele pregătitoare ⁽⁶²⁾. Anularea unui act de încheiere a unei proceduri administrative care cuprinde mai multe etape nu implică în mod necesar anularea întregii proceduri anterioare adoptării actului atacat, indiferent de motivele, procedurale sau de fond, ale hotărârii prin care se pronunță anularea.
- (134) În ceea ce privește presupusa obligație de redeschidere a procedurii ca urmare a anulării deciziei din 2013, Comisia observă că niciun element din legislație sau din jurisprudență nu sugerează că anularea unei decizii a Comisiei ar implica în mod necesar redeschiderea procedurii oficiale de investigare prin adoptarea unei noi decizii (a se vedea în special Hotărârea în cauza T-1/15 SNCM/Comisia, ECLI:EU:T:2017:470, punctul 69). Astfel cum s-a explicat mai sus, în conformitate cu jurisprudența, anularea unei măsuri comunitare nu afectează în mod necesar actele pregătitoare. În cauza SNCM, în urma anulării deciziei finale a Comisiei, Comisia nu a redeschis procedura, ci doar a invitat părțile să prezinte observații. Curtea a precizat că, întrucât Comisia a oferit statului membru și părților posibilitatea de a formula observații în urma anulării deciziei, drepturile procedurale ale statului membru și ale părților interesate au fost respectate. În plus, Regulamentul (UE) 2015/1589 al Consiliului ⁽⁶³⁾ nu precizează situațiile în care Comisia este obligată să redeschidă o procedură. Prin urmare, din regulamentul menționat nu poate decurge nicio presupusă obligație de a redeschide procedura.

⁽⁶⁰⁾ A se vedea Hotărârea în cauza Comunità montana della Valnerina/Comisia (C 240/03P, ECLI:EU:C:2006:44), punctul 43 și jurisprudența citată.

⁽⁶¹⁾ Hotărârea Curții din 20 decembrie 2017, Comunidad Autónoma de Galicia, Redes de Telecomunicación Galegas Retegal SA (Retegal)/Comisia, C-70/16 P, EU:C:2017:1002).

⁽⁶²⁾ A se vedea Hotărârea în cauza T-301/01, Alitalia/Comisia, EU:T:2008:262, punctul 100; Hotărârea în cauza C-415/96, Spania/Comisia, ECLI:EU:C:1998:533, punctul 32; de asemenea, a se vedea în acest sens Hotărârea în cauza C-331/88, Fedesa și alții, ECLI:EU:C:1990:391, punctul 34.

⁽⁶³⁾ Regulamentul (UE) 2015/1589 al Consiliului din 13 iulie 2015 de stabilire a normelor de aplicare a articolului 108 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (JO L 248, 24.9.2015, p. 9).

- (135) Spania, Itelazpi și Cellnex susțin că Comisia ar fi trebuit să adopte o nouă decizie de inițiere a procedurii, care să cuprindă o analiză detaliată a selectivității, astfel încât părțile să își poată exprima opiniile cu privire la selectivitatea măsurii. Comisia observă că autoritățile spaniole și-au exprimat deja opiniile cu privire la lipsa selectivității în faza preliminară de investigare [astfel cum se menționează în considerentul 22 din decizia de inițiere a procedurii ⁽⁶⁴⁾]. Decizia de inițiere a procedurii a prezentat opinia preliminară a Comisiei cu privire la existența ajutorului de stat (inclusiv la selectivitate) și cu privire la compatibilitatea ajutorului. Decizia de inițiere a procedurii a afirmat că măsurile contestate denaturează concurența prin favorizarea tehnologiei TDT și a susținut, de asemenea, că tehnologia TDT și cea prin satelit concurează (de exemplu, a făcut referire la cazul Cantabria, o licitație a fost câștigată inițial de operatorul de satelit). Decizia de inițiere a procedurii a explicat de ce unele platforme au fost favorizate în comparație cu altele. Acest lucru a permis Spaniei și părților interesate să își elaboreze punctele de vedere cu privire la selectivitatea măsurilor. În observațiile sale din 30 noiembrie 2010 cu privire la decizia de inițiere a procedurii, Spania a explicat că operatorii de rețea care utilizează tehnologia TDT nu au beneficiat de un avantaj selectiv în comparație cu ceilalți operatori de rețea. Spania a susținut, de asemenea, că măsurile în cauză nu discriminatează alte tehnologii în favoarea TDT, explicând diferențele dintre TDT și satelit în ceea ce privește costurile și condițiile de piață. Spania a subliniat că tehnologia prin satelit și tehnologia TDT nu aparțin aceleiași piețe. Acest lucru arată că Spania a avut deja ocazia să își exprime punctul de vedere cu privire la problema selectivității ca urmare a deciziei de inițiere a procedurii.
- (136) În plus, nici măsura care face obiectul investigației, nici faptele cazului și nici evaluarea sa juridică nu s-au schimbat.
- (137) De asemenea, la 26 aprilie 2019, Comisia a trimis o solicitare de informații către Spania, Itelazpi, Cellnex, Retevisión, CTI, Navarra de Servicios y Tecnologías, SA, Retegal și Astra, prin care a invitat părțile să își prezinte observațiile cu privire la hotărârea Retegal și la selectivitatea măsurilor în cauză ⁽⁶⁵⁾. Cellnex, Itelazpi, Spania și Astra au prezentat observații detaliate în răspunsurile lor la solicitarea de informații a Comisiei, exprimându-și punctul de vedere cu privire la criteriul selectivității. Părțile au prezentat observații detaliate, iar Comisia a analizat toate elementele noi, relevante și actuale aduse de Spania și de părțile terțe în cauză. Pe baza celor de mai sus, Spania și celelalte părți interesate au avut numeroase ocazii de a-și face cunoscute opiniile cu privire la chestiunea selectivității și, prin urmare, drepturile procedurale ale părților au fost pe deplin respectate.

6. EVALUAREA AJUTORULUI

6.1. Temeiul juridic al ajutorului

- (138) Astfel cum se descrie în detaliu mai sus în secțiunea 2.2, în considerentele 28-39, cadrul juridic pentru trecerea la tehnologia digitală în Spania este reprezentat de o rețea complexă de diverse acte emise atât de administrația centrală, cât și de autoritățile regionale și locale într-o perioadă de patru ani. Planul tehnic național pentru anul 2005 și Planul de tranziție din 2007 reglementează în principal tranziția către TDT în zona I, dar constituie, în același timp, și baza pentru alte măsuri de extindere în zona II. Aceste măsuri de extindere au fost puse în aplicare de autoritățile regionale după încheierea mai multor acorduri-cadru cu guvernul central (acordurile-cadru din 2008), precum și, în 2008, a unor acte adiționale la anterioarele acorduri-cadru din 2006 și, în 2009, a unor acte adiționale la acordurile-cadru din 2008.
- (139) În urma încheierii acestor acorduri și acte adiționale, autoritățile regionale și locale au pus în aplicare un amplu pachet de măsuri de extindere a acoperirii cu servicii de TDT în zona II, în special prin licitații publice, astfel cum s-a descris mai sus în considerentele 40-43. Prin urmare, Comisia consideră că diferitele acte adoptate la nivel central și acordurile încheiate și modificate între MITyC și comunitățile autonome constituie baza schemei de ajutoare pentru extinderea acoperirii în zona II și includ caracteristicile sale esențiale, și anume stimulentele pentru trecerea la televiziunea digitală în zona II și limitarea acestui stimulente la tehnologia terestră. Aceste acte și acorduri

⁽⁶⁴⁾ În cadrul anchetei preliminare, Spania a explicat, printre altele, că nu a existat nicio discriminare între TDT și satelit. Spania a explicat, de asemenea, că tehnologia TDT și cea prin satelit operează pe piețe diferite.

⁽⁶⁵⁾ În plus, Comisia a invitat Spania să transmită cererea de informații tuturor întreprinderilor care ar putea fi vizate de o eventuală decizie negativă a Comisiei prin care s-ar dispune recuperarea ajutorului ilegal incompatibil în acest caz.

aveau ca obiectiv să determine comunitățile autonome să adopte măsuri care nu erau neutre din punct de vedere tehnologic ⁽⁶⁶⁾. Deși Planul tehnic național reglementează tranziția la TDT în zona I, acesta acordă, în același timp, autorităților locale mandatul de a înființa, în colaborare cu comunitățile autonome, centre de transmisie suplimentare necesare pentru asigurarea recepționării TDT în zona II. Prin urmare, în momentul acela guvernul central preconiza deja extinderea acoperirii cu servicii TDT. Mandatul conținut în principalul act legislativ care reglementează trecerea la televiziunea digitală se referă numai la platforma terestră. În plus, Decretul regal 1/2009 arată că utilizarea tehnologiei prin satelit a fost avută în vedere doar pentru zona III. În practică, comunitățile autonome au aplicat, în consecință, orientările guvernului central privind extinderea acoperirii cu servicii TDT ⁽⁶⁷⁾. Comunitățile autonome au pus în aplicare planul administrației centrale pe baza acordurilor-cadru respective, care au urmat același model.

- (140) Astfel, din actele adoptate la nivel central, din acordurile și actele adiționale menționate reiese că acestea stau la baza unei scheme care vizează extinderea acoperirii TDT în zona II prin utilizarea exclusivă a radiodifuziunii terestre. În plus, în astfel de împrejurări, autoritățile centrale sau locale nu dispuneau de nicio marjă de manevră în ceea ce privește punerea în aplicare tehnică a schemei astfel încât să se respecte principiul neutralității tehnologice. Măsurile luate de autoritățile naționale, regionale sau locale au urmărit același obiectiv și, având în vedere legăturile strânse dintre acestea, ar trebui analizate împreună ca parte a aceleiași scheme. Acest lucru a fost coroborat și de Tribunal, care a confirmat, în cauza T-541/13, cu privire la acțiunea în anulare a deciziei din 2013, următoarele. Această concluzie rămâne valabilă și pentru măsurile examinate în prezenta decizie (care sunt aceleași cu cele examinate în decizia din 2013):

„52 Rezultă din diferite acte legislative și administrative ale autorităților spaniole că planul de trecere la televiziunea digitală pe tot teritoriul Regatului Spaniei printr-o utilizare predominantă a tehnologiei terestre urma o inițiativă lansată și coordonată de administrația centrală. Nu se contestă, astfel cum reiese din considerentul (24) al deciziei atacate, că Legea nr. 10/2005, care marca începutul reglementării trecerii la TDT, a precizat necesitatea încurajării unei treceri de la tehnologia analogică la TDT. Astfel cum reiese din considerentul (26) al deciziei menționate, autoritățile spaniole prevedeau, într-o dispoziție adițională la planul tehnic național privind TDT, posibilitatea unei extinderi a acoperirii prin intermediul tehnologiei terestre în zonele cu densitate redusă a populației cu condiția ca instalațiile locale să fie conforme acestui program. Considerentele (28)-(32) ale acestei decizii, al căror conținut nu este contestat de reclamante, descriu colaborarea dintre MITC și comunitățile autonome prin intermediul acordurilor-cadru și al unor acte adiționale la acorduri-cadru în scopul realizării digitalizării în zona II. Aceste acte erau legate în special de cofinanțarea de către guvernul spaniol a extinderii acoperirii TDT în zona menționată.

53 Având în vedere elementele care precedă, nu se poate reproșa Comisiei că a analizat măsurile spaniole în favoarea dezvoltării TDT în zona II în același context. Astfel, diferitele intervenții statale la nivel național, regional și comunal trebuind analizate în funcție de efecte, ele prezintă, în speță, legături atât de strânse între ele încât pot fi considerate de Comisie un singur sistem de ajutoare acordat de autoritățile publice în Spania. O astfel de situație apare, printre altele, din cauză că intervențiile consecutive în Spania, în special având în vedere succesiunea lor în timp, finalitatea și situarea lor în zona

⁽⁶⁶⁾ Astfel de orientări se regăsesc în documentele relevante ale administrației centrale. În special, acordurile-cadru semnate în decembrie 2008, intitulate *Acordul-cadru de colaborare între Ministerul Industriei, Turismului și Comerțului și Comunitatea Autonomă [...] pentru elaborarea Planului național de tranziție către TDT*, prevăd o listă a activităților care urmează să fie finanțate de către autoritățile centrale și de cele regionale pentru a atinge o acoperire a televiziunii digitale egală cu cea a acoperirii televiziunii analogice în prezent. Pe de o parte, acestea se referă la centrele de transmisie existente, modernizate de organisme de radiodifuziune (centrele TDT implementate în zona I) și, pe de altă parte, la „extinderea acoperirii” – centre suplimentare care vor trebui implementate pentru a asigura același grad de penetrare a televiziunii digitale. Având în vedere că numai tehnologia TDT necesită existența unor centre de transmisie, pare clar faptul că acțiunile planificate vizează numai tehnologia TDT. În plus, actele adiționale la acordurile-cadru din 2008 semnate în perioada octombrie-decembrie 2009 se referă la finanțarea pentru extinderea acoperirii. Acestea definesc ceea ce trebuie înțeles prin „măsuri pentru extinderea acoperirii” făcând trimitere explicită numai la tehnologia terestră.

⁽⁶⁷⁾ În cadrul reuniunilor cu comunitățile autonome, MITyC și-a exprimat obiectivul de a asigura tranziția către TDT și în zona II. Acest lucru este confirmat de o prezentare semnată de MITyC, disponibilă public pe internet. <http://www.fenitel.es/asamblea08/PONENCIAS/4SETSI.pdf> Acest lucru este confirmat, de asemenea, de răspunsurile comunităților autonome la solicitările de informații ale Comisiei. În răspunsurile lor, comunitățile autonome fac referire în mod explicit la planul național de tranziție adoptat prin Decretul regal 944/2005 și la planul *Avanza*. A se vedea, de exemplu, răspunsul din partea Extremadurii: „În conformitate cu... Decretul regal 944/2005... de aprobare a Planului tehnic național pentru televiziunea digitală terestră, care prevede inițiativa locală privind extinderea acoperirii TDT...”.

menționată, prezentau legături atât de strânse între ele încât nu se poate reproșa Comisiei nesepararea lor (a se vedea în acest sens Hotărârea din 19 martie 2013, *Bouygues și Bouygues Télécom/Comisia și alții*, C-399/10 P și C-401/10 P, Rep., EU:C:2013:175, punctele 103 și 104).”

- (141) Pentru a confirma suplimentar această constatare, Comisia a investigat, de asemenea, un eșantion semnificativ de licitații individuale organizate chiar de comunitățile autonome. Eșantionul de licitații cuprinde toate comunitățile autonome ale Spaniei, exceptând Mellila (pentru această regiune, autoritățile spaniole nu au organizat licitații, susținând că nu există documente relevante). Eșantionul include atât licitațiile pentru extinderea acoperirii, cât și licitațiile pentru furnizarea de echipamente. În plus, eșantionul include licitații cu dimensiuni bugetare diferite: licitații cu bugete relativ mici și licitații cu bugete mai mari (bugete de peste 10 milioane EUR). Alegerea și acoperirea eșantionului, astfel cum este descris, asigură reprezentativitatea acestuia. Aceste licitații sunt rezultatul punerii în aplicare a programului național descris la punctele de mai sus, care a fost predefinit pe baza unor legi și acorduri cu comunitățile autonome. Verificarea eșantionului confirmă concluzia de mai sus, întrucât marea majoritate a licitațiilor examinate nu au fost neutre din punct de vedere tehnologic. Pe baza acestui eșantion reprezentativ, Comisia a confirmat că licitațiile desfășurate în anumite comunități autonome au respectat, în general, logica vizării exclusive a tehnologiei terestre.
- (142) Chiar și atunci când erau calificate drept licitații individuale neutre din punct de vedere tehnologic care nu erau discriminatorii din punct de vedere formal, Comisia a putut identifica doar foarte puține dintre acestea. Caietul de sarcini al acestor licitații a fost formulat astfel încât, în pofida planurilor autorităților spaniole centrale, să poată participa și operatorii care utilizează alte tehnologii decât cele terestre. În orice caz, simplul fapt că o mică parte dintre licitații sunt neutre din punct de vedere tehnologic nu face decât să indice o aplicare incompletă a schemei, dar fără a o descalifica drept schemă.
- (143) De asemenea, Tribunalul a clarificat, în ceea ce privește decizia din 2013, că: „Comisia nu a efectuat o extrapolare atunci când a considerat că neregularitățile constatate pentru eșantion se reproduc în toată Spania. Comisia s-a limitat să studieze caracteristicile schemei de ajutor în cauză și, în mod corect, nu a concluzionat că, întrucât cererile de ofertă analizate nu respectau principiul neutralității tehnologice, acest principiu nu era respectat în niciuna dintre cererile de ofertă vizate de exploatarea rețelei TDT, ceea ce se reflectă în special în dispozitivul deciziei atacate” ⁽⁶⁸⁾. Această concluzie rămâne valabilă și pentru măsurile examinate în prezenta decizie (care sunt aceleași cu cele examinate în decizia din 2013).
- (144) Momentul în care ajutoarele de stat pentru instalarea TDT în zona II au fost plătite efectiv a fost marcat de transferul de fonduri de la autoritățile centrale și regionale către beneficiari. Acest lucru s-a întâmplat pe parcursul unei perioade de timp care a variat de la o comunitate autonomă la alta. Din informațiile primite, primele licitații identificate au avut loc în iulie 2008 ⁽⁶⁹⁾. Anexa prezintă un calcul al cheltuielilor publice în funcție de regiune.
- (145) În ceea ce privește ajutorul curent pentru exploatarea și întreținerea rețelelor, acest ajutor este un accesoriu al schemei care vizează extinderea acoperirii TDT în zona II prin utilizarea exclusivă a radiodifuziunii terestre și este consecința logică a acesteia, deși punerea în aplicare a acestui ajutor curent a fost lăsată de guvernul central în mâinile comunităților autonome. Unele comunități autonome (a se vedea rubrica „Costuri recurente” din anexa la decizie) au lansat licitații pentru exploatarea și întreținerea rețelelor digitale terestre existente, care au fost publicate în monitoarele lor oficiale ⁽⁷⁰⁾.

⁽⁶⁸⁾ A se vedea Hotărârea în cauza T-461/13, punctul 107.

⁽⁶⁹⁾ Licitatia pentru furnizare de echipamente din 30 iulie 2008 publicată de Comunitatea Autonomă La Rioja și licitația pentru extindere SE/CTTI/06/08 din 27 iulie 2008 publicată de Comunitatea Autonomă Catalonia.

⁽⁷⁰⁾ A se vedea, de exemplu, rezoluția autorităților din Castilla y León: Resolución de 24 de septiembre de 2012, de la Dirección General de Telecomunicaciones, por la que se anuncia la licitación del servicio: Contrato de servicios para la conservación y renovación tecnológica de las infraestructuras de televisión digital de la Junta de Castilla y León. Expte.: Serv 05-4/12; BOCYL 10 de octubre 2012.

- (146) Astfel cum s-a explicat mai sus în considerentul 62, evaluarea juridică a noilor măsuri modificate nu face obiectul prezentei decizii.

6.2. Evaluarea ajutorului de stat în conformitate cu articolul 107 alineatul (1) din TFUE

6.2.1. Existența ajutorului în sensul articolului 107 alineatul (1) din TFUE

- (147) Măsura în cauză, inclusiv ajutorul curent pentru exploatare și întreținere astfel cum a fost descris în considerentul 44, poate fi caracterizată drept ajutor de stat în sensul articolului 107 alineatul (1) din TFUE, care stabilește condițiile pentru existența ajutorului de stat. În primul rând, trebuie să existe o intervenție a statului sau prin intermediul resurselor de stat. În al doilea rând, intervenția trebuie să confere beneficiarului un avantaj economic selectiv. În al treilea rând, aceasta trebuie să denatureze concurența sau să amenințe să denatureze concurența. În al doilea rând, această intervenție trebuie să fie susceptibilă să afecteze schimburile comerciale dintre statele membre.

6.2.1.1. Resursele de stat

- (148) Măsura în cauză își are originea în sistemul de acte juridice descris mai sus, adoptate atât la nivel central, cât și la nivel regional și local, precum și în acordurile încheiate între diferitele niveluri ale administrației spaniole. În plus, Spania nu a contestat concluzia prezentată în decizia de inițiere a procedurii potrivit căreia măsura a fost finanțată din resurse bugetare. Aceasta a insistat însă asupra faptului că finanțarea s-a realizat atât din bugetul central, cât și din bugetele regionale și din cele municipale. De asemenea, Spania și-a exprimat opinia potrivit căreia măsura în cauză a fost, de fapt, un simplu transfer de fonduri între diferite administrații. Prin urmare, faptul că fondurile provin, în principal, de la bugetul central și parțial din bugetele regionale și din cele locale nu a fost contestat de Spania. În plus, măsura nu era un simplu transfer de fonduri între administrații, deoarece, în ultimă instanță, fondurile au fost utilizate pentru instalarea rețelei TDT de către entități care desfășurau o activitate economică (după cum s-a explicat în secțiunea 6.2.1.2).
- (149) În aceste circumstanțe, se concluzionează că măsura investigată a fost finanțată direct de la bugetul de stat și din bugetele anumitor comunități autonome și organisme de drept public locale. Ajutorul pentru exploatare și întreținere, astfel cum este descris în considerentul 44, nu a fost finanțat din bugetul central al statului, ci direct din bugetul comunităților autonome. Prin urmare, acesta este imputabil statului și implică utilizarea unor resurse de stat.

6.2.1.2. Avantajul economic pentru entități care desfășoară o activitate economică

- (150) Măsura în cauză implică un transfer de resurse de stat către anumite întreprinderi. Deși noțiunea de întreprindere nu este definită în tratat, ea se referă la orice persoană fizică sau juridică, indiferent de statutul juridic și de finanțarea acesteia, care desfășoară o activitate economică. În practica Comisiei, astfel cum a fost confirmată de instanțe, exploatarea rețelelor de transmisie de televiziune este considerată o activitate economică ⁽⁷¹⁾, la fel ca și alte activități care implică gestionarea infrastructurilor de către autoritățile regionale ⁽⁷²⁾. În cazul de față, operatorii de platforme și majoritatea întreprinderilor publice și a consiliilor municipale sunt înregistrate în registrul CMT ca operatori de rețea. Acest lucru sugerează faptul că ele furnizează anumite servicii care, conform practicii constante, constituie o activitate economică. Existența unei piețe este condiționată de existența altor operatori care ar fi dispuși sau capabili să furnizeze serviciul în cauză, fapt valabil în acest caz. De exemplu, înainte de a efectua extinderea acoperirii în zona II, Astra a organizat mai multe reuniuni cu comunitățile autonome pentru a le prezenta oferta sa. În plus, în martie 2008, Astra a participat la o licitație neutră din punct de vedere tehnologic, organizată în Cantabria pentru prestarea de servicii de televiziune digitală în zonele II și III, pe care a câștigat-o. Activitățile în cauză sunt considerate activități economice, chiar dacă întreprinderile publice și consiliile municipale nu sunt remunerate pentru serviciile prestate ⁽⁷³⁾.

⁽⁷¹⁾ Deciziile Comisiei N622/2003 Digitalisierungsfonds Austria; C 25/2004 DVB-T Berlin Brandenburg (punctul 62), JO L/200/2006; C 34/2006 DVB-T Renania de Nord-Westfalia (punctul 83) (JO L 236, 3.9.2008, p. 10); C 52/2005 Mediaset (punctul 96), JO L/147/2007.

⁽⁷²⁾ Hotărârea în cauza T-196/04, Ryanair Ltd./Comisia Europeană, ECLI:EU:T:2008:585, punctul 88; Hotărârea în cauza C-82/01P, Aéroports de Paris/Comisia, ECLI:EU:C:2002:617, punctele 107-109 și 121-125.

⁽⁷³⁾ A se vedea cauzele conexate T-443/08 și T-455/08, Freistaat Sachsen și Land Sachsen-Anhalt (T-443/08) și Mitteldeutsche Flughafen AG și Flughafen Leipzig-Halle GmbH (T-455/08)/Comisia Europeană, ECLI:EU:T:2011:117, punctul 115, în care Curtea declară că: „faptul că o activitate nu este asigurată de operatori privați sau că nu este rentabilă nu sunt criterii relevante în cadrul calificării acesteia drept activitate economică [...]”.

(151) Comisia nu este de acord cu argumentul Spaniei potrivit căruia exploatarea de rețele terestre de către comunitățile autonome, întreprinderile publice și consiliile municipale se încadrează în exercitarea atribuțiilor oficiale în calitate de autoritate publică, prin urmare nu intră sub incidența articolului 107 din TFUE. S-a recunoscut faptul că activitățile legate de exercitarea prerogativelor statului de către stat sau de către autoritățile care funcționează în limitele autorității sale publice nu constituie activități economice în sensul normelor în materie de concurență ⁽⁷⁴⁾. Se poate considera că se încadrează în această excepție activitățile care fac parte din funcțiile esențiale ale statului sau sunt legate de acestea prin natură, scop și normele cărora li se supun. Jurisprudența Curții a oferit mai multe exemple de activități care se încadrează în această categorie, trasând astfel o linie de demarcație între activitățile specifice statului și activitățile comerciale pe care le poate desfășura o entitate a statului. Această listă include activități legate de armată sau de poliție, menținerea și îmbunătățirea siguranței navigației aeriene, controlul traficului aerian ⁽⁷⁵⁾; supravegherea în scop de evitare a poluării, care este o sarcină de interes public ce face parte dintre funcțiile esențiale ale statului în domeniul protecției mediului în zonele maritime ⁽⁷⁶⁾, precum și activitățile de standardizare și activitățile de cercetare și dezvoltare conexe ⁽⁷⁷⁾.

(152) În acest context, Comisia este de părere că, în cazul de față, exploatarea rețelei de radiodifuziune terestră nu se încadrează în obligațiile sau prerogativele statului și nici nu este o activitate tipică, care ar putea fi desfășurată numai de către stat. Serviciile avute în vedere nu sunt serviciile obișnuite ale unei autorități publice și au un caracter economic intrinsec, aspect demonstrat de faptul că există mai multe întreprinderi care activează pe piață în zona I. În al doilea rând, o întreprindere privată, care nu depinde de nicio autoritate publică, și anume Astra, a fost interesată (după cum dovedește prezența sa ca ofertant la licitația din 2008, din Cantabria) de prestarea acestui serviciu în zona II. În al treilea rând, instalarea rețelei în zona II vizează doar transmiterea canalelor private naționale și regionale ⁽⁷⁸⁾. Caracterul economic al instalării unei rețele digitale terestre în zona II a fost confirmat de mai multe hotărâri ale Curții; a se vedea, de exemplu, cauza T-808/14, Spania/Comisia ⁽⁷⁹⁾; cauzele T-37/15 și T-38/15, Abertis și Telecom Castilla-La Mancha/Comisia ⁽⁸⁰⁾; cauza T-487/13, Navarra de Servicios y Tecnologías, SA/Comisia Europeană ⁽⁸¹⁾. În consecință, se concluzionează că exploatarea rețelei terestre de către comunitățile autonome, întreprinderile publice și consiliile municipale nu se încadrează în exercitarea prerogativelor lor oficiale de autorități publice.

Beneficiarii direcți ai ajutorului

(153) Operatorii platformei TDT sunt beneficiarii direcți ai măsurilor contestate, întrucât au primit fonduri pentru modernizarea și extinderea rețelei lor în zona II și pentru furnizarea de echipamente de telecomunicații în legătură cu rețeaua lor. În mod similar, aceștia beneficiază de ajutorul curent pentru exploatarea și întreținerea rețelelor. Comunitățile autonome au ales abordări diferite pentru a efectua extinderea acoperirii, prin urmare au fost identificate mai multe tipuri de beneficiari direcți.

⁽⁷⁴⁾ Comunicarea Comisiei privind aplicarea normelor Uniunii Europene în materie de ajutor de stat în cazul compensației acordate pentru prestarea unor servicii de interes economic general (JO C 8, 11.1.2012, p. 4).

⁽⁷⁵⁾ Hotărârea în cauza C-364/92, SAT/Eurocontrol, punctele 19-30, ECLI:EU:C:1994:7; C-113/07 P, Selex, ECLI:EU:C:2009:191.

⁽⁷⁶⁾ Hotărârea în cauza C-343/95, Calì & Figli, ECLI:EU:C:1997:160, punctul 22.

⁽⁷⁷⁾ Hotărârea în cauza T-155/04, Selex, ECLI:EU:T:2006:387, punctele 73-82, confirmată de cauza C-113/07, Selex, ECLI:EU:C:2009:191.

⁽⁷⁸⁾ Astfel cum se arată în secțiunea 2.1.3, organismele publice de radiodifuziune au obligația de a avea o acoperire de 98 % și, prin urmare, trebuiau să acopere zona II cu mijloace proprii. În plus, canalele publice naționale de televiziune ale RTVE și canalele publice regionale sunt transmise prin rețele diferite. În timp ce canalele private folosesc semnalul rețelei cu frecvență unică (*Single Frequency Network* – SFN), organismele publice de radiodifuziune utilizează rețeaua Red Global Española (RGE). Ca urmare a acestor diferențe, instalațiile terestre ale celor două rețele necesită echipamente diferite.

⁽⁷⁹⁾ Hotărârea în cauza T-808/14, punctele 60-67. Această hotărâre a fost confirmată de Curte în cauza C-114/14 P, Spania/Comisia, ECLI:EU:C:2018:753.

⁽⁸⁰⁾ Hotărârea în cauzele T-37/15 și T-38/15, Abertis Telecom Terrestre, SA și Telecom Castilla-La Mancha, SA/Comisia Europeană, ECLI:EU:T:2016:743, punctele 82-90. Hotărârea a fost confirmată de Curte în cauzele conexe C-91/17 P și C-92/17 P, Cellnex Telecom SA și Telecom Castilla-La Mancha, ECLI:EU:C:2018:284.

⁽⁸¹⁾ Hotărârea în cauza T-487/13, punctele 53-56. Această hotărâre a fost confirmată de hotărârea pronunțată în cauzele conexe C-66/16 P - C-69/16 P.

- (154) În primul rând, unele comunități autonome ⁽⁸²⁾ au însărcinat o întreprindere publică, care uneori funcționează ca o societate de telecomunicații, cu misiunea de a extinde acoperirea. Întreprinderile respective fie au organizat licitații pentru extinderea acoperirii și au lăsat această misiune câștigătorului licitației, fie au efectuat ele însele extinderea, după achiziționarea echipamentelor de telecomunicații necesare.
- (155) Aceste întreprinderi publice sunt acum în măsură să exploateze rețeaua TDT în zona II datorită subvenției publice. De asemenea, ele pot să utilizeze noua infrastructură pentru a presta și alte servicii, de exemplu WiMax (standarde de bandă largă pe suport radio care pot furniza bandă largă fixă sau mobilă), radio digital, televiziune mobilă (DVB-H) sau servicii de colocare către rețeaua în bandă largă de bază a Telefonica în zonele rurale și către operatorii de telefonie mobilă. Datorită acestor economii de scară, operatorii rețelei TDT au posibilitatea de a obține venituri din infrastructura finanțată cu fonduri publice.
- (156) Avantajul cuantificabil pentru întreprinderile publice îl reprezintă cuantumul fondurilor primite pentru extinderea acoperirii.
- (157) În al doilea rând, unele comunități autonome ⁽⁸³⁾ au lansat ele însele licitații la nivel regional pentru extinderea TDT. Spania susține că marea majoritate a licitațiilor au vizat furnizarea de echipamente de telecomunicații și alte echipamente, iar întreprinderile care au câștigat astfel de licitații au acționat în calitate de furnizori de echipamente de telecomunicații. Acesta ar fi și cazul licitațiilor câștigate de Abertis și de societățile sale afiliate, Tradia și Retevisión. Cu toate acestea, constatările investigației conduc la concluzia că un număr semnificativ de licitații au fost organizate pentru extinderea acoperirii, și nu doar pentru furnizare de echipamente ⁽⁸⁴⁾. Prin urmare, contrar celor afirmate de Spania, Comisia consideră că Abertis și alte întreprinderi au participat la astfel de licitații în calitatea lor de operatori de rețea ⁽⁸⁵⁾. În acest caz, câștigătorii acestor licitații au beneficiat de un avantaj concurențial în raport cu alți operatori de rețea care nici măcar nu au avut posibilitatea de a participa la procesul de selecție. Avantajul lor este reprezentat de suma fondurilor primite pentru extindere ca urmare a unei licitații care nu a fost neutră din punct de vedere tehnologic.
- (158) În al treilea rând, unele comunități autonome ⁽⁸⁶⁾ au acordat fonduri consiliilor municipale pentru extinderea acoperirii TDT. Spania susține că nu a fost vorba decât de transferuri de fonduri între diferite niveluri ale administrației și că, prin extinderea rețelelor pe care le dețin, consiliile municipale și-au îndeplinit pur și simplu obligațiile administrative față de cetățeni. Cu toate acestea, Spania recunoaște că organismele de drept public locale au acționat în calitate de operatori de rețea, că multe dintre ele sunt incluse în lista CMT a operatorilor de rețea și că acestea au realizat efectiv extinderea rețelei, în unele cazuri prin intermediul procedurilor de licitație. Prin urmare, Comisia consideră că, în cazurile în care organismele publice locale acționează în calitate de operatori de rețea TDT, acestea sunt beneficiari direcți ai ajutorului. Avantajul lor este reprezentat de suma primită din partea autorităților regionale și centrale pentru extinderea acoperirii. Acest lucru se aplică, de asemenea, în cazul în care extinderea este finanțată parțial din resursele proprii ale unui organism public local care constituie ajutor pentru întreprinderea sau pentru activitatea respectivă.

⁽⁸²⁾ De exemplu, Aragon telecom, Gestión de Infraestructuras Públicas de Telecomunicaciones del Principado de Asturias, S.A., Multimedia de les Illes Balears S.A., Instituto Tecnológico de Canarias, Sociedad Regional de Cantabria I+D+I (IDICAN), RETEGAL și Itelazpi sunt întreprinderi publice care au fost însărcinate cu misiunea extinderii, drept pentru care acestea au organizat licitații pentru furnizarea echipamentelor necesare pentru digitalizarea centrelor de radiodifuziune. Fundación Centro Tecnológico en Logística Integral de Cantabria, Centre de Telecomunicacions i Tecnologies de la Informació in Catalunya și Agencia de Informatica y Comunicaciones de la Comunidad de Madrid au fost însărcinate cu organizarea licitațiilor pentru extinderea acoperirii TDT, prin urmare extinderea a fost executată de ofertanții câștigători. OPNATEL din Navarra a fost însărcinată cu efectuarea extinderii și a achiziționat echipamentele necesare fără licitații.

⁽⁸³⁾ De exemplu, Andalucía, Castilla y León, Extremadura, Murcia, La Rioja și Comunitatea Valenciană.

⁽⁸⁴⁾ Astfel cum s-a explicat mai sus în considerentul 41, în cazul licitațiilor pentru extinderea acoperirii, întreprinderii câștigătoare îi era încredințată misiunea de a furniza, și în multe cazuri de a construi, o rețea TDT operativă. În acest scop, printre sarcinile necesare se numărau activități de proiectare și de inginerie a rețelei, transportul semnalului, instalarea rețelei și furnizarea echipamentelor necesare. Pe de altă parte, în cazul rețelelor deja existente, au fost organizate licitații pentru furnizarea de echipamente de telecomunicații. Câștigătorul licitației trebuia să modernizeze rețeaua existentă cu echipamentul necesar, adică să furnizeze, să instaleze și să activeze echipamentul.

⁽⁸⁵⁾ De exemplu, Abertis și Retevisión au câștigat licitații pentru extinderea acoperirii, care nu au fost neutre, în Extremadura și Castilla y León în valoare totală de 5,6 milioane EUR.

⁽⁸⁶⁾ Andalucía, Canare, Extremadura, Murcia.

- (159) În general, Abertis și Retevisión au fost principalii beneficiari ai licitațiilor. În total, din informațiile primite, se pare că acestea au primit aproximativ jumătate din cuantumul total al fondurilor destinate extinderii acoperirii.
- (160) În plus, unele comunități autonome au acordat ajutoare de stat pentru exploatarea și întreținerea rețelor. Aceste sarcini fie sunt realizate de întreprinderile publice sau de consiliile municipale, fie sunt scoase la licitație, de exemplu pentru proprietarii centrelor de transmisie. Autoritățile centrale spaniole au susținut că nu au impus obligația de a exploata și de a întreține amplasamentele digitalizate și că decizia cu privire la acest aspect a revenit comunităților autonome. Pe durata investigației, mai multe comunități autonome au prezentat cifre care indică într-adevăr faptul că acestea au finanțat exploatarea și întreținerea centrelor de transmisie din zona II, mai ales începând din 2009, după expirarea perioadei inițiale de doi ani de exploatare și întreținere inclusă în contractele încheiate cu ofertanții declarați câștigători. Întreprinderile însărcinate cu exploatarea și întreținerea rețelei terestre digitalizate din zona II sunt beneficiarii direcți ai acestui ajutor.
- (161) În cele din urmă, în termeni mai generali, Abertis este avantajată și de faptul că nu este permisă intrarea altui operator de platformă pe piața transmisiei de semnal de televiziune cu acces liber în Spania ⁽⁸⁷⁾.

Beneficiarii indirecti ai ajutorului

- (162) *Operatorii de rețea.* Operatorii de rețea care au participat și au câștigat licitațiile pentru extinderea acoperirii organizate de întreprinderi publice în cadrul primului scenariu de caz descris în considerentul 154 sunt beneficiari indirecti ai ajutorului. Întreprinderile publice nu au realizat ele însele extinderea și nu au păstrat fondurile destinate extinderii acoperirii, ci le-au direcționat către operatorii de rețea prin intermediul licitațiilor pentru extindere. Licitatiile pentru extindere au vizat numai operatorii de rețele terestre. Aceștia au beneficiat, prin urmare, de excluderea operatorilor de satelit. În plus, datorită numărului mic de operatori de pe piață, operatorii de rețele terestre s-au confruntat doar cu o constrângere concurențială redusă. Astfel cum s-a subliniat mai sus cu privire la beneficiarii direcți, operatorii de rețea beneficiază, de asemenea, de pe urma utilizării noii infrastructuri și pentru furnizarea altor servicii (precum WiMax, radio digital, televiziune mobilă etc.). Avantajul de care beneficiază operatorii de rețea se ridică la suma fondurilor primite în urma unei licitații pentru extindere ⁽⁸⁸⁾.
- (163) *Furnizorii de echipamente de telecomunicații.* Spre deosebire de operatorii de rețea, furnizorii de echipamente de telecomunicații nu sunt considerați beneficiari indirecti deoarece aceștia nu au primit un avantaj selectiv. La fel ca în cazul decodoarelor digitale din Italia ⁽⁸⁹⁾, nu s-a putut realiza o distincție între diferitele categorii de producători de diverse tipuri de infrastructuri digitale, deoarece producătorii ar trebui să fie capabili să producă orice tip de echipament. Întreprinderile care au câștigat licitațiile nu sunt diferite de grupul de întreprinderi care ar fi participat la licitații dacă schema ar fi fost neutră din punct de vedere tehnologic în ceea ce privește operatorii de platforme ⁽⁹⁰⁾. În Spania, întreprinderile care integrează, instalează și furnizează echipamentele de telecomunicații necesare pentru extinderea TDT oferă, de regulă, și alte servicii. Astfel de producători de echipamente, precum și operatorii de telecomunicații, pot oferi, de asemenea, soluții terestre sau prin satelit sau o combinație a celor două ⁽⁹¹⁾.

⁽⁸⁷⁾ Astfel cum se arată în considerentul 21, Abertis domină piața transmisiei de semnale de televiziune cu acces liber prin platforma terestră în zona I și prin filiala sa Hispasat în zona III. Prin extinderea acoperirii cu servicii de televiziune digitală terestră în zona II, transmisia la nivel național de semnale de televiziune cu acces liber rămâne sub controlul Abertis. În viitor, intrarea Astra în zona II ar putea, de asemenea, să determine creșterea concurenței dintre platforme și în zonele I și III. Prin analogie, numeroase studii demonstrează beneficiile înregistrate, constând în scăderea prețurilor și creșterea calității serviciului, odată cu introducerea tehnologiei prin satelit pe piața de televiziune din SUA. Anterior intrării tehnologiei prin satelit pe piață, firmele de televiziune prin cablu s-au bucurat de monopol în zonele geografice locale. Pentru comparație, a se vedea, de exemplu: Chenghuan Sean Chu, *The effect of satellite entry on cable television prices and product quality* (Efectul introducerii tehnologiei prin satelit asupra prețurilor televiziunii prin cablu și asupra calității produselor), RAND Journal of Economics, Vol. 41, nr. 4, Iarna 2010, p. 730-764.

⁽⁸⁸⁾ Acesta a fost cazul Retevisión, deținută integral de Abertis, care a câștigat licitații pentru extindere care nu au fost neutre din punct de vedere tehnologic, organizate în Madrid și Catalonia, în valoare totală de 14,8 milioane EUR.

⁽⁸⁹⁾ C52/05 – Decodoarele digitale din Italia (JO C 118, 19.5.2006, p. 10 și JO L 147, 8.6.2007, p. 1).

⁽⁹⁰⁾ Pentru a da câteva exemple de societăți care au câștigat licitații pentru furnizarea de echipamente de telecomunicații, Tredess este un producător de echipamente de transmisie digitală aparținând grupului Teledes, care produce și receptoare de televiziune digitală prin satelit, antene și antene parabolice (Pentru comparație, a se vedea: <http://www.tredess.com> și <http://www.teledes.es>) Similar: Mier (<http://www.mier.es>), Elecnor (<http://www.elecnor.es/es.negocios.infraestructuras/telecomunicaciones>) Itelsis, BTESA, Axion, Retegal, Itelazpi, Telecom CLM.

⁽⁹¹⁾ În licitațiile din zona II pentru extinderea acoperirii se solicită, de obicei, soluții la cheie, care necesită asamblarea, instalarea și furnizarea mai multor componente (antena parabolică, antenă, radioemitor, receptor de satelit). În majoritatea cazurilor, soluția oferită a inclus echipamentul de recepție prin satelit a semnalului digital deja distribuit prin satelit de organisme de radiodifuziune.

- (164) Măsura în cauză nu urmărește, prin obiectul sau structura sa generală, să creeze un avantaj pentru producători. Într-adevăr, orice inițiativă publică în favoarea digitalizării (chiar și cea mai neutră din punct de vedere tehnologic) ar favoriza producătorii de echipamente digitale. În cazul producătorilor de echipamente, faptul că aceștia au beneficiat, datorită măsurii, de o creștere a vânzărilor poate fi considerat, în consecință, un efect mecanic și economic secundar. În principiu, orice ajutor de stat are un efect de difuziune asupra furnizorilor beneficiarului ajutorului de stat. Acest fapt nu creează însă în mod necesar un avantaj selectiv pentru acești furnizori. Furnizorii de echipamente de telecomunicații nu au fost vizați de ajutor, prin urmare, nu au beneficiat de un efect indirect vizat. În plus, deoarece aceștia au fost selectați pe baza unor proceduri de licitație transparente, deschise tuturor furnizorilor de echipamente, inclusiv celor din alte state membre, nu se poate considera că aceștia au beneficiat de profituri anormale.
- (165) *Organismele de radiodifuziune.* Spania a adus dovezi suficiente cu privire la faptul că organismele de radiodifuziune terestră nu au primit niciun avantaj ca urmare a extinderii acoperirii. Spre deosebire de zona I, organismele de radiodifuziune au refuzat să plătească digitalizarea în zona II, deoarece aceasta nu le-ar genera venituri suplimentare. De fapt, având în vedere numărul redus al populației vizate, care nu pare să constituie ținta comercială a agențiilor de publicitate, în urma extinderii în zona II, organismele de radiodifuziune nu ar putea să își majoreze în mod semnificativ taxele de publicitate. Prin urmare, organismele de radiodifuziune terestre nu sunt beneficiari indirecti ai măsurii investigate.

6.2.1.3. Selectivitatea

- (166) Articolul 107 alineatul (1) din TFUE califică drept măsuri de ajutor măsurile acordate de statele membre sau prin intermediul resurselor de stat, care denaturează sau amenință să denatureze concurența „prin favorizarea anumitor întreprinderi sau a producerii anumitor bunuri”. Acest criteriu servește la identificarea măsurilor care favorizează anumite întreprinderi sau anumite sectoare ale economiei.
- (167) Astfel cum s-a arătat mai sus, măsura în cauză se referă la sectorul radiodifuziunii și, în cadrul acestui sector, la transmisia semnalului de radiodifuziune. Măsura în cauză vizează întreprinderi care își desfășoară activitatea numai în anumite segmente ale sectorului radiodifuziunii, și anume în ceea ce privește transmisia semnalului de radiodifuziune ⁽⁹²⁾.
- (168) În conformitate cu jurisprudența Curții, o măsură este „selectivă numai în cazul în care, în contextul unui regim juridic specific, are ca efect acordarea unui avantaj anumitor întreprinderi în raport cu altele, dintr-un alt sector sau din același sector, care, având în vedere obiectivele urmărite de regimul respectiv, se află într-o situație de fapt și de drept comparabilă” ⁽⁹³⁾.

(a) Raționamentul principal în ceea ce privește selectivitatea măsurii

- (169) Având în vedere că ajutorul este sub formă de subvenții, sistemul de referință în acest caz este reprezentat de condițiile normale de piață în care ar trebui să funcționeze întreprinderile. Obiectivul sistemului de referință nu este de a acorda subvenții, întrucât, în condiții normale de piață, operatorii își suportă propriile cheltuieli. Măsura care face obiectul investigației a vizat accelerarea trecerii la tehnologia digitală și extinderea acoperirii în zona II, astfel cum se explică în considerentul 244. Măsura constituie o derogare de la sistemul de referință (și anume, condițiile normale de piață), deoarece reduce costurile normale pentru anumite întreprinderi.
- (170) Prin urmare, beneficiarii schemei sunt favorizați în comparație cu toate celelalte întreprinderi din toate celelalte sectoare și din același sector, care trebuie să își suporte propriile costuri. Prin urmare, măsura este selectivă *prima facie*.

⁽⁹²⁾ A se vedea Hotărârea Curții din 15 iunie 2006 în cauzele conexate C-393/04 și C-41/05, *Air Liquide Industries Belgium*, ECLI:EU:C:2006:403, punctul 31, care prevede: „În ceea ce privește a treia condiție, referitoare la caracterul selectiv al măsurilor în cauză în litigiul principal, este cert că avantajele fiscale respective nu se aplică tuturor operatorilor economici, ci sunt acordate unor întreprinderi care exercită anumite tipuri de activități, și anume cele care utilizează, în stațiile de comprimare a gazelor naturale, motoare pentru acționarea compresoarelor care creează presiune în țevile de alimentare.”

⁽⁹³⁾ A se vedea Hotărârea în cauza C-70/16 P, *Comunidad Autonoma de Galicia, Retegal/Comisia*, ECLI:EU:C:2017:1002, punctul 61.

(b) Raționamentul secundar în ceea ce privește selectivitatea măsurii

- (171) Unele dintre părți au susținut că nu a existat selectivitate, deoarece operatorii digitali terestri ar îndeplini o misiune de serviciu public. După cum se va explica în secțiunea 6.2.1.4 din prezenta decizie, aceștia nu îndeplinesc totuși o astfel de misiune ⁽⁹⁴⁾. În plus, ar trebui reamintit faptul că o măsură rămâne selectivă, chiar și atunci când obiectivul său este de a favoriza financiar organizații considerate meritorii din punct de vedere social ⁽⁹⁵⁾ sau atunci când creează efecte pozitive asupra economiei care depășesc interesul lor individual ⁽⁹⁶⁾. Prin urmare, efectele pozitive ale digitalizării semnalului de radiodifuziune nu pot anula concluzia privind selectivitatea *prima facie* a măsurii.
- (172) În orice caz, chiar dacă sistemul de referință a fost limitat la sectorul radiodifuziunii (ceea ce nu este cazul) și chiar dacă scopul sistemului de referință a fost considerat ca fiind transmisia de radiodifuziune digitală (ceea ce nu este cazul), trebuie remarcat faptul că, în sectorul radiodifuziunii, de regulă, mai multe platforme concurează între ele și toate aceste platforme (cum ar fi rețelele terestre, de cablu, de satelit sau DSL) sunt în măsură să furnizeze servicii pentru transmisia semnalului digital de radiodifuziune.
- (173) Selectivitatea măsurii ar fi evaluată luând în considerare toate întreprinderile care furnizează sau sunt în măsură să furnizeze extinderea acoperirii cu servicii de radiodifuziune digitală în zona II ⁽⁹⁷⁾. În cazul în care operatorii de rețea care utilizează alte tehnologii decât cele terestre – în special prin satelit – sunt în măsură să furnizeze serviciile necesare pentru o extindere a acoperirii în zona II, aceștia ar trebui să fie considerați ca aflându-se într-o situație de fapt și de drept comparabilă, având în vedere obiectivele regimului juridic respectiv.
- (174) Spania a susținut că tehnologia terestră și cea prin satelit nu ar putea fi considerate ca aflându-se într-o situație comparabilă de fapt și de drept. Spania explică faptul că cadrul juridic pentru tehnologia TDT și alte tehnologii este foarte diferit. La momentul adoptării măsurilor în cauză, diferitele tehnologii erau reglementate de legi diferite ⁽⁹⁸⁾. În opinia Spaniei, deși, în prezent, toate serviciile audiovizuale sunt reglementate prin Legea generală 7/2010 din 31 martie 2010 privind comunicațiile audiovizuale, cadrul juridic pentru tehnologia TDT și pentru alte tehnologii este în continuare diferit. În plus, potrivit Spaniei, tehnologia TDT este mai eficientă din punctul de vedere al costurilor decât cea prin satelit; în plus, tehnologia TDT era deja disponibilă pe scară largă în Spania (în zona I), iar instalarea acesteia în zona II se baza pe infrastructura de radiodifuziune deținută deja de operatori. Spania susține că nu a avut loc nicio discriminare împotriva întreprinderilor care utilizează tehnologia prin satelit, deoarece aceste alte tehnologii nu se află într-o situație de fapt și de drept similară cu TDT.
- (175) Argumentele de mai sus nu pot fi acceptate. Comisia consideră că faptul că diferitele tehnologii fac obiectul unor reglementări specifice diferite nu are nicio relevanță pentru evaluarea criteriului selectivității în acest caz. În contextul diferențelor de reglementare, Cellnex a menționat hotărârea Eventech ⁽⁹⁹⁾, în care Curtea a statuat că practica de a permite taxiurilor din Londra să utilizeze benzile rezervate autobuzelor, în timp ce utilizarea aceluiași benzi de către autoturismele de închiriat cu șofer este interzisă, nu pare să confere un avantaj economic selectiv taxiurilor din Londra. În opinia Comisiei, cauza Eventech are o relevanță limitată în cazul de față, întrucât situația de

⁽⁹⁴⁾ În aceeași ordine de idei, se pare că unele dintre părți încearcă să conteste selectivitatea măsurii, pe baza ideii că aceasta nu ar acorda un avantaj economic unor entități care desfășoară o activitate economică. Astfel de argumente trebuie respinse. În primul rând, astfel cum se explică în secțiunea 6.2.1.2 din prezenta decizie, această măsură acordă un avantaj economic unor entități care desfășoară o activitate economică. În al doilea rând, analiza selectivității unei măsuri nu este o a doua analiză a altor criterii ale existenței unui ajutor (cum ar fi prezența unei activități economice sau faptul că beneficiarul măsurii este o întreprindere).

⁽⁹⁵⁾ A se vedea, de exemplu, cu privire la o măsură fiscală, Hotărârea în cauza C-222/04, Cassa di Riparmio di Firenze, EU:C:2006:8, punctele 136-138.

⁽⁹⁶⁾ A se vedea Hotărârea în cauza T-674/17, Port de Bruxelles e.a./Comisia, EU:T:2019:651, punctul 179.

⁽⁹⁷⁾ „În consecință, arătând că regulamentul din 2006 se aplica în mod nediscriminatoriu tuturor companiilor aeriene care utilizau sau puteau utiliza aeroportul din Lübeck, Tribunalul a statuat în mod întemeiat, în raport cu motivarea deciziei în litigiu, că Comisia considerase în mod greșit că acest regulament avea un caracter selectiv.” Punctul 64 din Hotărârea în cauza C-524/14 P, Comisia Europeană/Hansestadt Lübeck (ECLI:UE:C:2016:971).

⁽⁹⁸⁾ Tehnologia TDT era reglementată prin Legea 10/2005 din 14 iunie 2006 privind măsuri urgente pentru promovarea televiziunii digitale terestre; tehnologia prin satelit – prin Legea 37/1995 privind telecomunicațiile prin satelit, iar serviciile prin cablu erau reglementate prin Legea 42/1995 privind telecomunicațiile prin cablu.

⁽⁹⁹⁾ Hotărârea în cauza C-518/13, Eventech Ltd./The Parking Adjudicator, ECLI:EU:C:2015:9.

fapt din această cauză este foarte diferită. În cauza Eventech, serviciile oferite de cele două grupuri de operatori (și anume taxiurile din Londra și autoturismele de închiriat cu șofer) erau destul de diferite ⁽¹⁰⁰⁾. În cazul de față, tehnologia TDT și cea prin satelit ar putea furniza, în esență, același serviciu (și anume transmiterea semnalului de televiziune digitală în zona II). Diferențele de reglementare dintre cele două tehnologii nu conduc la furnizarea unor servicii diferite. În plus, cauza Eventech se referea la o măsură de reglementare, și anume interzicerea utilizării benzilor rezervate autobuzelor, care este direct legată de siguranța și de eficiența sistemului de transport ⁽¹⁰¹⁾. În schimb, cazul de față se referă la o subvenție de stat, și nu la o măsură de reglementare. A fortiori, măsura respectivă nu este consecința necesară a unei măsuri de reglementare de natură să afecteze siguranța și eficiența rețelei de transmisie și care ar fi justificată în mod obiectiv.

(176) Pentru extinderea acoperirii în zona II ar fi putut fi utilizate tehnologii diferite. Diferențele dintre reglementările specifice fiecăreia dintre ele nu afectează capacitatea acestor tehnologii diferite (și anume tehnologia TDT și cea prin satelit) de a oferi servicii de transmisie a semnalelor de televiziune în zona II. Comisia consideră că și alte tehnologii decât TDT – în special cea prin satelit – ar putea furniza serviciile de transmitere a semnalului de televiziune în zona II din următoarele motive:

- În primul rând, astfel cum se explică în considerentul 226, în 2008, Astra a câștigat o licitație pentru extinderea acoperirii televiziunii digitale în Cantabria. Interesul operatorului de satelit de a presta servicii în concurență cu platforma terestră arată că există posibilitatea ca operatorii de satelit să furnizeze servicii similare ⁽¹⁰²⁾.
- În al doilea rând, în Spania, platforma de satelit este utilizată pentru extinderea acoperirii în zona III. Nu există niciun motiv tehnic sau referitor la calitate pentru care o tehnologie care poate fi utilizată în zona III să nu poată fi utilizată și în zona II. În plus, de fapt, transmisia prin platformă de satelit este utilizată și în zona II în sprijinul transmisiei TDT terestre. Aceste servicii sunt furnizate de operatorul de satelit Hispasat ⁽¹⁰³⁾.
- În al treilea rând, ca exemplificare, alte state membre [de exemplu, Franța, Irlanda ⁽¹⁰⁴⁾] utilizează servicii prin satelit pentru a acoperi mai multe zone îndepărtate cu transmisie digitală.
- În al patrulea rând, astfel cum se explică în considerentul 228, mai multe canale publice și private distribuite prin intermediul platformei terestre sunt transmise și prin intermediul platformelor de satelit.
- În cele din urmă, astfel cum se explică în considerentul 232, conform datelor din mai 2010, acoperirea TDT în Spania ajunge la 98,85 % din populație, în timp ce numai 93,5 % dintre gospodăriile vizionează televiziunea prin intermediul platformei terestre. Prin urmare, 5 % dintre locuințe au acces la TDT, dar aleg să nu o folosească, deoarece majoritatea acestora sunt abonate la televiziunea cu plată prin satelit.

(177) În afară de criteriile tehnice și de calitate, exemplele de la punctul anterior arată, de asemenea, că nu există niciun motiv economic inherent pentru care alte platforme ar trebui să fie excluse *ex ante* pentru zona II. Astfel cum s-a discutat în detaliu în secțiunea 6.3.3.2, studiile referitoare la costuri nu justifică o astfel de excludere anticipată. Astfel cum s-a explicat în considerentul 257, unele comunități autonome au susținut că tehnologia terestră este mai eficientă din punctul de vedere al costurilor și au prezentat calcule interne care compară costurile utilizării celor două tehnologii pentru extinderea acoperirii. Totuși, aceste calcule nu au fost suficiente de detaliate și de solide pentru a justifica alegerea tehnologiei terestre. În plus, niciunul dintre aceste calcule nu a fost efectuat de un expert independent. În mod similar, astfel cum s-a explicat în considerentul 256, Studiul *ex ante* Spania 2007 nu demonstrează suficient diferența de cost dintre platforma terestră și cea de satelit. În plus, astfel cum se explică în considerentul 258, cele două studii privind costurile ⁽¹⁰⁵⁾ prezentate de Abertis (în prezent Cellnex) au fost efectuate

⁽¹⁰⁰⁾ De exemplu, autoturismele de închiriat cu șofer trebuiau să fie rezervate în prealabil, nu puteau fi oprite pe stradă de către pasageri, și nici nu puteau aștepta pasageri fără rezervare prealabilă. În plus, numai taxiurile din Londra erau supuse regulii „obligăției de preluare” (care impune taxiurilor din Londra ca, odată îmbarcat un pasager, să îl conducă până la locul său de destinație, fără o distanță stabilită).

⁽¹⁰¹⁾ A se vedea punctele 59-61 din hotărârea Eventech.

⁽¹⁰²⁾ Deși Spania a susținut că contractul din Cantabria a fost reziliat din cauza incapacității întreprinderii Astra de a obține semnalele de la organismele de radiodifuziune, acest argument nu poate fi acceptat. În primul rând, această argumentație a fost respinsă de o instanță națională din Spania. Potrivit Tribunalului de Primă Instanță din Santander, decizia guvernului central spaniol de a elabora strategia națională pentru TDT a fost unul dintre motivele care au stat la baza rezilierii contractului. (A se vedea Hotărârea 000313/2011 a Tribunalului de Primă Instanță din Santander.) În al doilea rând, astfel cum se explică în considerentul 184, operatorii de satelit pot să negocieze cu organismele de radiodifuziune și să obțină semnalul de la acestea în scopul extinderii acoperirii în zona II.

⁽¹⁰³⁾ A se vedea considerentul 227.

⁽¹⁰⁴⁾ Inclusiv pentru canalele naționale cu acces liber.

⁽¹⁰⁵⁾ Raport comparativ privind costurile extinderii acoperirii televiziunii digitale terestre în Spania: DTT comparativ cu SAT (ianuarie 2010); Raport special privind procedurile convenite (25 ianuarie 2011).

în 2010, la mult timp după punerea în aplicare a măsurilor contestate. De asemenea, astfel cum se explică în considerentele 260-264, studiul privind Catalonia prezentat la 19 februarie 2019 și studiile Itelazpi din 2015 și 2019 nu demonstrează suficient că TDT este o tehnologie mai eficientă din punctul de vedere al costurilor decât cea prin satelit. Pe această bază, Comisia concluzionează că nu se poate considera că tehnologia prin satelit are un dezavantaj concurențial din punctul de vedere al costurilor ⁽¹⁰⁶⁾.

- (178) Această constatare este susținută și de Decizia C(2014) 6846 a Comisiei în cazul SA.27408 referitor la instalarea televiziunii digitale terestre în Castilla-La Mancha ⁽¹⁰⁷⁾, în care Comisia a afirmat că studiile privind costurile prezentate de autorități nu au demonstrat suficient o diferență semnificativă în materie de costuri între tehnologia prin satelit și cea terestră. Decizia menționată a Comisiei a fost confirmată pe deplin de hotărârile Tribunalului ⁽¹⁰⁸⁾ și ale Curții de Justiție ⁽¹⁰⁹⁾.
- (179) În plus, astfel cum s-a arătat în considerentul 24, deficitul de frecvențe terestre necesită relocarea regulată a operatorilor de TDT în alte benzi de frecvență. Acest lucru generează costuri suplimentare considerabile și, ulterior, un ajutor de stat suplimentar. Astfel de costuri de relocare nu ar fi apărut dacă, de exemplu, ar fi fost selectată platforma de satelit.
- (180) În plus, la momentul trecerii la tehnologia digitală, transmisia prin satelit era deja digitalizată, astfel încât nu necesita o adaptare comparabilă a echipamentelor. Acest lucru susține, de asemenea, punctul de vedere potrivit căruia nu se poate considera că tehnologia prin satelit are un dezavantaj concurențial din punctul de vedere al costurilor.
- (181) Faptul că nu se poate considera că tehnologia prin satelit prezintă un dezavantaj concurențial din punctul de vedere al costurilor susține și opinia potrivit căreia tehnologia prin satelit și cea terestră se află într-o situație de fapt și de drept comparabilă, având în vedere obiectivele regimului juridic respectiv.
- (182) În ceea ce privește diferențele factuale dintre TDT și tehnologia prin satelit, Spania, Itelazpi și Cellnex au susținut, de asemenea, că o mare parte a infrastructurii terestre era deja instalată în Spania, inclusiv în zona II, la momentul adoptării Planului tehnic național pentru TDT. Acestea susțin că utilizarea infrastructurii existente creează sinergii și, prin urmare, justifică alegerea tehnologiei TDT. Itelazpi susține că extinderea acoperirii nu a condus la construirea pe scară largă de noi centre TDT, ci – în majoritatea cazurilor – la îmbunătățirea și transformarea centrelor analogice terestre preexistente.
- (183) Aceste argumente nu pot fi acceptate din următoarele motive. Instalarea rețelei TDT în zona II nu poate fi considerată o simplă adaptare sau îmbunătățire a rețelei analogice terestre existente. Existența rețelei terestre *analogice* nu înseamnă că exista deja o rețea *digitală* terestră. Radiodifuziunea digitală terestră este o tehnologie diferită de radiodifuziunea analogică terestră. Extinderea acoperirii a necesitat instalarea de echipamente digitale în centrele preexistente și a necesitat, de asemenea, construirea de noi centre ⁽¹¹⁰⁾ în zona II ⁽¹¹¹⁾.
- (184) Itelazpi, Cellnex și Spania au susținut, de asemenea, că operatorii de platforme de satelit nu ar putea obține semnalul de la organismele de radiodifuziune, din cauza reticenței acestora de a utiliza transmisia prin satelit. De asemenea, acestea explică faptul că, adesea, organismele de radiodifuziune nu au dreptul de a-și transmite conținutul prin intermediul tehnologiei prin satelit. Comisia constată că aceste dificultăți pot fi depășite. În conformitate cu

⁽¹⁰⁶⁾ Concluzia potrivit căreia autoritățile spaniole nu au demonstrat suficient superioritatea tehnologiei terestre a fost confirmată de mai multe hotărâri ale Tribunalului: Hotărârea în cauza T-541/13 (punctele 130-144); Hotărârea în cauza T-462/13 (punctele 111-124); Hotărârea în cauza T-465/13 (punctele 102-117).

⁽¹⁰⁷⁾ Decizia (UE) 2016/1385 a Comisiei din 1 octombrie 2014 (JO L 222, 17.8.2016, p. 52).

⁽¹⁰⁸⁾ Hotărârea în cauza T-808/14, Spania/Comisia, ECLI:EU:T:2016:734; Hotărârea în cauzele conexate T-37/15 și T-38/15, Abertis Telecom Terrestre, SA și Telecom Castilla-La Mancha, SA/Comisia Europeană, ECLI:EU:T:2016:743.

⁽¹⁰⁹⁾ Hotărârea în cauzele conexate C-91/17 și C-92/17, Cellnex Telecom SA și Telecom Castilla-La Mancha SA/Comisia Europeană, ECLI:EU:C:2018:284; Hotărârea în cauza C-114/17 Spania/Comisia Europeană, ECLI:EU:C:2018:753.

⁽¹¹⁰⁾ Semnalul digital terestru se difuzează mai puțin ușor decât semnalul analogic; prin urmare, transmisia digitală a necesitat construirea de noi centre.

⁽¹¹¹⁾ A se vedea punctele 89 și 150 din Hotărârea în cauza T-541/13, Abertis Telecom, SA și Retevisión I, SA/Comisia, ECLI:EU:T:2015:898.

articolul 31 din Legea generală 7/2010 privind serviciile mass-media audiovizuale⁽¹¹²⁾, titularii de licențe pentru serviciile mass-media audiovizuale la nivel național au obligația de a negocia vânzarea principalelor lor canale de difuzare către furnizorii de servicii de televiziune indiferent de tehnologia pe care o folosesc aceștia⁽¹¹³⁾. Aceste dispoziții urmăresc menținerea concurenței loiale și, prin urmare, a neutralității tehnologice, astfel cum se arată în preambulul Legii generale 7/2010⁽¹¹⁴⁾. Orice litigiu rezultat în urma negocierilor purtate în temeiul articolului 31 din Legea generală 7/2010 poate fi înaintat autorității de concurență spaniole (CNMC, Comisión Nacional de los Mercados y la Competencia). Exemplul Comunității Autonome Navarra arată că, prin utilizarea unei astfel de proceduri, operatorii de satelit pot obține acordul organismelor de radiodifuziune pentru a-și transmite canalele. În Navarra, autoritatea responsabilă cu achizițiile publice a propus atribuirea licitației pentru extinderea televiziunii digitale întreprinderii Astra în iunie 2015. Ulterior, autoritățile din Navarra au suspendat atribuirea licitației, întrucât organismele de radiodifuziune nu au fost de acord să își difuzeze conținutul prin intermediul platformei de satelit. În urma intervenției CNMC, în mai 2019, Astra a obținut în cele din urmă o autorizație din partea Atresmedia și Mediaset pentru a avea acces la canalele lor în anumite condiții. Acest exemplu arată că operatorii de satelit pot să negocieze cu organismele de radiodifuziune și să obțină semnalul de la acestea în scopul extinderii acoperirii în zona II⁽¹¹⁵⁾.

- (185) Cellnex și Itelazpi susțin de asemenea că, spre deosebire de transmisia digitală terestră, tehnologia prin satelit nu poate fi difuzată într-o anumită zonă vizată (de exemplu, pe teritoriul unei comunități autonome), întrucât raza de acțiune a satelitului acoperă întregul teritoriu al Spaniei. Acest argument este contrazis de faptul că satelitul este utilizat în zona III și, prin urmare, din punct de vedere tehnologic, ar trebui să fie posibilă restricționarea recepției serviciului furnizat prin satelit la o anumită zonă vizată. În plus, criptarea semnalului ar permite, în mod normal, ca recepția serviciului să fie limitată la zonele vizate.
- (186) Spania susține, de asemenea, că numai televiziunea digitală terestră poate fi considerată televiziune cu acces liber în Spania, iar alte tehnologii, cum ar fi cea prin satelit sau cea prin cablu, percep o taxă. Această opinie este eronată, întrucât nu se poate face o astfel de distincție între tehnologii. Nu există nicio specificitate tehnologică susceptibilă să împiedice operatorii de satelit să ofere servicii de televiziune cu acces liber. De exemplu, în Spania, oferta „SAT-TDT” (care este disponibilă numai în zona III și numai pentru gospodăriile care pot dovedi că recepția TDT este insuficientă) include canalele gratuite. În plus, în alte state membre (de exemplu, Franța, Irlanda), operatorii de satelit oferă canale cu acces liber.
- (187) Măsura contestată favorizează operatorii de platforme digitale terestre (aceștia sunt singurii operatori care pot beneficia de pe urma măsurii), în pofida faptului că operatorii care utilizează alte tehnologii (în special prin satelit) sunt în măsură să furnizeze serviciile în cauză și, prin urmare, se află într-o situație de fapt și de drept comparabilă cu operatorii de platforme terestre, având în vedere obiectivele regimului juridic respectiv. Prin urmare, măsura contestată implică o discriminare.
- (188) Obiectivul măsurii de ajutor în cauză este de a promova trecerea de la radiodifuziunea analogică la cea digitală în Spania și de a asigura continuitatea recepționării canalelor de televiziune de către locuitorii din anumite zone îndepărtate și rurale (zona II), astfel cum se explică în considerentele 27, 29 și 244. Organismele de radiodifuziune nu erau suficient de interesate din punct de vedere comercial pentru a furniza serviciul în zona II și au refuzat să suporte costurile digitalizării (a se vedea considerentul 165); prin urmare, autoritățile spaniole au instituit schema de ajutor de stat care face obiectul anchetei, pentru digitalizarea centrelor de transmisie existente și pentru construirea unor noi, pentru a se asigura că locuitorii vor continua să recepționeze toate canalele prin intermediul TDT (astfel cum se explică în considerentul 27). Obiectivul menționat nu justifică excluderea de la măsura de ajutor a operatorilor care utilizează alte tehnologii decât tehnologia TDT.

⁽¹¹²⁾ Ley 7/2010, de 31 de marzo, General de la Comunicación Audiovisual. BOE número 79, 1.4.2010; <https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-2010-5292>

⁽¹¹³⁾ Potrivit autorității de concurență spaniole (Comisión Nacional de los Mercados y la Competencia, „CNMC”), organismele de radiodifuziune sunt obligate să negocieze cu furnizorii de servicii de radiodifuziune și în contextul extinderii acoperirii (a se vedea Rezoluția 156/E/2019 din 28 mai 2019 a Directorului general pentru informatică, telecomunicații și inovare publică din cadrul guvernului din Navarra).

⁽¹¹⁴⁾ Preambulul Legii generale 7/2010 prevede că dispozițiile acesteia urmăresc să ofere: (i) securitate juridică pentru întreprinderile care protejează cetățenii împotriva pozițiilor de opinie dominante sau a restricționării accesului la conținutul universal de mare interes sau valoare; (ii) norme clare în materie de concurență și transparență; (iii) un cadru obligatoriu atât pentru sectorul privat, cât și pentru sectorul public.

⁽¹¹⁵⁾ La 28 mai 2019, autoritățile din Navarra au decis în cele din urmă să abandoneze procedura de licitație și nu au atribuit licitația întreprinderii Astra. Astra a introdus o plângere împotriva acestei decizii la Tribunal Administrativo de Contratos Públicos de Navarra.

(c) Concluzie în ceea ce privește selectivitatea

- (189) Măsura acordă un avantaj economic selectiv unor întreprinderi individuale care desfășoară activități comerciale. Finanțarea publică acordă un avantaj selectiv beneficiarilor prin reducerea costurilor pe care aceștia le-ar suporta în mod normal în condiții normale de piață.
- (190) Pe baza celor de mai sus, Comisia consideră că măsurile care fac obiectul anchetei sunt selective în sensul articolului 107 alineatul (1) din TFUE.

6.2.1.4. Misiunea de serviciu public

- (191) Din cauza organizării administrative a țării și repartizării competențelor între autoritățile centrale și cele regionale, potrivit Spaniei, regiunile pot reclama absența ajutorului de stat în temeiul jurisprudenței Altmark. În special, autoritățile spaniole au prezentat cazul Țării Bascilor.
- (192) În Țara Bascilor, o întreprindere publică a guvernului basc, Itelazpi S.A. („Itelazpi”), furnizează servicii de transport și de difuzare radio și de televiziune. În acest scop, întreprinderea exploatează aproximativ 200 de centre de radiodifuziune, majoritatea aparținând guvernului basc. Pentru a extinde acoperirea, Itelazpi a fost însărcinată cu misiunea de a organiza zece licitații la nivel regional pentru furnizarea echipamentelor necesare pentru digitalizarea infrastructurii terestre.
- (193) Potrivit Țării Bascilor, statele membre beneficiază de o marjă de apreciere considerabilă în definirea serviciilor de interes economic general (SIEG). Definirea acestora poate fi contestată de Comisie numai în cazul unei erori evidente; Această marjă de apreciere este și mai largă în cazul serviciilor publice de radiodifuziune ⁽¹¹⁶⁾. Pe această bază, Țara Bascilor a susținut faptul că exploatarea rețelilor de radiodifuziune poate fi considerată SIEG. Acesta nu ar fi considerat un serviciu de sine stătător, ci mai curând un „serviciu esențial” inerent serviciului public de radiodifuziune care decurge din mai multe dispoziții ale legislației spaniole și din jurisprudență ⁽¹¹⁷⁾.
- (194) Potrivit autorităților basce, finanțarea acordată întreprinderii Itelazpi a fost, de fapt, o compensație pentru furnizarea de servicii de interes economic general care îndeplinesc criteriile Altmark.
- (195) Și Abertis a susținut ⁽¹¹⁸⁾ că exploatarea rețelilor de radiodifuziune terestră se califică drept serviciu public și îndeplinește criteriile Altmark. Abertis a susținut că întreprinderea beneficiară trebuie să îndeplinească obligații de serviciu public și că aceste obligații sunt clar definite. Abertis a susținut că o compensație primită de operatorii de rețea nu ar depăși niciodată ceea ce este necesar pentru acoperirea costurilor de furnizare a serviciilor de transport. În special, Abertis a susținut că autoritățile locale au luat măsurile adecvate pentru a reduce la minimum costurile: achizițiile de echipamente au fost efectuate prin licitație publică, ceea ce a asigurat achiziționarea echipamentelor la prețul pieței.
- (196) În plus, în acțiunile în anulare introduse împotriva deciziei din 2013, mai multe părți au susținut că, într-o anumită regiune, exploatarea rețelei digitale terestre a fost atribuită ca SIEG printr-un act oficial. Itelazpi (cauza T-462/13) a menționat Legea 31/1987 din 18 decembrie 1987 privind organizarea radiodifuziunii, Legea 10/2005 și Decretul regal 944/2005, precum și convențiile interinstituționale încheiate între guvernul basc, Asociația autorităților municipale basce și cele trei consilii regionale basce. Catalonia și CTTI (cauza T-465/13) au menționat o cerere de ofertă și contractul de achiziții publice, precum și Legea 10/2005. Navarra de Servicios y Tecnologías (cauza T-487/13) a menționat Decretul regal 944/2005 și decizia din 28 iulie 2008 a guvernului din Navarra. Cellnex și Retevisión (cauza T-541/13) au menționat Legea 31/1987 din 18 decembrie 1987 privind organizarea radiodifuziunii, precum și Decretul regal 944/2005 și cererile de ofertă. Spania (cauza T-461/13) a menționat

⁽¹¹⁶⁾ Astfel cum se prevede în Protocolul privind sistemele publice de radiodifuziune ale statelor membre anexat la Tratatul de la Amsterdam.

⁽¹¹⁷⁾ Printre altele, Ley 31/1987, de 18 diciembre, de Ordenación de las Telecomunicaciones; Decretul regal 529/2002 din 14 iulie, care reglementează furnizarea serviciului esențial legat de rețeaua suport pentru difuzarea serviciilor de televiziune pe durata unei greve; hotărârile Curții Supreme (instanță de control judiciar, Secția a 3-a) din 23 iulie 2009 (JUR 2009\ 381376), temeiul juridic doi; și din 18 decembrie 2009 (RJ 2010\ 2313), temeiul juridic trei: „Este, fără îndoială, de interes public garantarea extinderii și a acoperirii universale a canalelor de televiziune de stat în zonele îndepărtate și izolate din țară (pentru a fi la paritate cu cele care nu au aceste caracteristici) care nu sunt acoperite de angajamentele luate de concesiionarii de televiziune”.

⁽¹¹⁸⁾ A se vedea observațiile formulate de Abertis cu privire la decizia Comisiei de inițiere a procedurii, 31.1.2011.

Decretul regal 944/2005, precum și contractele de achiziții publice încheiate între autoritățile publice și operatorii în cauză. În plus, toate aceste părți au menționat Legea generală 11/1998 privind telecomunicațiile și Legea generală 32/2003 privind telecomunicațiile ca presupuse acte de atribuire a exploatării rețelei digitale terestre ca SIEG. Unele dintre aceste documente au fost aduse în atenția Comisiei și a instanțelor Uniunii în contextul acțiunilor menționate mai sus.

- (197) În hotărârea *Altmark*, Curtea a statuat că compensațiile pentru obligația de serviciu public nu constituie un avantaj economic în sensul articolului 107 alineatul (1) din Tratatul CE în cazul în care sunt îndeplinite cumulativ următoarele patru condiții: 1. întreprinderea beneficiară trebuie să aibă efectiv un mandat de serviciu public, iar sarcinile și obligațiile aferente trebuie să fie definite în mod clar; 2. parametrii compensației trebuie să fie stabiliți în prealabil, în mod obiectiv și transparent; 3. compensația nu trebuie să depășească costurile suportate pentru îndeplinirea misiunii de serviciu public; 4. pentru a asigura cel mai scăzut cost pentru comunitate, fie întreprinderea care trebuie să îndeplinească obligațiile de serviciu public este aleasă prin procedură de achiziții publice, fie costurile pentru furnizarea serviciilor de interes economic general sunt stabilite pe baza costurilor unei întreprinderi tipice, bine administrate.

Prima condiție Altmark: Definire și atribuire clară a obligațiilor de serviciu public

- (198) Legislația spaniolă nu stabilește că exploatarea unei rețele terestre este un serviciu public. Legea telecomunicațiilor din 1998 prevede ⁽¹¹⁹⁾ că serviciile de telecomunicații, inclusiv exploatarea de rețele care suportă emisii radio și de televiziune, sunt servicii de interes economic general, dar nu au statutul de servicii publice, statut rezervat doar pentru un număr limitat de servicii de telecomunicații ⁽¹²⁰⁾. Legea telecomunicațiilor în vigoare la momentul adoptării măsurilor ⁽¹²¹⁾ menține aceeași calificare. Serviciile de transmisie pentru difuzarea canalelor de televiziune, și anume transportul semnalului prin rețelele de telecomunicații, sunt considerate servicii de telecomunicații și, ca atare, sunt servicii de interes economic general, dar nu constituie serviciu public ⁽¹²²⁾.
- (199) În orice caz, dispozițiile Legii telecomunicațiilor sunt neutre din punct de vedere tehnologic. Articolul 1 din lege definește telecomunicațiile ca fiind exploatarea rețelor și furnizarea de servicii de comunicații electronice și de facilități conexe. Telecomunicațiile înseamnă transmiterea de semnale prin orice rețea de telecomunicații, nu în mod special prin rețeaua terestră ⁽¹²³⁾. În plus, articolul 3 din lege precizează că unul dintre obiectivele acesteia este de a încuraja, în măsura posibilului, neutralitatea tehnologică în reglementare.
- (200) Deși legislația în vigoare și aplicabilă la momentul transferului de fonduri către Itelazpi definea radiodifuziunea publică ca fiind un serviciu public, radiodifuziunea publică nu include exploatarea unei anumite platforme suport. Trebuie să se facă distincția între serviciul de radiodifuziune și serviciul de exploatare a rețelor de radiodifuziune ⁽¹²⁴⁾. Este vorba despre două activități separate desfășurate de întreprinderi diferite care activează pe piețe diferite. Nu există nicio dovadă că, pe lângă radiodifuziune, legislația ar fi definit exploatarea rețelei terestre drept serviciu public.

⁽¹¹⁹⁾ Ley 11/1998, de 24 de april, General de Telecomunicaciones.

⁽¹²⁰⁾ Printre acestea se numără serviciile legate de apărarea publică și de protecția civilă, precum și de exploatarea rețelei de telefonie.

⁽¹²¹⁾ Ley 32/2003, de 3 de noviembre, General de Telecomunicaciones. La 11 mai 2014, această lege a fost înlocuită de Ley 9/2014, de 9 de mayo, General de Telecomunicaciones.

⁽¹²²⁾ Articolul 2.1 din lege prevede că: „Serviciile de telecomunicații sunt servicii de interes general furnizate în conformitate cu normele liberei concurențe”.

⁽¹²³⁾ Anexa II la Legea 32/2003 definește cu precizie și neutralitate tehnologică telecomunicațiile și rețeaua de comunicații electronice. „Telecomunicație: orice transmisie, emisie sau recepție de semne, semnale, text, imagini și sunete sau informații de orice natură prin cablu, unde radio, mijloace optice sau alte sisteme electromagnetice”. „Rețea de comunicații electronice: sisteme de transmisie și, după caz, echipamente de comutare sau de rutare și alte resurse care permit transportul semnalelor prin cablu, unde radio, mijloace optice sau alte mijloace electromagnetice, inclusiv rețelele de satelit, rețelele terestre fixe (cu comutarea circuitelor și a pachetelor, inclusiv internetul) și mobile, rețelele electrice în măsura în care sunt utilizate pentru transmiterea semnalelor, rețelele utilizate pentru transmisie radio și de televiziune și rețelele de televiziune prin cablu, indiferent de tipul de informație transmisă”.

⁽¹²⁴⁾ A se vedea punctul 115 din Hotărârea în cauzele conexe T-37/15 și T-38/15, Abertis Telecom Terrestre, SA și Telecom Castilla-La Mancha, SA/Comisia Europeană.

- (201) Autoritățile basce susțin că atribuirea furnizării acestui serviciu de interes economic general întreprinderii Itelazpi este prevăzută în mod explicit în convențiile încheiate între guvernul basc, EUDEL (Asociația consiliilor municipale basce) și cele trei consilii regionale basce.
- (202) În convențiile respective, administrația bască recunoaște că valori precum accesul universal la informații și pluralismul informațiilor necesită universalizarea televiziunii cu acces liber și se angajează să protejeze aceste valori prin extinderea acoperirii multiplexurilor de stat ⁽¹²⁵⁾. Cu toate acestea, nicio dispoziție din convențiile respective nu precizează efectiv că exploatarea rețelor terestre este considerată a fi un serviciu public. Prin urmare, Comisia este de părere că formularea din textul convențiilor nu este suficientă pentru a stabili domeniul de aplicare al misiunii de serviciu public și nu se poate susține, pe această bază, că transmisia prin intermediul rețelei terestre este un serviciu public.
- (203) Astfel cum se explică în considerentul 196, în acțiunile în anulare introduse împotriva deciziei din 2013, mai multe părți au susținut că, într-o anumită regiune, exploatarea rețelei digitale terestre a fost atribuită ca SIEG printr-un act oficial și au adus documentele relevante la cunoștința Comisiei. După examinarea acestor documente în cursul procedurilor judiciare, Tribunalul a confirmat opinia Comisiei potrivit căreia niciunul dintre aceste documente nu constituia actul de atribuire necesar ⁽¹²⁶⁾. Hotărârile respective ale Tribunalului au fost confirmate de Curtea de Justiție ⁽¹²⁷⁾.
- (204) Prin urmare, se concluzionează că, în conformitate cu legislația spaniolă, exploatarea rețelor terestre nu are statut de serviciu public. Această concluzie a fost confirmată de Tribunal în cauzele T-462/13 ⁽¹²⁸⁾, T-465/13 ⁽¹²⁹⁾, T-487/13 ⁽¹³⁰⁾, T-541/13 ⁽¹³¹⁾ și T-461/13 ⁽¹³²⁾. În plus, hotărârile menționate au fost confirmate de Curtea de Justiție în cauzele conexate C-66/16 P - C-69/16 ⁽¹³³⁾ și în cauza C-81/16 ⁽¹³⁴⁾.
- (205) În consecință, nu s-a demonstrat că prima condiție Altmark a fost îndeplinită. Faptul că primul criteriu Altmark nu este îndeplinit în acest caz, din cauza lipsei unei definiții clare și precise a serviciului care constă în exploatarea unei rețele terestre ca serviciu public, a fost confirmat de mai multe hotărâri ale Tribunalului și ale Curții de Justiție ⁽¹³⁵⁾.
- (206) Criteriile prevăzute în hotărârea Altmark sunt cumulative, însemnând că trebuie să fie îndeplinite toate pentru ca o măsură să nu fie considerată ajutor de stat. În lipsa îndeplinirii primului criteriu, finanțarea acordată întreprinderii Itelazpi de către autoritățile din Țara Bascilor nu se califică, prin urmare, drept compensație pentru furnizarea unui serviciu de interes economic general. Astfel cum se explică în considerentul 62, evaluarea de mai sus nu aduce atingere evaluării noii măsuri introduse în Țara Bascilor la 2 decembrie 2014 prin Acordul privind serviciul de extindere a acoperirii canalelor naționale de televiziune în Comunitatea Autonomă a Țării Bascilor.
- (207) În orice caz, dacă legislația spaniolă ar fi stabilit că exploatarea unei rețele terestre este un serviciu public (ceea ce nu s-a întâmplat), aceasta ar fi constituit o eroare vădită, după cum se explică în cele ce urmează.
- (208) Potrivit jurisprudenței constante, statele membre dispun de o marjă largă de apreciere pentru a defini ceea ce consideră drept SIEG, iar definirea unor astfel de servicii de către un stat membru nu poate fi contestată de Comisie decât în cazul unei erori vădite.

⁽¹²⁵⁾ Punctele 6 și 7 și articolul 5 din convenții.

⁽¹²⁶⁾ A se vedea punctele 62-72 din Hotărârea pronunțată în cauza T-462/13; punctele 60-73 din Hotărârea pronunțată în cauza T-465/13; punctele 102-115 din Hotărârea pronunțată în cauza T-487/13; punctele 84-95 din Hotărârea pronunțată în cauza T-541/13; punctele 66-71 din Hotărârea pronunțată în cauza T-461/13. În plus, în toate hotărârile menționate, Tribunalul a statuat că Legea 11/1998 și Legea 32/2003 nu definesc serviciile de transmisie pentru difuzarea de programe de televiziune drept SIEG.

⁽¹²⁷⁾ A se vedea Hotărârea pronunțată în cauzele conexate C-66/16 P-C-69/16 P. Hotărârea pronunțată în cauza C-81/16.

⁽¹²⁸⁾ Punctele 55-79 din Hotărârea pronunțată în cauza T-462/13.

⁽¹²⁹⁾ Punctele 55-80 din Hotărârea pronunțată în cauza T-465/13.

⁽¹³⁰⁾ Punctele 89-119 din Hotărârea pronunțată în cauza T-487/13.

⁽¹³¹⁾ Punctele 65-95 din Hotărârea pronunțată în cauza T-541/13.

⁽¹³²⁾ Punctele 53-78 din Hotărârea pronunțată în cauza T-461/13.

⁽¹³³⁾ A se vedea punctele 67-76 din Hotărârea pronunțată în cauzele conexate C-66/16-C69/16.

⁽¹³⁴⁾ A se vedea punctele 38-54 din Hotărârea pronunțată în cauza C-81/16.

⁽¹³⁵⁾ A se vedea hotărârile pronunțate în cauzele T-451/13 (punctele 65-110); T-461/13 (punctele 53-78); T-462/13 (punctele 55-79); T-465/13 (punctele 55-80); T-487/13 (punctele 89/119); C-81/16 (punctele 38-54); în cauzele conexate C-66/16 P - C-69/16 P (punctele 67-76).

- (209) Cu toate acestea, competența statelor membre de a defini SIEG nu este nelimitată și nu poate fi exercitată în mod arbitrar cu unicul scop de a elimina un anumit sector de la aplicarea normelor de concurență. De asemenea, marja de apreciere a statelor membre în ceea ce privește definirea SIEG nu poate fi exercitată într-un mod care ar contraveni principiilor generale ale dreptului Uniunii, precum principiul egalității de tratament ⁽¹³⁶⁾.
- (210) Principiul egalității de tratament este asigurat în ceea ce privește serviciile de exploatare a rețelilor de radiodifuziune prin intermediul principiului neutralității tehnologice, deși aceasta nu înseamnă că selectarea unei tehnologii specifice pentru serviciile de exploatare a rețelilor de radiodifuziune implică, în orice caz, o eroare vădită ⁽¹³⁷⁾.
- (211) Astfel cum se explică în considerentul 176, și alte platforme decât cele terestre, în special platformele de satelit, pot furniza servicii de difuzare a semnalului de televiziune în zona II.
- (212) În aceste condiții, nu se poate considera că platformele terestre sunt esențiale pentru difuzarea semnalului de televiziune fără a încălca principiul neutralității tehnologice ⁽¹³⁸⁾.
- (213) Posibila definire a exploatării unei platforme terestre ca SIEG ar trebui să fie justificată în mod corespunzător pentru a nu încălca principiul egalității de tratament și pentru a nu genera o discriminare față de alte platforme.
- (214) În această privință, trebuie reamintit faptul că, în momentul în care autoritățile regionale au efectuat extinderea acoperirii, acestea aveau posibilitatea fie de a organiza o licitație neutră din punct de vedere tehnologic, fie de a selecta o anumită tehnologie, dacă acest lucru se justifică pe baza informațiilor disponibile la momentul respectiv.
- (215) Astfel cum se explică în considerentele 254-264, niciunul dintre studiile referitoare la costuri care au fost prezentate de autoritățile spaniole și de beneficiarii ajutorului nu a fost realizat *ex ante* de către un expert independent și nu a demonstrat că tehnologia prin satelit era în mod clar mai costisitoare sau nu îndeplinea cerințele esențiale de calitate pentru extinderea acoperirii în zona II.
- (216) În plus, astfel cum s-a menționat deja și s-a explicat în detaliu în considerentul 176, nu există cerințe tehnice imperative care să excludă tehnologia prin satelit pentru extinderea acoperirii în zona II.
- (217) În orice caz și astfel cum se explică în considerentele 198-204, nu a existat niciun act de atribuire al autorității publice care să încredințeze operatorilor de platforme terestre o misiune de SIEG, incluzând un mandat de serviciu public și o definiție clară a sarcinilor și a obligațiilor conexe.
- (218) Având în vedere cele de mai sus și în pofida marjei largi de apreciere a statelor membre în privința definirii a ceea ce acestea consideră servicii de interes economic general, dacă legislația spaniolă ar fi stabilit că exploatarea unei rețele terestre este serviciu public (ceea ce nu s-a întâmplat), acest lucru ar fi contravenit principiului egalității de tratament și, prin urmare, ar fi constituit o eroare vădită.

A patra condiție Altmark: Asigurarea celui mai scăzut cost pentru comunitate

- (219) În absența unei licitații, cea de-a patra condiție *Altmark* prevede că nivelul compensației necesare trebuie să fie determinat pe baza unei analize a costurilor pe care o întreprindere tipică, bine administrată și dotată corespunzător cu mijloace de transport astfel încât să poată îndeplini cerințele de serviciu public necesare, le-ar fi suportat pentru îndeplinirea obligațiilor respective. În acest scop, pentru îndeplinirea obligațiilor ar trebui să fie luate în considerare veniturile relevante și un profit rezonabil.

⁽¹³⁶⁾ A se vedea Hotărârea pronunțată în cauza C-390/06, punctul 51.

⁽¹³⁷⁾ A se vedea Hotărârea pronunțată în cauza T-37/15, punctele 123 și 124.

⁽¹³⁸⁾ A se vedea punctul 123 din Hotărârea pronunțată în cauza T-37/15.

- (220) În comunitățile autonome în care s-a organizat o licitație publică pentru extinderea acoperirii, iar aceasta nu a respectat principiul neutralității tehnologice și, în special, nu a fost fundamentată pe o comparație prealabilă a costurilor, nu se poate considera că o astfel de procedură îndeplinește al patrulea criteriu Altmark. O procedură de ofertare care, fără un motiv întemeiat, împiedică participarea anumitor operatori interesați nu poate fi considerată deschisă, transparentă și nediscriminatorie ⁽¹³⁹⁾. Întrucât cererile de ofertă au fost adaptate pentru operatorii terestri, alți operatori de platforme – care ar fi putut efectua extinderea acoperirii – s-au considerat excluși în mod automat din această procedură. Prin urmare, Comisia concluzionează că, în zonele în care s-a organizat o licitație publică cu încălcarea principiului neutralității tehnologice, nu se poate considera că a patra condiție Altmark este îndeplinită prin existența unei licitații.
- (221) În cazul Țării Bascilor, unde nu a existat o licitație, autoritățile basce susțin că criteriul este îndeplinit prin faptul că Itelazpi este o societate bine gestionată și dotată corespunzător pentru a desfășura activitățile solicitate. Pe baza unei comparații a costurilor, autoritățile basce concluzionează că furnizarea prin satelit ar fi fost mai costisitoare decât modernizarea rețelei terestre a Itelazpi ⁽¹⁴⁰⁾. Cu toate acestea, pentru a îndeplini cel de-al patrulea criteriu Altmark, o comparație cu tehnologia prin satelit nu este suficientă pentru a stabili faptul că întreprinderea Itelazpi este eficientă. Ar fi putut exista și alți operatori terestri care ar fi putut furniza serviciul la un cost mai redus.
- (222) Având în vedere cele de mai sus, se concluzionează că, și în cazul Țării Bascilor, cea de a patra condiție Altmark nu a fost îndeplinită. Având în vedere că aceste condiții sunt cumulative, nu se poate considera că finanțarea acordată întreprinderii Itelazpi de către Țara Bascilor nu constituie ajutor de stat deoarece ar îndeplini condițiile pentru a fi considerată compensație pentru furnizarea unui serviciu de interes economic general.
- (223) În ceea ce privește celelalte cazuri în care nu a existat nicio licitație, autoritățile spaniole nu au furnizat nicio analiză a costurilor pe care le-ar fi suportat o întreprindere tipică, bine gestionată și dotată în mod corespunzător cu mijloace pentru îndeplinirea cerințelor de serviciu public.

6.2.1.5. Denaturarea concurenței

- (224) Spania și Abertis susțin că tehnologia TDT și cea prin satelit reprezintă două piețe diferite. TDT este principala platformă pentru televiziunea terestră cu acces liber, în care numărul de operatori de pe piața națională este determinat de numărul de licențe acordate de guvernul spaniol. Finanțarea pentru canalele de televiziune terestră cu acces liber provine din publicitate. În ceea ce privește televiziunea prin satelit, un număr mare de canale sunt disponibile pe singura platformă de televiziune cu plată din Spania, al cărei operator de rețea este Astra. Canalele respective sunt finanțate prin abonamente, în general pentru un pachet de canale. Autoritățile spaniole subliniază, de asemenea, că în Spania costul distribuției prin satelit pentru organisme de radiodifuziune este mult mai ridicat decât costul radiodifuziunii terestre, prin urmare, radiodifuzorii de canale cu acces liber, inclusiv organisme de radiodifuziune regionale și locale, nu sunt interesați să treacă la această platformă.
- (225) Din mai multe motive, se concluzionează că platforma terestră și cea de satelit funcționează pe aceeași piață.
- (226) În primul rând, în 2008, Astra a concurat pentru extinderea acoperirii cu servicii de televiziune digitală în Cantabria și a câștigat licitația. În 2008, Astra a avut o serie de reuniuni cu comunitățile autonome pentru a-și prezenta oferta de difuzare de canale de televiziune digitală, care până atunci fuseseră difuzate prin intermediul platformei terestre. Chiar dacă contractul cu Cantabria a fost ulterior reziliat de către autorități, interesul operatorului de satelit pentru furnizarea de servicii în concurență cu platforma terestră sugerează că există posibilitatea ca operatorii de satelit să furnizeze servicii similare.

⁽¹³⁹⁾ Comunicarea Comisiei privind aplicarea normelor Uniunii Europene în materie de ajutor de stat în cazul compensației acordate pentru prestarea unor servicii de interes economic general (JO C 8, 11.1.2012, p. 4).

⁽¹⁴⁰⁾ Itelazpi nu a furnizat niciun element în sprijinul afirmației sale.

- (227) În al doilea rând, operatorul de satelit Hispasat (o filială a întreprinderii Abertis) furnizează servicii în anumite regiuni din zona II ⁽¹⁴¹⁾, iar platforma de satelit este utilizată exclusiv în zona III. De asemenea, alte state membre utilizează servicii prin satelit pentru a asigura acoperirea mai multor zone îndepărtate din țările lor cu canale cu acces liber ⁽¹⁴²⁾.
- (228) În al treilea rând, mai multe canale publice și private distribuite prin intermediul platformei terestre, care acoperă întreaga țară, sunt transmise și prin intermediul platformelor de satelit, acesta fiind și cazul întreprinderii Astra ⁽¹⁴³⁾.
- (229) În al patrulea rând, unele canale regionale sunt sau erau disponibile cu puțin timp în urmă prin platforma de satelit, ceea ce contrazice afirmația potrivit căreia organismele regionale de radiodifuziune nu sunt interesate de tehnologia prin satelit.
- (230) În al cincilea rând, Comisia observă, de asemenea, argumentul adus de Astra referitor la capacitatea tehnologiei prin satelit de a transmite 1 380 de canale și de a le delimita din punct de vedere geografic. Astra susține că nu există limitări care să împiedice difuzarea prin satelit a unui astfel de număr de canale. Totuși, numărul de 1 380 de canale regionale pare exagerat. Acesta reprezintă numărul maxim de frecvențe disponibile pe întreg teritoriul Spaniei pentru canale naționale, regionale și locale, însă numărul de licențe acordate a fost, în realitate, mai mic (a se vedea nota de subsol 24). În plus, nu toate organismele de radiodifuziune care au primit o licență transmit efectiv pe frecvențele alocate.
- (231) În al șaselea rând, unele organisme de radiodifuziune și-au manifestat preferința pentru transmisia terestră, deoarece au achiziționat drepturi de difuzare de conținut exclusiv prin platforma terestră. Acest lucru nu înseamnă însă că există piețe diferite pentru transmisia prin satelit și cea terestră. Astfel cum au achiziționat drepturi de conținut pentru platforma terestră, dacă este necesar, organismele de radiodifuziune ar putea proceda la fel și pentru platforma de satelit. În plus, dacă printr-o licitație publică se selectează o platformă de satelit, ca în cazul zonei III, organismelor de radiodifuziune le-ar putea fi impusă o obligație de difuzare („must carry”). De asemenea, în conformitate cu articolul 31 din Legea generală 7/2010 privind serviciile mass-media audiovizuale, titularii de licențe pentru serviciile mass-media audiovizuale au obligația de a negocia vânzarea principalelor lor canale de difuzare către furnizorii de servicii de televiziune indiferent de tehnologia pe care o folosesc aceștia. Organismele de radiodifuziune au obligația de a negocia cu operatorii de platforme și orice litigiu care rezultă din astfel de negocieri poate fi adus în fața CNMC (a se vedea considerentul 184).
- (232) În cele din urmă, conform datelor din mai 2010 ⁽¹⁴⁴⁾, acoperirea TDT în Spania ajunge la 98,85 % din populație, în timp ce numai 93,5 % dintre gospodăriile vizionează televiziunea prin intermediul platformei terestre. Prin urmare, 5 % dintre locuințe au acces la TDT, dar aleg să nu o folosească, deoarece majoritatea acestora sunt abonate la televiziunea cu plată prin satelit.
- (233) În concluzie, având în vedere că platforma de radiodifuziune prin satelit și cea terestră sunt în concurență una cu cealaltă, măsura vizând instalarea, exploatarea și întreținerea TDT în zona II implică o denaturare a concurenței între cele două platforme. Trebuie precizat că și alte platforme, în special televiziunea prin internet, sunt discriminate ca urmare a măsurii. Deși rețelele în bandă largă nu acoperă încă întreaga zonă II, este foarte probabil ca în viitor acestea să își extindă acoperirea în mod semnificativ.

6.2.1.6. Efectul asupra schimburilor comerciale

- (234) Măsura are impact asupra comerțului din interiorul UE. În conformitate cu jurisprudența instanțelor Uniunii, atunci când „un ajutor financiar acordat de stat sau din resurse de stat consolidează poziția unei întreprinderi în raport cu alte întreprinderi concurente în cadrul comerțului intracomunitar, acestea din urmă trebuie considerate a fi afectate de respectivul ajutor” ⁽¹⁴⁵⁾.
- (235) Operatorii de rețea își desfășoară activitatea într-un sector în care există schimburi comerciale între statele membre. Abertis face parte dintr-un grup internațional de întreprinderi care concurează în cadrul comerțului intracomunitar, la fel și reclamantul, Astra. Prin urmare, măsura pentru instalarea, exploatarea și întreținerea TDT în zona II afectează comerțul dintre statele membre.

⁽¹⁴¹⁾ Hispasat furnizează aceste servicii în sprijinul rețelei TDT în zona II.

⁽¹⁴²⁾ Franța, de exemplu.

⁽¹⁴³⁾ De exemplu, Antena 3, Cuatro, Telecinco, La Sexta, La Siete, Teledeporte, TVE, La2, Canal 24 horas.

⁽¹⁴⁴⁾ Analiza pieței de televiziune prezentată de Spania în notificarea măsurii: Compensatii pentru daunele produse ca urmare a liberalizării dividendului digital în Spania, SA.32619 (2011/N).

⁽¹⁴⁵⁾ Cauza T-55/99, Confederación española de transportes de Mercancías (CETM)/Comisia Comunităților Europene, ECLI:EU:T:2000:223.

6.2.2. Concluzii privind existența ajutorului

- (236) Având în vedere argumentele prezentate mai sus, Comisia consideră că măsura îndeplinește criteriile prevăzute la articolul 107 alineatul (1) din TFUE. În aceste circumstanțe, măsura trebuie considerată ajutor de stat în sensul articolului 107 alineatul (1) din TFUE.

6.3. Evaluarea compatibilității

6.3.1. Considerații generale

- (237) Comisia sprijină activ tranziția de la radiodifuziunea analogică la cea digitală. Avantajele trecerii la tehnologia digitală au fost subliniate în Planul de acțiune eEuropa 2005 și în cele două comunicări privind trecerea la tehnologia digitală ⁽¹⁴⁶⁾. Comisia recunoaște, de asemenea, că trecerea la tehnologia digitală ar putea fi întârziată dacă este lăsată în întregime la latitudinea forțelor pieței.
- (238) Statele membre pot utiliza ajutoarele pentru a depăși o anumită disfuncționalitate a pieței sau pentru a asigura coeziunea socială sau regională ⁽¹⁴⁷⁾. Cu toate acestea, trebuie să se demonstreze în fiecare caz că ajutorul în cauză este un instrument adecvat pentru soluționarea problemei, este limitat la minimul necesar și nu denaturează în mod nejustificat concurența. În mod similar, Comunicarea privind trecerea la tehnologia digitală prevede că, în domeniul specific al digitalizării, intervenția publică ar fi justificată dacă sunt îndeplinite două condiții: în primul rând, în cazul în care sunt în joc interese generale; în al doilea rând, în cazul unei disfuncționalități a pieței, adică atunci când forțele pieței nu sunt suficiente pentru a asigura bunăstarea colectivă. Se precizează, de asemenea, că, în orice caz, intervenția publică ar trebui să fie susținută de o analiză solidă a pieței.
- (239) Comunicarea privind trecerea la tehnologia digitală indică, de asemenea, că tranziția la radiodifuziunea digitală reprezintă o provocare industrială majoră, care trebuie condusă de piață. În principiu, fiecare rețea ar trebui să concureze pe cont propriu. Pentru a garanta respectarea acestui principiu, orice intervenție publică ar trebui să vizeze neutralitatea tehnologică. Excepțiile de la acest principiu pot fi luate în considerare numai dacă intervenția vizează o anumită disfuncționalitate sau un anumit dezechilibru al pieței și este, în același timp, adecvată, necesară, și proporțională pentru depășirea dificultăților respective.
- (240) Dacă sunt lăsate la latitudinea pieței, având în vedere situația lor socială dezavantajată, există riscul ca nu toate segmentele populației să poată beneficia de avantajele televiziunii digitale. În ceea ce privește această problemă de coeziune socială, este posibil ca statele membre să dorească să asigure accesul tuturor cetățenilor la televiziunea digitală, odată cu abandonarea televiziunii analogice. Întrucât trecerea la tehnologia digitală implică costuri pentru consumatori și necesită o modificare a obiceiurilor, este posibil ca statele membre să dorească să sprijine, în special grupurile defavorizate ale societății, cum ar fi persoanele în vârstă, familiile cu venituri reduse sau persoanele care locuiesc în regiuni periferice.

⁽¹⁴⁶⁾ COM(2002) 263 final, „eEuropa 2005: O societate informațională pentru toți”, COM(2003) 541 final, „Comunicarea Comisiei privind trecerea de la radiodifuziunea analogică la cea digitală (trecerea la digital și renunțarea la analogic)”, și COM(2005) 204 final, „Comunicarea Comisiei privind accelerarea trecerii de la radiodifuziunea analogică la cea digitală”.

⁽¹⁴⁷⁾ A se vedea documentul „Ajutoare de stat mai puține și mai bine direcționate: Foaie de parcurs pentru reforma ajutoarelor de stat 2005-2009” [COM(2005) 107 final].

- (241) În mai multe decizii privind ajutoarele de stat, bazate pe comunicările privind trecerea la tehnologia digitală, Comisia a aplicat normele privind ajutoarele de stat în acest sector ⁽¹⁴⁸⁾. Statele membre au mai multe posibilități de a acorda finanțare publică pentru trecerea la tehnologia digitală, cu scopul de a garanta că toate zonele geografice vor continua să beneficieze de o acoperire adecvată cu semnal de televiziune. Printre acestea se numără finanțarea instalării unei rețele de transmisie în zonele unde, în caz contrar, recepția semnalului de televiziune ar fi nesatisfăcătoare ⁽¹⁴⁹⁾. Însă o astfel de finanțare poate fi acordată numai dacă nu implică o denaturare inutilă a concurenței între tehnologii sau întreprinderi și este limitată la minimul necesar.

6.3.2. Temeiul juridic pentru evaluarea compatibilității măsurii prevăzute

- (242) Autoritățile spaniole au invocat articolul 107 alineatul (3) litera (c) și articolul 106 alineatul (2) din TFUE pentru a justifica măsura în cazul în care se constată că aceasta constituie ajutor de stat în conformitate cu articolul 107 alineatul (1) din TFUE. În cele ce urmează, Comisia evaluează compatibilitatea măsurii prin prisma acestor dispoziții și ținând seama de considerațiile generale prezentate mai sus.

6.3.3. Articolul 107 alineatul (3) litera (c) din TFUE

- (243) Pentru ca ajutorul să fie compatibil în temeiul articolului 107 alineatul (3) litera (c), Comisia compară efectele pozitive și cele negative ale ajutorului. În cursul aplicării testului comparativ, Comisia evaluează următoarele aspecte:

- (1) Măsura de ajutor vizează obiective bine definite de interes comun?
- (2) Ajutorul este bine conceput pentru a îndeplini obiectivul de interes comun, adică vizează remedierea unei disfuncționalități a pieței sau un alt obiectiv? În special:
 - (a) Măsura de ajutor este un instrument adecvat, altfel spus, există alte instrumente mai adaptate?
 - (b) Există un efect stimulativ al ajutorului, adică modifică acesta comportamentul întreprinderilor?
 - (c) Măsura de ajutor este proporțională, altfel spus, s-ar putea obține aceeași schimbare de comportament cu un ajutor de o intensitate inferioară?
- (3) Denaturările concurenței și efectul asupra schimburilor comerciale sunt limitate, astfel încât bilanțul general să fie pozitiv?

6.3.3.1. Obiectiv de interes comun

- (244) Schema de ajutoare vizează accelerarea procesului de trecere la tehnologia digitală în Spania și asigurarea continuității recepției semnalului de televiziune de către locuitorii din anumite zone îndepărtate și rurale. În acest sens, măsura are scopul de a permite persoanelor care locuiesc în zonele respective să vizioneze canale de televiziune. Accesul la mass-media, inclusiv transmisia de televiziune, este important pentru ca cetățenii să își poată exercita dreptul constituțional de acces la informații. Comisia a recunoscut importanța și beneficiile transmisiei digitale în Planul de acțiune eEuropa 2005 ⁽¹⁵⁰⁾, precum și în cele două comunicări ale sale privind tranziția de la radiodifuziunea analogică la cea digitală ⁽¹⁵¹⁾. În plus, în Comunicarea i2010 – O societate informațională europeană pentru dezvoltare și ocupare a forței de muncă ⁽¹⁵²⁾, Comisia a evidențiat faptul că proiectul de renunțare la televiziunea analogică terestră până în 2012 va îmbunătăți accesul la spectrul de frecvențe în Europa. Deoarece radiodifuziunea digitală utilizează spectrul de frecvențe într-un mod mai eficient, se eliberează astfel o porțiune de spectru pentru alți utilizatori, cum ar fi noile servicii de radiodifuziune și de telefonie mobilă care, la rândul lor, vor stimula inovarea și creșterea în industria televiziunii și a comunicațiilor electronice.

⁽¹⁴⁸⁾ A se vedea, printre altele, N622/03 Digitalisierungsfonds – Austria, JO C 228, 17.9.2005, p. 12; Decizia 2006/513/CE a Comisiei din 9 noiembrie 2005 (JO L 200, 22.7.2006, p. 14); Decizia 2007/258/CE a Comisiei din 20 decembrie 2006 privind măsura C 24/2004 (ex NN 35/2004) pusă în aplicare de Suedia pentru introducerea televiziunii digitale terestre (JO L 112, 30.4.2007, p. 77); Decizia 2007/374/CE a Comisiei din 24 ianuarie 2007 privind ajutorul de stat C 52/2005 (ex NN 88/2005, ex CP 101/2004) instituit de Republica Italiană pentru achiziția subvenționată a decodoarelor digitale (JO L 147, 8.6.2007, p. 1); N270/06 – Subvenții pentru achiziția de decodare digitale cu API, Italia, (JO C 80, 13.4. 2007, p. 3); N107/07 – Subvenții pentru IdTV, Italia (JO C 246, 20.10.2007); Decizia 2008/708/CE a Comisiei din 23 octombrie 2007 privind ajutorul de stat C 34/06 – Introducerea televiziunii digitale terestre (DVB-T) în Renania de Nord-Westfalia, (JO L 236, 3.9.2008, p. 10); SA.28685 – Captación de Televisión Digital en Cantabria, Spania (JO C 119, 24.4.2012).

⁽¹⁴⁹⁾ A se vedea din Decizia 2006/513/CE, considerentul 132.

⁽¹⁵⁰⁾ COM(2002) 263 final, „eEuropa 2005: O societate informațională pentru toți”.

⁽¹⁵¹⁾ COM (2003) 541 final, „Comunicarea Comisiei privind tranziția de la radiodifuziunea analogică la cea digitală (trecerea la digital și renunțarea la analogic)” și COM(2005) 204 final, „Comunicarea Comisiei privind accelerarea tranziției de la radiodifuziunea analogică la cea digitală”.

⁽¹⁵²⁾ COM(2005) 541 final, 1 iunie 2005.

(245) Prin urmare, se concluzionează că măsura vizează un obiectiv de interes comun bine definit.

6.3.3.2. Un ajutor bine conceput

Disfuncționalitate a pieței

(246) După cum au afirmat autoritățile spaniole, se recunoaște, în general, că există riscul ca nu toate segmentele populației să poată beneficia de avantajele televiziunii digitale (problema coeziunii sociale și regionale). O disfuncționalitate a pieței ar putea exista atunci când actorii de pe piață nu iau suficient în considerare efectele pozitive ale trecerii la sistemul digital asupra societății în ansamblu, deoarece nu dispun de stimulentele economice pentru a face acest lucru (externalități pozitive). În plus, în ceea ce privește coeziunea socială, este posibil ca statele membre să dorească să asigure accesul tuturor cetățenilor la televiziune digitală odată cu abandonarea televiziunii analogice și, prin urmare, acestea ar putea avea în vedere, de asemenea, măsuri pentru garantarea faptului că toate zonele geografice vor continua să beneficieze de o acoperire adecvată cu servicii de televiziune.

(247) În decizia de inițiere a procedurii, Comisia a recunoscut că există o disfuncționalitate a pieței care constă în faptul că organismele de radiodifuziune nu sunt dispuse să suporte costurile suplimentare ale extinderii acoperirii în afara obligațiilor lor statutare. În plus, nici platformele de satelit, nici gospodăriile nu au efectuat investițiile care să asigure recepționarea de către toți locuitorii zonei II a canalelor digitale prin satelit. Prin urmare, Comisia recunoaște că persoanele a căror reședință obișnuită este situată într-o zonă rurală pot fi complet excluse de la recepția semnalului de televiziune digitală cu acces liber dacă acoperirea digitală este lăsată în întregime la latitudinea forțelor pieței și că intervenția publică poate fi benefică datorită sprijinului financiar acordat persoanelor fizice.

Neutralitatea tehnologică, caracterul adecvat și proporționalitatea măsurii

(248) În cazurile de trecere la tehnologia digitală, principiul neutralității tehnologice este consacrat în mai multe decizii ale Comisiei ⁽¹⁵³⁾. Acesta a fost confirmat de Tribunal și de Curtea de Justiție ⁽¹⁵⁴⁾.

(249) Tehnologia ar trebui, în mod normal, să fie aleasă în urma unei licitații neutre din punct de vedere tehnologic, astfel cum s-a procedat în alte state membre. ⁽¹⁵⁵⁾ Astfel cum s-a precizat în secțiunea 2.2, în marea lor majoritate, licitațiile nu au fost neutre din punct de vedere tehnologic, deoarece fac referire, fie în mod explicit prin definirea obiectului licitației, fie implicit, în descrierea specificațiilor tehnice, la tehnologia terestră și la TDT. Numai operatorii de TDT puteau îndeplini aceste cerințe (și numai operatorii respectivi au participat efectiv la aceste licitații). Spania susține că referirile la TDT sau specificațiile referitoare la echipamente și la centre de transmisie TDT nu înseamnă că utilizarea unor astfel de centre a fost obligatorie pentru ofertanți. Referirile respective nu pot fi în mod rezonabil interpretate în modul indicat de Spania.

(250) În primul rând, potrivit Studiului Itelazpi 2019, politica guvernului spaniol a impus o restricție asupra zonei II, necesitând utilizarea TDT. Studiul Itelazpi 2019 prevede că, pentru a exploata o altă tehnologie, un guvern regional ar fi trebuit să discute cu guvernul național cu privire la eliminarea acestei restricții pentru zona II ⁽¹⁵⁶⁾. Niciun guvern regional nu a încercat să discute despre o astfel de eliminare a restricției.

⁽¹⁵³⁾ A se vedea nota de subsol 148 de mai sus.

⁽¹⁵⁴⁾ Cauzele T-8/06 – FAB Fernsehen aus Berlin GmbH/Comisia, Hotărârea din 6 octombrie 2009 (punctele 70-84), ECLI:EU:T:2009:386; C-544/09P – Germania/Comisia, Hotărârea din 15 septembrie 2011 (punctele 77-83), ECLI:EU:C:2011:584; T-177/07, Mediaset SpA/Comisia, Hotărârea din 15 iunie 2010 (punctul 109), ECLI:EU:T:2010:233; și C-403/10 P – Mediaset SpA/Comisia, Hotărârea din 28 iulie 2011 (punctele 100-108), ECLI:EU:C:2011:533. A se vedea, de asemenea, hotărârile pronunțate în cauzele T-462/13 (punctele 102-139), T-465/13 (punctele 94-117), T-487/13 (punctele 128-140), T-541/13 (punctele 119-129) și T-461/13 (punctele 94-112), care au fost confirmate de Curtea de Justiție în cauzele conexate C-66/16 P - C-69/16 și în cauza C-81/16. A se vedea, de asemenea, Hotărârea pronunțată în cauza T-808/14 (punctele 139-149) și Hotărârea pronunțată în cauzele conexate T-37/15 și T-38/15 (punctele 157-166), care au fost confirmate de Curtea de Justiție în cauzele C-91/17 P, C-92/17 și C-114/17 P.

⁽¹⁵⁵⁾ A se vedea nota de subsol 21.

⁽¹⁵⁶⁾ FTI Consulting: *Providing Digital Television Services in the Basque Region of Spain* (Furnizarea de servicii de televiziune digitală în regiunea bască a Spaniei), paginile 12, 20, 44, 9.5.2019. Furnizat de Itelazpi.

- (251) În al doilea rând, guvernul central spaniol a favorizat tehnologia TDT, iar referințele la TDT din cadrul licitațiilor au împiedicat orice ofertant să prezinte o propunere bazată pe o altă soluție tehnologică. Astfel, argumentul formal al guvernului spaniol ignoră realitatea comercială. Participarea la licitații implică un consum mare de resurse și este, prin urmare, costisitoare pentru orice ofertant. Împărțirea intervenției din zona II în câteva sute de licitații individuale a multiplicat costurile, ceea ce reprezintă o barieră semnificativă la intrare pentru orice ofertant care dorește să acopere întreaga zonă II. Intervențiile guvernului central în favoarea tehnologiei TDT, explicate în considerentele (138) și (139), combinate cu referirile specifice la TDT din cadrul licitațiilor și cu necesitatea de a participa la sute de proceduri de licitație diferite, au trimis un semnal puternic către alți operatori de platformă cu privire la faptul că participarea la astfel de licitații nu s-ar justifica din punct de vedere comercial. Prin urmare, se concluzionează că, în marea majoritate a cazurilor, referirile au făcut imposibilă intrarea în competiție a operatorilor altor platforme ⁽¹⁵⁷⁾.
- (252) Avantajul unei licitații neutre din punct de vedere tehnologic este faptul că agenția care acordă ajutorul ar fi putut alege între diferite oferte, inclusiv între eventualele reduceri oferite de ofertanți. Pe de altă parte, renunțarea la o astfel de procedură de licitație poate fi justificată în cazul în care un studiu *ex ante* demonstrează că, ținând seama de toate eventualele reduceri ale potențialilor ofertanți, orice altă tehnologie era în mod clar mai scumpă sau nu îndeplinea cerințele esențiale de calitate ⁽¹⁵⁸⁾. Un astfel de studiu privind costurile ar trebui să fie efectuat de un expert independent și trebuie să îndeplinească anumite cerințe de calitate (ar trebui să demonstreze o diferență semnificativă în materie de costuri, rezultatele studiului trebuie să fie solide, iar datele trebuie să poată fi verificate). În acest caz, autoritatea ar putea evita costurile și pierderea de timp pe care le presupune derularea unei proceduri de licitație publică ⁽¹⁵⁹⁾.
- (253) Acest lucru este valabil cu atât mai mult în cazul de față, întrucât în 2008 operatorul de satelit Astra câștigase deja o licitație a regiunii autonome Cantabria față de alți ofertanți (a se vedea considerentul 13). Întrucât licitația respectivă a fost neutră din punct de vedere tehnologic, acest lucru dovedește că, la momentul respectiv, TDT nu avea, probabil, un astfel de avantaj necesar în materie de costuri sau de calitate. În plus, tehnologia prin satelit este utilizată pentru transmisie în întreaga zonă III și în zona II ca serviciu de sprijin pentru infrastructura TDT ⁽¹⁶⁰⁾. Acest lucru pare să indice, de asemenea, că, în principiu, tehnologia prin satelit este adecvată pentru transmiterea semnalelor de televiziune în zona II.
- (254) Împotriva acestor dovezi care contrazic ipoteza că tehnologia TDT ar avea un avantaj clar în materie de costuri, un studiu al costurilor în sprijinul unei decizii care ar favoriza o anumită soluție tehnologică prin evitarea unei licitații neutre din punct de vedere tehnologic ar trebui să fie cât se poate de neechivoc. Acesta ar trebui să îndeplinească cel puțin următoarele cinci condiții cumulative: 1. studiul trebuie să fie efectuat *ex ante* ⁽¹⁶¹⁾; 2. acesta ar trebui să fie efectuat de un expert independent; 3. ar trebui să demonstreze o diferență de costuri semnificativă ⁽¹⁶²⁾; 4. rezultatele trebuie să fie solide ⁽¹⁶³⁾; și 5. datele trebuie să poată fi verificate.

⁽¹⁵⁷⁾ Deși la licitația inițială, neutră din punct de vedere tehnologic, din Cantabria trei consorții și-au prezentat ofertele bazate pe o soluție prin satelit (Castilla-La Mancha Telecom, Telefónica și Astra), niciuna dintre aceste întreprinderi – nici vreun alt operator de platformă, alta decât cea TDT – nu a mai participat la licitațiile ulterioare.

⁽¹⁵⁸⁾ Un astfel de studiu a oferit justificarea pentru alegerea unei anumite tehnologii de bandă largă; a se vedea Decizia N222/2006 a Comisiei – Ajutor pentru reducerea decalajului digital în Sardinia, JO C 68, 24.3.2007.

⁽¹⁵⁹⁾ Regatul Unit a ales TDT pentru furnizarea de servicii de televiziune locală pe baza unui studiu *ex ante* realizat de autoritatea sa de reglementare OFCOM și pe baza unei consultări *ex ante* a actorilor de pe piață. Ca urmare, Comisia nu a insistat asupra organizării unei licitații neutre din punct de vedere tehnologic. SA.33980 (2012/N) – Servicii de televiziune locală în Regatul Unit, http://ec.europa.eu/competition/state_aid/cases/244689/244689_1425664_116_2.pdf

⁽¹⁶⁰⁾ De exemplu, în cazul întreprinderilor Itelazpi și Cellnex, unele centre de transmisie TDT nu pot recepționa semnale multiplex prin rețeaua terestră și recepționează semnale multiplex de la sateliții Hispasat. Spre comparație, a se vedea Studiul Itelazpi 2015, pagina 20.

⁽¹⁶¹⁾ Numai în cazul în care studiul este efectuat înainte de alegerea unei anumite soluții tehnologice (*ex ante*), o autoritate poate pretinde că decizia sa de a renunța la o licitație neutră din punct de vedere tehnologic s-a bazat pe studiul respectiv.

⁽¹⁶²⁾ Estimările costurilor se bazează pe ipoteze și, prin urmare, generează incertitudine. Pentru a justifica o alegere tehnologică *ex ante*, estimările costurilor trebuie să fie prudente. Acestea trebuie să includă eventualele reduceri ale costurilor care pot fi realizate de potențialii ofertanți pe baza poziției lor pe piață sau a posibilităților sinergii. De asemenea, ele ar trebui să reflecte eventualele reduceri pe care un ofertant le poate oferi pentru a intra pe o piață nouă.

⁽¹⁶³⁾ Comparația costurilor este solidă dacă rezultatul global nu se modifică în cazul în care ipotezele de bază se modifică într-un interval rezonabil.

- (255) În cursul anchetei, autoritățile spaniole au prezentat diverse studii privind costurile, care se presupune că arată că utilizarea tehnologiei TDT ar fi mai puțin costisitoare decât utilizarea tehnologiei prin satelit. Toate aceste comparații de costuri sunt afectate de faptul că se concentrează doar asupra costurilor de instalare. Cele mai multe nu iau deloc în considerare costurile de exploatare și întreținere. Cu toate acestea, ca urmare a instalării TDT, a devenit clar faptul că utilizarea acestei tehnologii a generat cheltuieli semnificative pentru exploatare și întreținere, pe care autoritățile spaniole le-au finanțat prin acordarea continuă de ajutor pentru exploatare și întreținere operatorilor de TDT (până în prezent). O comparație a costurilor diferitelor tehnologii ar trebui să țină seama de toate costurile relevante, adică să includă și astfel de cheltuieli pentru exploatare și întreținere.
- (256) Studiul *ex ante* Spania 2007, astfel cum s-a discutat în considerentul 119, nu demonstrează suficient superioritatea platformei terestre față de platforma de satelit. Dimpotrivă, studiul concluzionează că alegerea unei anumite soluții tehnologice pentru extinderea acoperirii trebuie să fie analizată în mod diferențiat, pe regiuni, luând în considerare particularitățile topografice și demografice ale fiecărei regiuni. Concluzia susține, în schimb, necesitatea organizării unei licitații neutre din punct de vedere tehnologic pentru a stabili platforma cea mai adecvată. Tribunalul a confirmat că Studiul Spania 2007 nu a demonstrat suficient superioritatea platformei terestre față de platforma de satelit. În plus, Tribunalul a statuat că analiza efectuată în cadrul Studiului Spania 2007 nu justifică nerespectarea principiului neutralității tehnologice ⁽¹⁶⁴⁾.
- (257) În cursul investigației, unele comunități autonome au prezentat calcule interne de comparare a costurilor aferente utilizării celor două tehnologii pentru extinderea acoperirii. Cu toate acestea, pe lângă incertitudinea cu privire la data calculelor ⁽¹⁶⁵⁾, niciunul nu a fost suficient de detaliat și de solid pentru a justifica alegerea tehnologiei terestre pentru extinderea acoperirii ⁽¹⁶⁶⁾. În plus, niciunul dintre aceste calcule nu a fost efectuat de un expert independent. În noiembrie 2010, regiunea autonomă Galicia a raportat că în 2009 a avut reuniuni cu Astra și a prezentat o comparație a costurilor care includea datele furnizate de ASTRA în cadrul acestor discuții. Comparația costurilor a făcut obiectul recursului introdus de regiunea autonomă Galicia împotriva deciziei din 2013, iar Tribunalul nu a acceptat că aceste calcule ar demonstra că tehnologia terestră era superioară tehnologiei prin satelit ⁽¹⁶⁷⁾. Această comparație a costurilor nu ia în considerare costul furnizării de echipamente de recepție TDT clienților finali. Aceste costuri sunt semnificative, deoarece trecerea la TDT necesită ca fiecare gospodărie să primească o antenă și un decodor.
- (258) În ceea ce privește cele două studii de cost prezentate de Cellnex (Abertis), trebuie remarcat faptul că acestea au fost efectuate în 2010, adică după mult timp de la punerea în aplicare a măsurilor investigate. Indiferent dacă acestea ar putea fi considerate independente sau suficient de solide, faptul că au fost ulterioare măsurilor contestate înseamnă că studiile respective nu pot fi invocate în sprijinul argumentului potrivit căruia guvernul spaniol nu a organizat o licitație neutră din punct de vedere tehnologic. În plus, rezultatele studiilor respective sunt contrazise de estimările costurilor furnizate de Astra, care se presupune că demonstrează că tehnologia prin satelit este mai eficientă din punctul de vedere al costurilor ⁽¹⁶⁸⁾.
-
- ⁽¹⁶⁴⁾ A se vedea Hotărârea pronunțată în cauza T-461/13 (punctele 118-120); Hotărârea pronunțată în cauza T-462/13 (punctele 113-114); Hotărârea pronunțată în cauza T-465/13 (punctele 104-105); Hotărârea pronunțată în cauza T-541/13 (punctele 132-133).
- ⁽¹⁶⁵⁾ Calculele interne nu precizează data și este posibil să fi fost efectuate *ex post*. Acestea au fost furnizate Comisiei la mult timp de la începerea investigației și după mai mulți ani de la punerea în aplicare a măsurii (respectiv Galicia în 2010, Navarra, Madrid, La Rioja, Valencia în 2011, Aragon în 2012).
- ⁽¹⁶⁶⁾ Murcia furnizează o comparație a costurilor din 15 octombrie 2008, care se presupune că demonstrează că, în comparație cu TDT, costurile de instalare a tehnologiei prin satelit sunt mai mari cu 70 % pentru municipalitate și cu 100 % pentru cetățeni. Totuși, comparația costurilor nu poate fi verificată, deoarece nu furnizează anexe cu date și calcule. Comparația nu ia în considerare faptul că, în cadrul unei licitații (cum este cazul Cantabriei), un operator de satelit poate oferi reduceri și nu ia în considerare faptul că, în cazul tehnologiei TDT, pe lângă instalare, există un cost semnificativ de exploatare și întreținere.
- ⁽¹⁶⁷⁾ A se vedea raționamentul Tribunalului în cauza T-463/13, Comunidad Autónoma de Galicia/Comisia, punctele 128-129.
- ⁽¹⁶⁸⁾ Comunicarea transmisă de Itelazpi la 13 iunie 2019 recunoaște studiile privind costurile efectuate de Astra. Aceasta susține că studiile respective prezintă mai multe defecte, fără a explica însă care sunt defectele și dacă ar fi decisive pentru concluziile generale formulate de Astra. În comunicarea sa din 13 iunie 2019, Cellnex Telecom critică mai detaliat mai multe dintre ipotezele referitoare la costuri pe care s-a bazat Astra (paginile 24-26). Întrucât Comisia nu se bazează în special pe niciun raport specific, acestea nu sunt discutate în detaliu.

- (259) Un alt studiu a fost prezentat de autoritățile spaniole la 8 noiembrie 2012, adică la mai mult de patru ani de la lansarea de către guvernul spaniol a ajutorului pentru infrastructura TDT ⁽¹⁶⁹⁾ („Studiul Spania 2012”). Comisia observă că Studiul Spania 2012 a fost prezentat în contextul unui alt caz ⁽¹⁷⁰⁾ și că acesta a fost înregistrat în cazul de față la cererea autorităților spaniole. Studiul compară costul adaptării echipamentelor de recepție a semnalului de televiziune din fiecare locuință, pentru întreaga populație a Spaniei, ca urmare a punerii la dispoziție a „dividendului digital”. Studiul Spania 2012 nu este relevant în acest caz, deoarece nu se referă la extinderea acoperirii TDT în zona II sau la vreunul dintre costurile finanțate prin ajutorul pus în discuție. În plus, având în vedere calendarul, nu este posibil ca decizia guvernului în favoarea TDT să se bazeze pe Studiul Spania 2012. De asemenea, Studiul Spania 2012 prezintă și deficiența de a nu preciza sursa datelor. Astfel, datele utilizate nu pot fi verificate.
- (260) Alte studii *ex post* au fost prezentate în 2019, adică la aproximativ 10 ani după ce guvernul spaniol a luat măsurile pentru introducerea TDT în zona II. Studiul Catalonia a evaluat diferențele tehnologiei avute în vedere pentru furnizarea de servicii de televiziune digitală în zona II. Studiul se bazează pe datele pentru anul 2008. Studiul a ajuns la concluzia că tehnologiile cele mai viabile sunt cea terestră și cea prin satelit și că, dintre cele două, tehnologia TDT era cea mai puțin costisitoare pentru cetățeni.
- (261) Acest studiu a fost realizat în 2017, la mult timp după punerea în aplicare a măsurilor investigate. Faptul că este posterior măsurilor contestate exclude posibilitatea ca un astfel de studiu să justifice omiterea de către guvernul spaniol a unei licitații neutre din punct de vedere tehnologic. În plus, concluziile studiului nu sunt solide ⁽¹⁷¹⁾.
- (262) La 13 iunie 2019, beneficiarul ajutorului pentru TDT din regiunea autonomă a Țării Bascilor, Itelazpi, a prezentat două studii care se presupune că demonstrează că transmiterea semnalului de televiziune digitală prin intermediul unei rețele TDT este mai eficientă din punctul de vedere al costurilor decât transmiterea semnalului prin intermediul unei rețele prin satelit. Primul studiu pentru Itelazpi a fost efectuat în 2015, iar al doilea este din 2019.
- (263) Studiul Itelazpi 2015 estimează costurile incrementale ale asigurării acoperirii pentru multiplexurile naționale prin intermediul opțiunii TDT și al opțiunii prin satelit (cu excepția serviciilor regionale). Studiul exclude costurile comune ale serviciilor naționale și regionale, precum infrastructura existentă a stațiilor Itelazpi, serviciile de gestionare și alte servicii de asistență. Acesta include echipamentele de transmisie, unitățile de conversie a semnalului destinate consumatorilor și sistemele de antene comune.
- (264) Și aceste studii au fost elaborate la mult timp după luarea deciziei. Prin urmare, indiferent dacă rezultatele lor sunt valabile, nu se poate considera că ele au stat la baza selectării inițiale de către guvern a unei anumite tehnologii ⁽¹⁷²⁾. În plus, rezultatele studiilor privind costurile sunt determinate în general de ipoteze subiacente care nu sunt solide ⁽¹⁷³⁾. De asemenea, acestea nu îndeplinesc cerințele de calitate prevăzute în considerentul 254 ⁽¹⁷⁴⁾.

⁽¹⁶⁹⁾ Analysys Mason: Evaluación de los costes sobrevenidos de las diferentes tecnologías para poder recibir la cobertura actual del servicio de televisión tras la liberación del dividendo digital. 20 de septiembre de 2012.

⁽¹⁷⁰⁾ Ajutorul de stat SA.32619 [2012/C (ex 2011/N)] notificat de Regatul Spaniei pentru compensarea anumitor costuri legate de eliberarea dividendului digital (JO L 361, 31.12.2016, p. 1).

⁽¹⁷¹⁾ De exemplu, există o analiză neriguroasă a costurilor de instalare în casele individuale. Studiul presupune că toate casele individuale dispun de aproape toate echipamentele pentru accesul la TDT, dar nu și de cele pentru tehnologia prin satelit. Consecința acestei ipoteze este o creștere a costurilor pentru tehnologia prin satelit în comparație cu TDT. Deși în studiu se menționează că echipamentul de instalare necesar este similar pentru cele două tehnologii, pentru TDT, studiul calculează doar costuri de 30 EUR pentru un decodor, în timp ce pentru tehnologia prin satelit se ia în considerare un cost de 588 EUR. Din această sumă de 588 EUR, 270 EUR sunt incluși pentru achiziționarea a două receptoare de satelit. Diferența de tratament între tehnologia TDT și cea prin satelit devine evidentă și în calculele costului total. Peste 71 de milioane EUR sunt prevăzute pentru adaptarea locuințelor individuale la tehnologia prin satelit, în timp ce costurile de adaptare pentru tehnologia TDT sunt zero.

⁽¹⁷²⁾ Într-adevăr, Itelazpi nu a susținut că guvernul central sau guvernul regional al Țării Bascilor și-au întemeiat decizia pe datele utilizate în acest studiu.

⁽¹⁷³⁾ De exemplu, studiile Itelazpi din 2015 și 2019 presupun că furnizarea de servicii prin satelit s-ar face prin închirierea capacității existente de transponder prin satelit de la platforma de satelit și prin operarea propriei conexiuni prin satelit. Studiile nu iau în considerare posibilitatea ca, la fel ca în cazul licitației din Cantabria, să intre pe piață și un operator de satelit. Prin urmare, calculul este părtinitor în detrimentul tehnologiei prin satelit, deoarece exclude posibilitatea unor reduceri cantitative sau a unor eventuale negocieri de preț care ar avea loc în mod normal în cadrul unei proceduri de licitație. În cazul unei licitații deschise, astfel cum s-a demonstrat în legătură cu licitația din Cantabria, operatorul de satelit și-ar putea baza oferta pe un calcul complet diferit al prețurilor. Mai precis, calculul costurilor este părtinitor. De exemplu, la calcularea costurilor aferente tehnologiei prin satelit se utilizează prețurile actuale ale unităților de conversie a semnalului prin satelit, care sunt semnificativ mai mari decât costurile din alte țări ale UE (pagina 10 din Studiul Itelazpi 2015 și pagina 45 din Studiul Itelazpi 2019). Astfel, se neglijează posibilitatea obținerii unor reduceri cantitative de care poate beneficia un operator de satelit dacă își desfășoară activitatea în mai multe state membre.

⁽¹⁷⁴⁾ Calculele costurilor nu pot fi verificate. În ceea ce privește costul TDT, studiul se referă la datele interne ale Itelazpi. Aceste date nu au fost anexate studiului. În ceea ce privește costul opțiunii prin satelit, studiul se referă la Astra, fără a indica însă unde și în ce context Astra a furnizat datele respective.

- (265) În concluzie, guvernul spaniol nu a derulat licitații neutre din punct de vedere tehnologic. Opțiunea sa în favoarea tehnologiei TDT nu s-a bazat pe un studiu *ex ante* independent și solid care ar justifica absența unei proceduri de licitație deschise.
- (266) În plus, măsura investigată nu poate fi considerată adecvată.
- (267) Faptul că mai multe gospodării din zona II recepționează canale de televiziune cu acces liber prin satelit ⁽¹⁷⁵⁾ demonstrează că tehnologia terestră nu este întotdeauna cea mai eficientă și cea mai adecvată platformă. Se observă, de asemenea, că în unele state membre a fost utilizată soluția prin satelit ⁽¹⁷⁶⁾.
- (268) În plus, faptul că Astra a intrat în competiție și a câștigat licitația neutră din punct de vedere tehnologic pentru extinderea acoperirii televiziunii digitale în Cantabria arată cel puțin că platforma de satelit poate furniza acest serviciu ⁽¹⁷⁷⁾.
- (269) Caracterul adecvat al măsurii este încă pus sub semnul întrebării. Deși tranziția de la televiziunea analogică la cea digitală terestră în banda de 800 MHz a fost finalizată în Spania la 3 aprilie 2010, în 2011, s-a decis scoaterea la licitație a frecvențelor din banda de 800 MHz. În consecință, a fost necesar să se transfere emisii către canale situate sub 790 MHz, până cel târziu la 1 ianuarie 2014. Deoarece acest lucru a generat costuri suplimentare, la 5 noiembrie 2011, Spania a notificat două măsuri destinate gospodăriilor și organismelor de radiodifuziune, cu un buget de 600-800 de milioane EUR, pentru zona I. În august 2016, Comisia a stabilit că aceste măsuri constituie ajutor incompatibil ⁽¹⁷⁸⁾. Astfel de costuri nu ar fi apărut dacă ar fi fost selectate alte platforme (prin internet, cablu sau satelit).
- (270) În plus, s-a precizat că noile servicii mobile (LTE, 4G) utilizează o frecvență apropiată de spectrul utilizat de TDT și, prin urmare, aceste servicii mobile ar putea interfera cu semnalele TDT, motiv pentru care gospodăriile trebuie să achiziționeze filtre costisitoare pentru a-și proteja semnalul TDT de această interferență ⁽¹⁷⁹⁾. Nu se poate exclude faptul că astfel de interferențe sunt o problemă generală care afectează adecvarea viitoare a radiodifuziunii terestre, mai ales în contextul introducerii pe scară din ce în ce mai largă a rețelilor NGA.
- (271) Spania a adus alte două argumente pentru a demonstra că transmisia prin satelit ar fi mai costisitoare decât TDT. Primul argument se referea la faptul că în acordurile organismelor de radiodifuziune cu anumiți furnizori sunt prevăzute restricții teritoriale. Asigurarea unui astfel de acces condiționat ar fi mai costisitoare în cazul tehnologiei prin satelit. Al doilea argument a fost acela că tehnologia prin satelit nu ar putea fi utilizată pentru a difuza un număr mare de canale regionale. Aceste afirmații nu au fost susținute cu dovezi și sunt contrazise de faptul că în contractul încheiat de Astra cu autoritățile din Cantabria era inclus un sistem profesional de acces condiționat. În plus, conform calculelor privind costurile efectuate de Astra, tehnologia prin satelit ar fi în continuare mai ieftină, inclusiv în cazul încheierii de acorduri separate cu fiecare dintre regiunile Spaniei. În ceea ce privește radiodifuziunea regională, Astra susține că numărul de 1 380 de canale invocat de guvernul spaniol este mult exagerat ⁽¹⁸⁰⁾. Din nou, conform propriilor sale calcule, opțiunea prin satelit ar fi mai ieftină chiar dacă ar fi incluse canalele regionale și cele locale.
- (272) De asemenea, există dovezi că guvernele regionale aveau cunoștință de faptul că mai exista o alternativă tehnologică pentru extinderea platformei terestre. Investigația a arătat că, la începutul procesului, reprezentanții unor regiuni au avut reuniuni cu reprezentanți ai Astra. În cadrul reuniunilor, Astra a prezentat o propunere pentru o soluție prin satelit care nu a fost însă examinată în detaliu de către guvernele regionale.

⁽¹⁷⁵⁾ Întreprinderea Hispasat, deținută în comun de Abertis și de guvernul spaniol, furnizează servicii în anumite comunități autonome în câteva regiuni din zona II. De exemplu, în Insulele Canare, 16 sate situate în zona II beneficiază de televiziune cu acces liber prin satelit. În Castilla y León, același lucru este valabil pentru aproximativ 9 000 de persoane. Deoarece întreprinderea Abertis este responsabilă de controlul tuturor receptoarelor de satelit de la toate stațiile terestre și nu permite altor operatori de satelit să se interconecteze cu aceste receptoare, numai Hispasat poate oferi servicii de transport al semnalului TDT către turnurile terestre.

⁽¹⁷⁶⁾ De exemplu, Franța, Regatul Unit, Italia, Slovacia.

⁽¹⁷⁷⁾ Astfel cum s-a subliniat în hotărârea pronunțată de instanța națională. A se vedea nota de subsol 16 de mai sus.

⁽¹⁷⁸⁾ A se vedea Decizia (UE) 2016/2395.

⁽¹⁷⁹⁾ Ofcom, *Second consultation on coexistence of new services in the 800 MHz band with digital terrestrial television* (A doua consultare privind coexistența noilor servicii în banda de 800 MHz cu televiziunea digitală terestră), <http://stakeholders.ofcom.org.uk/consultations/second-coexistence-consultation/>

⁽¹⁸⁰⁾ Potrivit estimărilor Astra, numărul total de canale locale care emit în prezent nu depășește 415. Calculele proprii ale Comisiei sugerează că numărul de canale indicat de Spania este oarecum supraevaluat.

(273) În ceea ce privește proporționalitatea, în momentul proiectării intervenției pentru zona II ar fi fost adecvată efectuarea, mai întâi, de către guvernul central a unei analize comparative a costurilor (sau a unei licitații) la nivel național. Deoarece costurile principale ale rețelei de satelit provin din capacitatea de satelit a acesteia, această platformă funcționează cu economii de scară semnificative ⁽¹⁸¹⁾. Negocierile dintre Astra și guvernele regionale arată că aceasta a oferit reduceri semnificative de preț în cazul în care mai multe regiuni ar fi încheiat împreună un contract. Prin urmare, puteau fi preconizate reduceri suplimentare de preț în cazul organizării unei licitații naționale. În schimb, prin punerea în aplicare a unor măsuri descentralizate și nearmonizate, uneori chiar la nivel municipal, o tehnologie cu astfel de economii de scară avea deja un dezavantaj semnificativ. Prin urmare, valoarea totală a ajutorului de stat necesar pentru furnizarea de servicii de televiziune digitală în gospodăriile din zona II a crescut. Deși Spania este cea care decide cu privire la organizarea sa administrativă, atunci când oferă finanțare din partea guvernului central, în loc să insiste asupra utilizării TDT, guvernul spaniol ar fi putut cel puțin să încurajeze comunitățile autonome să ia în considerare în cadrul licitațiilor lor posibilele creșteri ale eficienței prin economii de costuri disponibile prin intermediul altor platforme.

(274) În concluzie, Comisia consideră că măsura investigată nu a respectat principiul neutralității tehnologice. După cum s-a explicat mai sus, măsura nu este proporțională și nu constituie un instrument adecvat pentru a asigura acoperirea cu canale cu acces liber pentru locuitorii zonei II din Castilla-La Mancha. Concluzia că măsura nu a respectat principiul neutralității tehnologice a fost confirmată de hotărârile pronunțate în cauzele T-462/13 ⁽¹⁸²⁾, T-465/13 ⁽¹⁸³⁾, T-487/13 ⁽¹⁸⁴⁾, T-541/13 ⁽¹⁸⁵⁾ și T-461/13 ⁽¹⁸⁶⁾, care au fost confirmate de Curtea de Justiție în cauzele conexe C-66/16 P-C-69/16 P și în cauza C-81/16 P.

6.3.3.3. Exploatarea și întreținerea rețelei

(275) În ceea ce privește finanțarea acordată pentru exploatarea și întreținerea rețelelor subvenționate, după finalizarea digitalizării și până la perioada indicată în secțiunea 2.3 (și anume până în momentul în care măsurile care fac obiectul investigației au fost modificate), întrucât este auxiliară ajutorului pentru instalare, ea nu poate fi considerată neutră din punct de vedere tehnologic. Această finanțare a fost destinată conservării centrelor care emit un semnal prin intermediul platformelor terestre. În consecință, ajutorul respectiv este, de asemenea, incompatibil.

6.3.3.4. Evitarea denaturărilor inutile

(276) Deși intervenția publică poate fi justificată dacă există anumite disfuncționalități ale pieței și eventuale probleme de coeziune, modul în care a fost concepută măsura conduce la denaturări inutile ale concurenței.

6.3.3.5. Concluzie privind articolul 107 alineatul (3) litera (c) din TFUE

(277) Se concluzionează că măsura investigată, inclusiv ajutorul curent, nu constituie un instrument adecvat, necesar și proporțional pentru remedierea disfuncționalității identificate a pieței.

6.3.4. Articolul 106 alineatul (2) din TFUE

(278) Excepția prevăzută la articolul 106 alineatul (2), care se poate aplica în cazul compensației acordate de stat pentru costurile de furnizare a unui serviciu public, nu poate fi invocată nici în general în acest caz, nici în cazul particular al Țării Bascilor. Comisia consideră că autoritățile naționale (sau regionale) trebuie să definească în mod clar serviciul de interes economic general și să îl încredințeze unei anumite întreprinderi. Astfel cum s-a apreciat la considerentele 198-204, se consideră că autoritățile spaniole și cele basce nu au definit în mod clar exploatarea unei

⁽¹⁸¹⁾ Semnalul prin satelit poate fi transmis pe întreg teritoriul Spaniei. În cazul platformei terestre, însă, extinderea geografică necesită instalarea de repetitoare suplimentare și/sau de turnuri releu.

⁽¹⁸²⁾ A se vedea punctele 102-139.

⁽¹⁸³⁾ A se vedea punctele 94-117.

⁽¹⁸⁴⁾ A se vedea punctele 128-140.

⁽¹⁸⁵⁾ A se vedea punctele 119-129.

⁽¹⁸⁶⁾ A se vedea punctele 94-112.

platforme terestre ca fiind serviciu public. Această concluzie a fost confirmată de Tribunal în cauzele T-462/13 ⁽¹⁸⁷⁾, T-465/13 ⁽¹⁸⁸⁾, T-487/13 ⁽¹⁸⁹⁾, T-541/13 ⁽¹⁹⁰⁾ și T-461/13 ⁽¹⁹¹⁾. În plus, hotărârile menționate au fost confirmate de Curtea de Justiție în cauzele conexate C-66/16 P - C-69/16 ⁽¹⁹²⁾ și în cauza C-81/16 ⁽¹⁹³⁾.

6.4. Ajutor nou ilegal

- (279) Abertis sugerează că instalarea rețelei de radiodifuziune terestră în zona II a fost finanțată aproape integral de regiunile spaniole cu fonduri publice, pe baza unei legislații care datează din 1982 și, prin urmare, este anterioară aderării Spaniei la Comunitatea Economică Europeană, care a avut loc în 1986. Prin urmare, potrivit Abertis, schema ar putea fi considerată ca făcând parte din finanțarea publică curentă a exploatării de rețele terestre locale, în consecință, aceasta ar putea fi considerată ajutor existent.
- (280) Într-adevăr, finanțarea extinderii rețelei terestre a fost inițiată de regiuni la începutul anilor '80, dar în perioada respectivă nu existau pe piață organisme private de radiodifuziune. Prin urmare, infrastructura extinsă a deservit numai necesitățile organismului public de radiodifuziune care, în orice caz, avea obligația de a furniza semnal majorității populației. În plus, la momentul respectiv, televiziunea terestră era singura platformă utilizată pentru transmiterea semnalului de televiziune în Spania. În consecință, extinderea singurei rețele disponibile nu a produs denaturări ale concurenței cu alte platforme.
- (281) De atunci, legislația și tehnologia au evoluat, conducând la apariția de noi platforme de radiodifuziune și de noi operatori pe piață, în special organisme private de radiodifuziune. Întrucât beneficiarul și circumstanțele generale ale finanțării publice au evoluat în mod substanțial, măsura investigată nu poate fi considerată o modificare cu caracter pur formal sau administrativ. Aceasta este mai degrabă o modificare care afectează fondul schemei inițiale, prin urmare, trebuie considerată ca fiind o nouă schemă de ajutoare ⁽¹⁹⁴⁾. În orice caz, trecerea de la televiziunea analogică la cea digitală a devenit posibilă numai datorită progreselor tehnologice recente și, prin urmare, este un fenomen nou. În consecință, autoritățile spaniole ar fi trebuit să notifice acest nou ajutor.

6.5. Concluzie

- (282) Se consideră că finanțarea acordată de Spania (inclusiv ajutoarele acordate de comunitățile autonome spaniole și de organismele publice locale) operatorilor de rețele terestre pentru modernizarea și digitalizarea rețelelor acestora în vederea furnizării de canale de televiziune cu acces liber în zona II constituie ajutor de stat în sensul articolului 107 alineatul (1) din TFUE. Ajutorul nu este compatibil cu piața comună, în măsura în care criteriile de neutralitate tehnologică nu au fost respectate. De asemenea, ajutorul nu a fost notificat ⁽¹⁹⁵⁾ Comisiei în conformitate cu articolul 108 alineatul (3) din TFUE și a fost pus în aplicare în mod ilegal, fără autorizarea Comisiei. Prin urmare, acesta trebuie recuperat de la operatorii de rețele terestre.
- (283) În plus, Comisia consideră că este incompatibil și ajutorul pentru exploatarea și întreținerea rețelei digitalizate, acordat fără licitație sau în urma unor licitații care nu au fost neutre din punct de vedere tehnologic, acordat până la perioada indicată în secțiunea 2.3 (și anume până în momentul în care schema care face obiectul investigației a fost modificată). De asemenea, acest ajutor nu a fost notificat Comisiei în conformitate cu articolul 108 alineatul (3) din TFUE și a fost pus în aplicare în mod ilegal, fără autorizarea Comisiei.
- (284) Orice ajutoare de stat viitoare pentru întreținere și exploatare trebuie să fie notificate și trebuie să respecte principiul neutralității tehnologice.

⁽¹⁸⁷⁾ Punctele 55-79 din Hotărârea pronunțată în cauza T-462/13.

⁽¹⁸⁸⁾ Punctele 55-80 din Hotărârea pronunțată în cauza T-465/13.

⁽¹⁸⁹⁾ Punctele 89-119 din Hotărârea pronunțată în cauza T-487/13.

⁽¹⁹⁰⁾ Punctele 65-95 din Hotărârea pronunțată în cauza T-541/13.

⁽¹⁹¹⁾ Punctele 53-78 din Hotărârea pronunțată în cauza T-461/13.

⁽¹⁹²⁾ A se vedea punctele 67-76 din Hotărârea pronunțată în cauzele conexate C-66/16-C69/16.

⁽¹⁹³⁾ A se vedea punctele 38-54 din Hotărârea pronunțată în cauza C-81/16.

⁽¹⁹⁴⁾ Hotărârea în cauzele T-195/01 și T-207/01, Gibraltar, ECLI:EU:T:2002:111, punctele 109-111.

⁽¹⁹⁵⁾ Exceptând Murcia, care a notificat măsura după ce aceasta fusese deja pusă în aplicare.

7. RECUPERAREA

7.1. Necesitatea eliminării ajutorului

- (285) În conformitate cu Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene și cu jurisprudența constantă a instanțelor Uniunii, Comisia are competența de a decide dacă statul membru în cauză trebuie să modifice sau să anuleze ajutorul atunci când constată că acesta este incompatibil cu piața internă ⁽¹⁹⁶⁾. De asemenea, Curtea a susținut în mod consecvent că obligația impusă unui stat membru de a elimina ajutorul considerat de Comisie incompatibil cu piața internă are scopul de a restabili situația anterioară ⁽¹⁹⁷⁾.
- (286) În acest context, Curtea a stabilit că obiectivul menționat este atins în momentul în care sumele acordate sub formă de ajutor ilegale sunt rambursate de către beneficiar, care pierde astfel avantajul de care beneficiase față de concurenții săi de pe piață, iar situația anterioară plății ajutorului este restabilită ⁽¹⁹⁸⁾.
- (287) În conformitate cu această jurisprudență, articolul 16 alineatul (1) din Regulamentul (UE) 2015/1589 prevede că „atunci când adoptă decizii negative în cazuri de ajutor ilegal, Comisia decide ca statul membru în cauză să ia toate măsurile necesare pentru recuperarea ajutorului de la beneficiar”.
- (288) Prin urmare, având în vedere faptul că finanțarea destinată digitalizării platformei terestre, precum și cea destinată întreținerii și exploatării ulterioare a acesteia, au fost puse în aplicare cu încălcarea articolului 108 alineatul (3) din TFUE și trebuie considerate ajutor ilegal și incompatibil, acestea ar trebui recuperate pentru a restabili situația care exista pe piața internă înainte de acordarea lor. Recuperarea ar trebui să acopere intervalul de timp de la data la care ajutorul a fost pus la dispoziția beneficiarului până la recuperarea efectivă. Suma care trebuie recuperată ar trebui să fie purtătoare de dobândă până la recuperarea efectivă, dobânda urmând să fie calculată în conformitate cu dispozițiile capitolului V din Regulamentul (CE) nr. 794/2004 al Comisiei ⁽¹⁹⁹⁾.

7.2. Beneficiarii ajutorului de stat și cuantificarea ajutorului

- (289) Operatorii de platformă sunt beneficiarii direcți în cazul în care aceștia primesc în mod direct fonduri pentru modernizarea și extinderea rețelelor lor și pentru exploatarea și întreținerea acestora. În cazul în care ajutorul a fost plătit unor întreprinderi publice care ulterior au organizat licitații pentru extinderea acoperirii, operatorul de platformă selectat este considerat beneficiar indirect. Ajutorul ilegal și incompatibil ar trebui recuperat de la operatorii de platformă, indiferent dacă aceștia sunt beneficiari direcți sau indirecti.

7.2.1. Clasificarea licitațiilor

- (290) O licitație neutră din punct de vedere tehnologic este o licitație care îndeplinește două condiții cumulative: (i) licitația face referire în mod explicit la extinderea acoperirii televiziunii digitale (și nu la televiziunea digitală terestră); și (ii) specificațiile tehnice admit alte tehnologii decât cele terestre. O licitație nu poate fi considerată neutră din punct de vedere tehnologic dacă specificațiile sale tehnice impun achiziționarea sau utilizarea de echipamente de telecomunicații pentru transmisia sau transportul semnalului digital terestru de televiziune.
- (291) În cazurile în care ajutorul ilegal a fost acordat ca urmare a unei licitații care nu a fost neutră din punct de vedere tehnologic, statul membru trebuie să clasifice licitațiile ca licitații pentru furnizare de echipamente de telecomunicații sau pentru extinderea acoperirii, în conformitate cu condițiile menționate în continuare.
- (292) Licitațiile pentru extinderea acoperirii încredințează întreprinderii câștigătoare misiunea de a furniza (inclusiv de a construi) o rețea TDT operativă. În acest scop, printre sarcinile necesare se numără activități de proiectare și de inginerie a rețelei, transportul semnalului, instalarea rețelei și furnizarea echipamentelor necesare. Licitațiile pentru extinderea acoperirii includ și cazurile în care are loc o furnizare de echipamente, iar operatorul de rețea are dreptul să exploateze, să utilizeze sau să valorifice echipamentele respective, indiferent de proprietatea asupra acestora. În plus, licitațiile pentru extinderea acoperirii includ de obicei contracte auxiliare pentru digitalizarea centrelor de transmisie sau pentru construirea de noi centre de transmisie (cum ar fi, de exemplu, lucrări de adaptare a locuințelor, alimentarea cu energie, „întreținere strictă”, contracte de leasing, studii privind siguranța și sănătatea).

⁽¹⁹⁶⁾ Hotărârea din 12 iulie 1973, Comisia /Germania, C-70/72, ECLI:EU:C:1973:87, punctul 13.

⁽¹⁹⁷⁾ Hotărârea din 21 martie 1990, Belgia/Comisia, C-142/87, ECLI:EU:C:1990:125, punctul 66.

⁽¹⁹⁸⁾ Hotărârea din 17 iunie 1999, Belgia/Comisia, C-75/97, ECLI:EU:C:1999:311, punctele 64 și 65.

⁽¹⁹⁹⁾ Regulamentul (CE) nr. 794/2004 al Comisiei din 21 aprilie 2004 de punere în aplicare a Regulamentului (CE) nr. 659/1999 al Consiliului de stabilire a normelor de aplicare a articolului 93 din Tratatul CE (JO L 140, 30.4.2004, p. 1).

- (293) În cadrul licitațiilor pentru furnizarea de echipamente de telecomunicații, întreprinderea câștigătoare trebuie să furnizeze echipamentele necesare pentru modernizarea rețelei. În acest sens, printre sarcinile necesare se numără furnizarea, instalarea și activarea echipamentelor, precum și pregătirea personalului. Nu este necesară recuperarea pentru aceste licitații de furnizare de echipamente. Cu alte cuvinte, simplul furnizor de echipamente de telecomunicații nu are obligația de a rambursa ajutorul. Cu toate acestea, ori de câte ori o licitație conduce la digitalizarea unei rețele terestre existente, inclusiv, după caz, la furnizarea de echipamente care sunt exploatate, utilizate sau valorificate de un operator de rețea, ajutorul respectiv se recuperează de la operatorul de rețea, deoarece licitația ar trebui să fie calificată drept licitație pentru extinderea acoperirii.
- (294) După clasificarea acestor licitații drept licitații pentru extinderea acoperirii, Spania trebuie să recupereze ajutorul acordat în urma unei licitații care nu a fost neutră din punct de vedere tehnologic. În afara licitațiilor pe care Comisia însăși le consideră neutre din punct de vedere tehnologic, în cazul în care Spania consideră că și alte licitații îndeplinesc cele două condiții, aceasta va furniza Comisiei documentele aferente licitațiilor respective.

Exemplu

Dintre licitațiile analizate de către Comisie, cea organizată de Comunitatea Autonomă Extremadura este prezentată ca exemplu de licitație pentru extinderea acoperirii care nu a fost neutră din punct de vedere tehnologic ⁽²⁰⁰⁾. În pofida titlului licitației, care se referă numai la furnizarea de echipamente de telecomunicații, obiectul licitației a inclus, în realitate, proiectarea și instalarea rețelei ⁽²⁰¹⁾. Caietul de sarcini nu are un caracter neutru din punct de vedere tehnologic ⁽²⁰²⁾, în pofida inserării unei clauze care este, la prima vedere, o clauză de neutralitate tehnologică ⁽²⁰³⁾.

Un alt exemplu de licitație pentru extinderea acoperirii care nu a fost neutră din punct de vedere tehnologic este licitația organizată de întreprinderea publică *Agencia de Informática y Comunicaciones de la Comunidad de Madrid* (AICCM) în Comunitatea Autonomă Madrid ⁽²⁰⁴⁾. În acest caz, atât titlul, cât și conținutul licitației implică faptul că este vorba despre o licitație pentru extindere ⁽²⁰⁵⁾ care vizează numai platforma terestră ⁽²⁰⁶⁾.

⁽²⁰⁰⁾ Furnizarea, instalarea și punerea în funcțiune a echipamentelor necesare pentru furnizarea serviciului de transport și de transmisie a TDT, pentru 6 multiplexuri naționale (rețea globală de stat, rețea monofrecvență) și pentru un multiplex al unei comunități autonome, în locații din Extremadura în cadrul etapei II a Planului național de tranziție către TDT. Cauza SU-28/2009.

⁽²⁰¹⁾ Furnizarea, instalarea și punerea în funcțiune a echipamentelor necesare pentru furnizarea serviciului de transport și de transmisie a TDT, pentru 6 multiplexuri naționale [Red Global Estatal (rețea globală de stat), Red de Frecuencia Unica (rețea monofrecvență)] și un multiplex al unei comunități autonome (denumit în continuare RGE, SFN și AUT) în locații în cadrul etapei II a Planului național de tranziție către TDT. Aceasta include următoarele activități: (a) proiectarea rețelelor tehnice de radiodifuziune și distribuție care vor susține serviciul; (b) planificarea furnizării echipamentelor necesare pentru rețeaua propusă; (c) implementarea rețelei, inclusiv instalarea și punerea în funcțiune a echipamentelor și a infrastructurii necesare. Această activitate de furnizare va fi efectuată la cheie.

⁽²⁰²⁾ Pagina 2, punctul 5 – „Principalul obiectiv care trebuie urmărit este de a extinde și de a garanta un procent cât mai apropiat de 100 % al acoperirii televiziunii digitale terestre (TDT) pentru toți cetățenii din districtele care aparțin regiunii Extremadura în etapa II. Nu sunt stabilite limitări în ceea ce privește arhitectura rețelei sau tehnologia/tehnologiile care urmează să fie utilizate, cu condiția respectării cerințelor minime prevăzute.

Pagina 10, punctul 7 – Ofertanții ar trebui să includă în ofertele lor arhitectura rețelei de distribuție propuse care trebuie să fie în concordanță cu rețeaua de radiodifuziune. Pentru fiecare multiplex, se solicită cea mai bună soluție, întotdeauna sub rezerva criteriilor de optimizare economică și tehnologică.

⁽²⁰³⁾ Alte licitații identificate de către Comisie ca încadrându-se în aceeași categorie sunt licitația 2009/000127 organizată de Junta de Andalucía și licitația S-004/10/10 organizată de Junta de Extremadura.

⁽²⁰⁴⁾ Specificațiile tehnice pentru contractul pentru „Elaborarea de proiecte, furnizarea, instalarea și punerea în funcțiune a infrastructurii și a comunicațiilor necesare pentru extinderea acoperirii semnalului de televiziune digitală terestră (TDT) în Comunitatea Autonomă Madrid”. Acesta urmează să fie încheiat prin procedură ordinară simplificată în baza mai multor criterii. Numărul de referință al dosarului (*numero de expediente*) ECON/000572/2008.

⁽²⁰⁵⁾ Pagina 3, punctul 3 – „[...] furnizarea, instalarea și punerea în funcțiune a infrastructurii și a comunicațiilor necesare pentru extinderea acoperirii semnalului de televiziune digitală terestră (TDT) în Comunitatea Autonomă Madrid, inclusiv toate lucrările legate de performanța proiectelor tehnice conexe, măsurarea, întreținerea, exploatarea și gestionarea instalațiilor care alcătuiesc administrarea infrastructurii instalate și lucrările necesare pentru diseminarea informațiilor instituționale pentru promovarea televiziunii digitale terestre.”

Pagina 9, punctul 8 – „Se va preciza rețeaua de radiodifuziune propusă pentru furnizarea acoperirii televiziunii digitale terestre, pe baza calendarului de renunțare la tehnologia analogică și a alocării bugetare disponibile.”

⁽²⁰⁶⁾ Pagina 4, punctele 2 și 8 – „Obiectivul principal care trebuie urmărit prin efectuarea lucrărilor detaliate mai jos este de a extinde și de a garanta un procent cât mai apropiat de 100 % al acoperirii televiziunii digitale terestre (DTT) pentru toți cetățenii Comunității Autonome Madrid. Pentru a facilita recepția TDT în zonele de acoperire, este recomandabil ca centrele de radiodifuziune să aibă stații compatibile cu orientarea antenelor de satelit existente în clădiri, astfel încât cetățenii să nu fie nevoiți să instaleze alte antene sau să le reorienteze pe cele existente. Prin urmare, ofertanții ar trebui să precizeze modul în care vor aborda aceasta problemă în cadrul soluției propuse”. Pagina 12 punctul 4 – „Microdispozitivul de radiodifuziune/microtransmițătorul va fi proiectat în conformitate cu următoarele specificații [...]”.

- (295) Licitările se clasifică nu doar după titlu ci, mai ales, după conținutul lor, deoarece doar titlul nu permite definirea clară a obiectului acestora.
- (296) Ajutorul acordat în urma organizării unor licitații pentru extinderea acoperirii care nu au fost neutre va face obiectul recuperării.

7.2.2. Beneficiarii ajutorului de stat și recuperarea

- (297) În cele ce urmează sunt prezentate diferitele categorii de beneficiari ai ajutorului. Pe baza informațiilor primite din partea Spaniei, comunitățile autonome și categoriile aproximative de ajutor sunt prezentate în tabele. Deoarece Spania nu a furnizat informații complete privind beneficiarii ajutorului, aceasta trebuie să clasifice beneficiarii în diferitele categorii de mai sus și să furnizeze Comisiei dovezile justificative relevante. Astfel cum s-a subliniat deja în considerentul 233, regimul ca atare este discriminatoriu.
- (298) În plus, marea majoritate a licitațiilor pentru extindere analizate de Comisie au fost clasificate ca nerespectând principiul neutralității tehnologice. Cu toate acestea, Comisia a arătat, de asemenea, că nu poate fi exclus ca în anumite cazuri excepționale licitația să fi fost neutră din punct de vedere tehnologic.
- (299) Prin urmare, Spania trebuie să indice și să furnizeze dovezi suficiente cu privire la licitațiile particulare care au fost neutre din punct de vedere tehnologic, pe baza condițiilor menționate în considerentul 294 de mai sus.
- (300) În cazul în care comunitățile autonome au organizat licitații pentru extinderea acoperirii care nu au fost neutre, precum în cazul Extremadura menționat în exemplul de mai sus, câștigătorii licitațiilor respective sunt beneficiarii direcți ai ajutorului ilegal care face obiectul recuperării. Suma care trebuie recuperată este egală cu suma totală primită de câștigătorii licitațiilor pentru extindere și pentru toate serviciile auxiliare (cum ar fi lucrările de adaptare a locuințelor, alimentarea cu energie etc.), dacă este cazul. Pentru a evita orice îndoială, în cazul în care aceeași infrastructură sau aceleași servicii deservesc sau au deservit atât difuzarea de canale private în zona II, cât și difuzarea canalelor publice în zona I, autoritățile spaniole nu ar trebui să excludă recuperarea din cauza dublei utilizări a infrastructurii sau a serviciului, ci ar trebui să identifice cotele de cheltuieli aferente zonei II și să recupereze ajutorul în cauză. Din informațiile primite din partea Spaniei, Comisia a constatat că licitații pentru extinderea acoperirii care nu au fost neutre din punct de vedere tehnologic au fost organizate (cel puțin) de comunitățile autonome Andaluzia, Extremadura, Murcia, La Rioja și Comunitatea Valenciană.

Întreprinderi care fac obiectul recuperării	Recuperarea	Metoda prin care se acordă ajutorul	Comunitatea autonomă în cauză (cel puțin)
Beneficiari direcți Câștigătorii (câștigătorii) licitației (licitațiilor) pentru extinderea acoperirii, care nu a (au) fost neutră (neutre) din punct de vedere tehnologic, organizate de către comunitățile autonome	Suma totală primită în cadrul licitațiilor pentru extinderea acoperirii care nu au fost neutre din punct de vedere tehnologic	Transfer de fonduri către beneficiarul selectat în urma licitațiilor	— Andaluzia — Extremadura — Murcia — La Rioja — Comunitatea Valenciană

- (301) În cazurile în care ajutorul ilegal a fost acordat pentru modernizarea rețelei terestre consiliilor municipale care acționează ca operatori de rețea, consiliile municipale sunt beneficiarii direcți ai ajutorului. Suma care trebuie recuperată este egală cu suma totală primită de consiliile municipale de la autoritățile centrale și regionale pentru extinderea acoperirii rețelelor lor. Pe baza informațiilor primite din partea Spaniei, Comisia a constatat că acest lucru se aplică cel puțin unora dintre municipalitățile situate în comunitățile autonome Andaluzia, Insulele Canare și Murcia (listă neexhaustivă). În cazul în care consiliul municipal a încheiat un contract pentru extinderea acoperirii, inclusiv pentru furnizarea echipamentelor de telecomunicații necesare, cu o societate care este operator de rețea, beneficiarul ajutorului este operatorul de rețea, iar suma care trebuie recuperată este suma totală a fondurilor publice primite de operatorul de rețea.

Întreprinderi care fac obiectul recuperării	Recuperarea	Metoda prin care se acordă ajutorul	Comunitatea autonomă în cauză (cel puțin)
Beneficiari direcți Consilii municipale care acționează ca operatori de rețea	Suma totală primită de la autorități pentru extinderea acoperirii	Transfer de fonduri către beneficiar	— Andalusia — Insulele Canare — Murcia

Exemplu

- (302) În Murcia, folosind banii primiți de la autoritatea regională și de la MITyC, consiliile municipale au organizat aproape toate cele 143 de licitații identificate. În măsura în care licitațiile nu au fost atribuite operatorilor de rețea și nu sunt *de minimis*, acestea se încadrează în această categorie.
- (303) În cazul comunităților autonome în care extinderea acoperirii rețelei a fost realizată de o întreprindere publică ce acționează ca operator de rețea, întreprinderea în cauză este considerată beneficiar direct și face obiectul recuperării. Comisia a identificat următoarele întreprinderi care se încadrează în această categorie: Aragón Telecom, Gestión de Infraestructuras Públicas de Telecomunicaciones del Principado de Asturias, S.A., Multimedia de les Illes Balears S. A., Instituto Tecnológico de Canarias, Sociedad Regional de Cantabria I+D+I (IDICAN), Fundación Centro Tecnológico en Logística Integral de Cantabria (CTL), Promoción de Viviendas, Infraestructuras y Logística, S.A din Castilla y León (Provilsa), Redes de Telecomunicación Galegas Retegal, S.A. (Retegal), Obras Publicas y Telecomunicaciones De Navarra, S.A. (Opnatel), Itelazpi S.A., Centre de Telecomunicacions i Tecnologies de la Informació (CTTI) din Catalonia și Agencia de Informática y Comunicaciones de la Comunidad de Madrid (AICCM). Suma care trebuie recuperată este suma totală a fondurilor primite de la autorități pentru extindere.
- (304) Totuși, în aceste cazuri, nu este exclus ca o parte din extindere să fi fost realizată chiar de întreprinderile publice respective, iar cealaltă parte să fi fost contractată unui operator de rețea prin intermediul unei licitații. În acest caz, ajutorul ilegal a fost de fapt transferat către întreprinderile care au câștigat licitațiile, prin urmare, acestea sunt beneficiarii efectivi, deși indirecti, ai ajutorului. În consecință, pentru a evita dublarea recuperării, ajutorul ilegal se recuperează de la beneficiarii efectivi, și anume: (a) de la întreprinderea publică suma primită pentru extindere minus fondurile transferate către operatorii de rețea în urma licitațiilor pentru extinderea acoperirii care nu au fost neutre din punct de vedere tehnologic; și (b) de la operatorii de rețea sumele contractate ca urmare a unei licitații pentru extinderea acoperirii care nu a fost neutră din punct de vedere tehnologic, organizată de întreprinderea publică în cauză.

Întreprinderi care fac obiectul recuperării	Recuperarea	Metoda prin care se acordă ajutorul	Comunitatea autonomă în cauză/ întreprinderea publică în cauză/suma aproximativă primită de întreprinderea publică pentru extinderea acoperirii
Beneficiari direcți Întreprinderi publice	Suma totală primită de la autorități pentru extinderea acoperirii (minus fondurile transferate către operatorii de rețea în urma licitațiilor pentru extinderea acoperirii care nu au fost neutre din punct de vedere tehnologic, dacă este cazul)	Momentul transferului de fonduri din partea autorităților	— Aragón (Aragón Telecom, 9 milioane EUR) — Asturias (Gestión de Infraestructuras Públicas de Telecomunicaciones del Principado de Asturias SA, 14 milioane EUR) — Insulele Baleare (Multimedia de Illes Balears SA, 4 milioane EUR) — Insulele Canare (Instituto Tecnológico de Canarias, 3,7 milioane EUR)
ȘI, dacă este cazul			

Beneficiari indirecti Câștigătorul (câștigătorii) licitațiilor pentru extinderea acoperirii care nu au fost neutre din punct de vedere tehnologic, organizate de întreprinderea publică	Suma totală primită în cadrul licitațiilor pentru extinderea acoperirii care nu au fost neutre din punct de vedere tehnologic	Transfer de fonduri către beneficiarul selectat în urma licitațiilor	— Cantabria (Idican; CTL, 3 milioane EUR) — Castilla y León (Provilsa, 44 de milioane EUR) — Catalonia (CTTI, 52 de milioane EUR) — Galicia ⁽²⁰⁷⁾ (Retegal, 17 milioane EUR) — Madrid (AICCM, 3,6 milioane EUR) — Navarra (Opnatel, 7 milioane EUR) — Țara Bascilor (Itelazpi, 10 milioane EUR)
---	---	--	--

Exemplu

- (305) În cazul Comunității Autonome Madrid, unde întreprinderea publică (AICCM) a organizat o licitație care a fost prezentată de către Comisie ca exemplu de licitație pentru extinderea acoperirii care nu a fost neutră din punct de vedere tehnologic (a se vedea considerentul 294), suma de 3 622 744 EUR acordată întreprinderii contractate, Retevisión S.A., trebuie recuperată în totalitate de la Retevisión în calitate de câștigător al unei licitații care nu a fost neutră din punct de vedere tehnologic și trebuie scăzută din suma care urmează să fie recuperată de la AICCM, întreprinderea publică ce constituie beneficiarul direct ⁽²⁰⁸⁾.
- (306) În ceea ce privește ajutorul pentru întreținerea și exploatarea rețelelor TDT, Comisia consideră că operatorii acestor rețele sunt beneficiarii ajutorului pentru întreținere și exploatare. În consecință, ajutorul trebuie recuperat de la acești operatori de rețea.
- (307) În cazurile în care diferiți beneficiari au primit o finanțare care nu depășește pragurile prevăzute de Regulamentul (CE) nr. 1998/2006 ⁽²⁰⁹⁾, finanțarea respectivă nu se consideră ajutor de stat, dacă sunt îndeplinite toate condițiile stabilite de regulamentul menționat, și nu face obiectul recuperării.
- (308) Recuperarea trebuie efectuată începând de la data la care avantajul a fost conferit beneficiarilor, și anume de la data la care ajutorul a fost pus la dispoziția acestora, și trebuie să se aplice dobândă până la rambursarea efectivă.
- (309) Trebuie remarcat faptul că, astfel cum s-a menționat în considerentul 9, după adoptarea deciziei din 2013, Comisia a acordat Spaniei o perioadă, până la 31 octombrie 2014, pentru a organiza licitații neutre din punct de vedere tehnologic, cu condiția ca toate comunitățile autonome să organizeze astfel de licitații în termenul stabilit. Totuși, această condiție nu a fost îndeplinită și, prin urmare, perioada de tranziție menționată nu are nicio relevanță pentru recuperare: ajutorul ilegal acordat între 19 iunie 2013 și 31 octombrie 2014 trebuie să fie recuperat de Spania.

⁽²⁰⁷⁾ În Galicia, deși municipalitățile erau înregistrate ca operatori de rețea, Retegal a fost întreprinderea care a achiziționat echipamentele și a efectuat extinderea acoperirii rețelei. Prin urmare, Retegal ar trebui să fie considerat beneficiarul ajutorului.

⁽²⁰⁸⁾ Alte licitații identificate de către Comisie ca încadrându-se în aceeași categorie sunt, printre altele, două licitații organizate de Provilsa în martie 2009, câștigate de Retevisión SA și Telvent Energía S.A.; licitația SE/CTTI/06/08 organizată de CTTI și câștigată de Abertis S.A.; licitația Contratación del suministro de la fase II y III para la extensión de la TDT en Aragón, organizată în iunie 2009 de Aragón Telecom și câștigată de Abertis.

⁽²⁰⁹⁾ Regulamentul (CE) nr. 1998/2006 a fost înlocuit de Regulamentul (UE) nr. 1407/2013 privind aplicarea articolelor 107 și 108 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene ajutoarelor *de minimis* („Regulamentul *de minimis* din 2013”). Regulamentul *de minimis* din 2013 se aplică ajutoarelor acordate înainte de intrarea sa în vigoare în cazul în care ajutoarele îndeplinesc toate condițiile prevăzute în regulamentul respectiv. În conformitate cu articolul 7 alineatul (3) din Regulamentul *de minimis* din 2013, se consideră că niciun ajutor individual *de minimis* acordat între 1 ianuarie 2007 și 30 iunie 2014 și care îndeplinește condițiile prevăzute în Regulamentul (CE) nr. 1998/2006 nu îndeplinește toate criteriile prevăzute la articolul 107 alineatul (1) din tratat și, prin urmare, este exceptat de la obligația de notificare prevăzută la articolul 108 alineatul (3) din tratat.

8. CONCLUZIE

- (310) Comisia constată că Regatul Spaniei a pus în aplicare în mod ilegal ajutorul pentru operatorii de platforme de televiziune terestre pentru extinderea acoperirii televiziunii digitale terestre în zonele îndepărtate și mai puțin urbanizate din Spania, încălcând articolul 108 alineatul (3) din TFUE. Ajutorul, inclusiv ajutorul (curent) pentru exploatare și întreținere, trebuie să fie recuperat de la operatorii de platforme care sunt beneficiarii direcți sau indirecti. Printre aceștia se numără și organismele publice locale, în cazul în care acestea acționează în calitate de operator de platformă,

ADOPTĂ PREZENTA DECIZIE:

Articolul 1

Ajutorul de stat acordat operatorilor platformei de televiziune terestră pentru instalarea, întreținerea și exploatarea rețelei de televiziune digitală terestră în zona II, pus în aplicare în mod ilegal de către Spania, cu încălcarea articolului 108 alineatul (3) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, este incompatibil cu piața internă, cu excepția ajutorului care a fost acordat în conformitate cu criteriul neutralității tehnologice.

Articolul 2

Ajutorul individual acordat în cadrul schemei menționate la articolul 1 nu constituie ajutor dacă, la momentul acordării sale, îndeplinește condițiile stabilite în actul normativ adoptat în temeiul articolului 2 din Regulamentul (CE) nr. 994/98 al Consiliului ⁽²¹⁰⁾, aplicabil la momentul acordării ajutorului.

Articolul 3

- (1) Spania recuperează de la beneficiari ajutoarele incompatibile acordate în cadrul schemei menționate la articolul 1.
- (2) Sumele care trebuie recuperate sunt purtătoare de dobândă de la data la care au fost puse la dispoziția beneficiarilor și până la data recuperării lor efective.
- (3) Dobânda se calculează pe o bază compusă, în conformitate cu capitolul V din Regulamentul (CE) nr. 794/2004.
- (4) Spania anulează toate plățile restante din cadrul schemei de ajutor menționate la articolul 1, cu efect de la data notificării prezentei decizii.

Articolul 4

- (1) Recuperarea ajutorului acordat în cadrul schemei menționate la articolul 1 este imediată și efectivă.
- (2) Spania se asigură că prezenta decizie este pusă în aplicare în termen de patru luni de la data notificării acesteia.

Articolul 5

- (1) În termen de două luni de la notificarea prezentei decizii, Spania prezintă următoarele informații:
 - (a) lista beneficiarilor care au primit ajutor în cadrul schemei menționate la articolul 1 și valoarea totală a ajutorului primit de fiecare dintre aceștia în cadrul schemei în cauză, defalcată în următoarele categorii: (i) câștigători ai licitațiilor pentru extinderea acoperirii care nu au fost neutre din punct de vedere tehnologic, organizate de comunitățile autonome și de consiliile municipale; (ii) consilii municipale care acționează în calitate de operatori de rețea; (iii) întreprinderi publice care acționează în calitate de operatori de rețea; (iv) câștigători ai licitațiilor pentru extinderea acoperirii care nu au fost neutre din punct de vedere tehnologic, organizate de întreprinderea publică;

⁽²¹⁰⁾ Regulamentul (CE) nr. 994/98 al Consiliului din 7 mai 1998 de aplicare a articolelor 92 și 93 din Tratatul de instituire a Comunității Europene anumitor categorii de ajutoare de stat orizontale, (JO L 142, 14.5.1998, p. 1). Acest regulament a fost înlocuit de Regulamentul (UE) 2015/1588 al Consiliului din 13 iulie 2015 privind aplicarea articolelor 107 și 108 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene anumitor categorii de ajutoare de stat orizontale (JO L 248, 24.9.2015, p. 1).

- (b) suma totală (principalul și dobânzile de recuperare) care trebuie recuperată de la fiecare beneficiar;
- (c) o descriere detaliată a măsurilor deja adoptate și a celor planificate în vederea conformării cu prezenta decizie;
- (d) documente care să demonstreze că beneficiarii au fost somați să ramburseze ajutorul.

(2) Spania informează în permanență Comisia cu privire la derularea măsurilor naționale adoptate în vederea aplicării prezentei decizii până la recuperarea integrală a ajutorului acordat în cadrul schemei menționate la articolul 1. Aceasta furnizează fără întârziere, la simpla solicitare a Comisiei, informații privind măsurile care au fost deja adoptate și cele planificate în vederea conformării cu prezenta decizie. De asemenea, Spania furnizează informații detaliate privind valoarea ajutoarelor și a dobânzilor deja recuperate de la beneficiari.

Articolul 6

Prezenta decizie se adresează Regatului Spaniei.

Adoptată la Bruxelles, 10 iunie 2021.

Pentru Comisie
Margrethe VESTAGER
Membru al Comisiei

Cheltuieli publice în zona II cu privire la implementarea TDT, pe regiuni spaniole (comunități autonome, cu excepția regiunii Castilia-La Mancha)

BUGET (în EUR)								
Regiunea(Comunitatea autonomă)	MYTIC Subvenții directe ⁽¹⁾	MYTIC Împrumuturi preferențiale ⁽¹⁾	Fonduri regionale ⁽¹⁾	Fonduri locale ⁽¹⁾	Costuri recurente (2009-2011) ⁽¹⁾	Fonduri totale	Cuantumul total al procedurilor de ofertare organizate ⁽²⁾	Totalul cheltuielilor publice ⁽³⁾
ANDALUZIA	4 668 500,00	1 220 690,00	8 712 873,00	491 203,00	2 250 479,00	15 093 266,00	3 678 242,17	15 093 266,00
ARAGON	5 900 000,00	8 700 000,00	5 400 000,00	—	5 000 000,00	20 000 000,00	16 281 754,30	20 000 000,00
ASTURIA	—	13 430 787,00	353 535,00	—	2 129 698,00	13 784 322,00	13 784 322,00	13 784 322,00
INSULELE BALEARE	—	—	913 034,00	—	763 034,00	913 034,00	3 294 429,02	3 294 429,02
INSULELE CANARE	2 905 766,26	1 130 595,85	1 792 402,57	—	—	5 828 764,68	5 284 331,67	5 828 764,68
CANTABRIA	3 229 500,00	3 851 949,80	622 449,00	—	860 850,00	7 703 898,80	6 355 613,68	7 703 898,80
CASTILIA ȘI LEÓN	13 830 850,00	20 316 585,73	10 324 906,71	—	6 716 000,00	37 756 342,44	37 756 342,44	37 756 342,44
CATALONIA	13 838 368,00	26 024 223,00	NU EXISTĂ DATE	NU EXISTĂ DATE	—	39 862 591,00	52 316 794,34	52 316 794,34
CEUTA	54 000,00	91 786,17	10 000,00	—	NU EXISTĂ DATE	155 786,17	50 000,00	155 786,17
EXTREMADURA	2 238 250,00	7 800 000,00	18 718,00	—	—	10 056 968,00	9 549 379,74	10 056 968,00
GALICIA	6 083 300,00	5 000 000,00	6 003 336,00	—	873 000,00	17 086 636,00	12 644 112,98	17 086 636,00
MADRID	554 200,00	—	3 068 444,00	—	—	3 622 644,00	3 622 744,00	3 622 644,00
MELILLA	254 000,00	NU EXISTĂ DATE	2 000,00	NU EXISTĂ DATE	NU EXISTĂ DATE	256 000,00	—	256 000,00
MURCIA	135 750,00	—	2 478 700,00	40 188,00	212 371,00	2 654 638,00	2 788 407,32	2 788 407,32
NAVARRA	316 850,00	—	6 675 028,00	—	4 256 508,39	6 991 878,00	6 991 878,00	6 991 878,00
LA RIOJA	1 229 350,00	3 000 000,00	3 737 425,00	—	944 000,00	7 966 775,00	5 766 775,00	7 966 775,00

ȚARA BASCILOR	2 487 800,00	-	9 802 703,00	2 425 000,00	1 508 308,00	14 715 503,00	179 000,00	14 715 503,00
COMUNITATEA AUTONOMĂ VALENCIA	1 822 250,00	13 384 248,94	818 280,30	586 234,17	679 500,00	16 611 013,41	15 412 499,00	16 611 013,41

(¹) Sumele raportate de autoritățile centrale și regionale spaniole pe parcursul anchetei. Pentru perioada 2012-2018, doar câteva autorități regionale au raportat informații privind cheltuielile recurente: Galicia a raportat că nu a fost suportat niciun cost; Andaluzia a raportat 6 422 670,89 EUR; Asturia a raportat 3 943 818,48 EUR; Catalonia a raportat 22 879 421,63 EUR; Murcia a raportat 521 968,10 EUR și, respectiv, La Rioja – 5 223 287,03 EUR.

(²) Cuantumul fondurilor transferate ofertanților câștigători ai procedurilor de ofertare notificate Comisiei

(³) Numai datele provenind din patru regiuni (în verde) permit definirea cu precizie a cuantumului ajutorului de stat, deoarece atât (i) cuantumul declarat al fondurilor acordate de autorități; cât și (ii) totalul fondurilor transferate în urma procedurilor de ofertare comunicate Comisiei sunt identice. Dat fiind că este dificil să se obțină informații precise de la alte regiuni, se consideră că valoarea ajutorului de stat acordat într-o anumită regiune este mai mare decât cele două cuantumuri declarate: (i) totalul fondurilor acordate de autorități; sau (ii) totalul fondurilor transferate în urma procedurilor de ofertare comunicate Comisiei.